

*Schiermonnikoog,
eiland in beweging*

Programmabegroting 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Aanbiedingsbrief	9
Overzicht Nieuw beleid	6
Recapitulatie programmabegroting	8
Programma 1 - Sociaal	12
1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn	12
Volksgezondheid	12
WMO	13
Toegang en 1e lijn	15
Welzijn	16
1.2 Onderwijs en jeugd	17
Onderwijs	17
Jeugd	21
1.3 Werk en inkomen	24
Inkomensondersteuning	24
Participatie	25
1.4 Sport en Cultuur	26
Sport	26
Cultuur	28
1.5 Mutaties reserves programma 1	29
Recapitulatie programma 1 Sociaal	30
Programma 2 - Leefomgeving	31
2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	31
Bestemmingsplannen	31
Wonen en volkshuisvesting	33
2.2 Verkeer en vervoer	35
2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu	37
Duurzaamheid	37
Natuur	41
2.4 Fysieke leefomgeving	43
2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	48
2.6 Openbare orde en veiligheid	50
2.7 Mutaties reserves programma 2	54
Recapitulatie programma 2 Leefomgeving	55
Programma 3 - Economie en werkgelegenheid	56
3.1 Toerisme en recreatie	56

Strand.....	56
Toeristisch product.....	57
3.2 Jachthaven	59
3.3 Mutaties reserves programma 3	60
Recapitulatie programma 3 Economie en werkgelegenheid	61
Programma 4 - Burgers en bestuur.....	62
4.1 Burgerparticipatie.....	62
4.2 Bestuur	63
4.3 Dienstverlening	65
4.4 Mutaties reserves programma 4	67
Recapitulatie programma 4 Burgers en bestuur	67
Programma 5 - Financiering en belastingen	68
5.01 Lokale heffingen	68
5.02 Algemene uitkering	68
5.03 Dividend.....	69
5.04 Financieringsfunctie.....	69
5.05 Overige algemene dekkingsmiddelen	69
5.06 Overhead	70
5.07 Heffing VPB	71
5.08 Onvoorzien	72
5.09 Saldo van baten en lasten voor bestemming.....	72
5.10 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen	72
5.11 Saldo van baten en lasten na bestemming.....	72
Recapitulatie programma 5 Financiering en belastingen	73
Geprognostiseerde balans per 31 december.....	75
Paragrafen	76
Lokale heffingen	76
Onderhoud kapitaalgoederen	84
Bedrijfsvoering	86
Grondbeleid	92
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	94
Financiering	102
Verbonden partijen	106
Openbaarheid.....	116
Bijlagen	117
Bijlage 01 Staat van investeringen.....	117
Bijlage 02 Staat van reserves en voorzieningen	127
Bijlage 03 Staat van langlopende leningen	131
Bijlage 04 Staat van gegarandeerde geldleningen	132
Bijlage 05a Meerjarige algemene uitkering	133

Bijlage 05b Meerjarige vervangingsinvesteringen.....	136
Bijlage 06 Subsidie-overzicht.....	138
Bijlage 07 Incidentele baten en lasten	140
Bijlage 08 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	142
Bijlage 09 Overzicht baten en lasten per programma per taakveld.....	143
Bijlage 10 Toelichting nieuw beleid	145

Overzicht Nieuw beleid

Nr.	Omschrijving	2025	2026	2027	2028
1	<u>Kosten groot onderhoud Waddenhaven fase 3</u> Voor fase 3 bij het onderhoud van de Waddenhaven is een bedrag geraamd van € 110.000. De kapitaallasten hiervan bedragen € 3.900		-3.900	-3.900	-3.900
2	Natuurvriendelijke isoleren via een SMP. De verwachte kosten van ca. €40.000,- voor een SMP te dekken uit de €54.363 te ontvangen via SpUk Versnelling Natuurinclusief Isoleren (VNI);verwachte monitoringskosten van ca. €14.000 per 2,5 jaar. Onderzocht wordt nog of de extra lasten kunnen worden verhaald via de leges.	-14.000		-14.000	
3	Veiligheidsregio Fryslân (VRF). De begroting 2025 van de VRF laat een verminderde bijdrage van de gemeente zien.	72.468	68.562	56.898	45.469
4	Aanleg 2 nieuwe bluswaterbronnen. De waterleiding kan niet voldoen aan voldoende bluswater bij brand ten noorden van het dorp en bij camping Seedune. Daarom dienen 2 nieuwe bluswaterbronnen aangelegd te worden. De kosten hiervan bedragen € 40.000, waaruit een kapitaallast volgt van € 5.600.	0	-5.600	-5.600	-5.600
5	Vervanging materieel. Divers materieel moet worden vervangen.	-6.000	-10.000	-17.750	-21.500
6	LOC. Nieuwbouw oplevering 2025, eerste afschrijvingsjaar is 2026.	215.000	0	0	0
7	Ambulant medewerker van VNN voor 12 uur per week. Sinds de ambulant medewerker van VNN op het eiland begonnen is, zijn de kosten voor haar inhuur ten laste van de reserve sociaal domein gebracht of ten laste van een incidentele post. Jaarlijks komt in het collegeadvies m.b.t. de toekenning van de subsidie aan VNN het advies terug om structureel financiering op te nemen in de begroting.	-69.557	-71.991	-74.511	-77.119
8	Uitvoering woon(zorg)visie Schiermonnikoog. In 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met de woonzorgvisie "Zorgeloos thuis op Schiermonnikoog". De woonzorgvisie schetst een aantal ambitieuze opgaven tussen 2024 en 2029. Om aan deze ambities te kunnen voldoen is extra budget en mankracht noodzakelijk.	-69.713	-71.660	-73.681	-75.770
9	Indexatie tarieven Wmo en Jeugdwet. Middels het collegeadvies op 29-01 is het college geïnformeerd over de tarievenstijging Wmo en jeugdwet vanwege indexerings. Voor 2024 zijn deze stijgingen in de lenenota doorgevoerd. Voor 2025 en verder gebeurt dit middels de NFK. (Mogelijke compensatie via de algemene uitkering).	-35.232	-36.465	-37.741	-39.062
10	Structurele bijdrage uitvoeringsbudget sportraad. In de NFK 2023 toegezegd het uitvoeringsbudget van de sportraad structureel aan te vullen tot € 10.000,- vanaf 2025. Deze kostenpost is slechts incidenteel in de begroting opgenomen en ten laste gebracht van de reserve sociaal domein. Hier is de reserve sociaal domein niet voor bedoeld. Geadviseerd wordt deze kostenpost structureel in de begroting op te nemen.	-10.000	-10.350	-10.712	-11.087
11	Gezonde leefstijl, preventie etc. In de begroting is een post opgenomen ter bevorderen van een gezonde leefstijl, preventie etc. (corr NFK 2023 13 Bevr. Van een gezonde leefstijl, senioren gym v. FCL 6530256 n. FCL 6663002). Afgelopen jaar is deze post gebruikt om kostenoverschrijdingen in andere begrotingsposten te dekken (o.a. uren zorg en welzijn, jongerenwerk en sportfunctionarissen). Middels deze mutatie worden de daadwerkelijke kosten weergegeven waar ze zich voordoen. Dit format moet uitdrukkelijk samen gezien worden met de toevoeging van de GALA-gelden in de begroting. Deze gelden zorgen deels voor de dekking van de overschrijding in uitgaven. Per saldo ontstaat er een tekort € 40.000	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000

12	Organisatieontwikkeling. Voor het op orde brengen van de formatie is structureel € 225.000 nodig.	-225.000	-225.000	-225.000	-225.000
	Totaal structureel, ten laste van begrotingsresultaat	-182.034	-406.404	-445.997	-453.569
	B. Ten laste van Algemene reserve				
13	Ontheffing rijverbod automatiseren verlenen en controle ontheffing. De beleidsregels hebben een update nodig en de controle op ontheffingen moet makkelijker gemaakt worden. De kosten bedragen € 30.000 en kunnen eenmalig ten laste van de algemene reserve worden gebracht.	30.000	0	0	0
14	Groen in BrutIS. Ieder jaar implementeren we een kapitaalgoed in beheerprogramma BrutIS. In 2025 doen we dat met het groen in de openbare ruimte. Daartoe gebruiken we de expertise van een adviesbureau. De kosten hiervan worden geraamd op € 10.500 en kunnen eenmalig ten laste van de reserves worden gebracht.	10.500	0	0	0
15	Projectbudget toekomstvisie en strategische formatie- en personeelsplanning	80.000	0	0	0
	Ten laste van AR	120.500	0	0	0
	C. Ten laste van Overige reserves				
	Reserve lichtmasten				
16	Verledden en verdonkeren openbare verlichting. Komend jaar zijn veel armaturen aan vervanging toe. Op basis van het in 2023 uitgevoerde onderzoek naar mogelijkheden om de openbare verlichting te verledden en te verdonkeren is een uitvoeringsplan gemaakt. De kosten hiervan bedragen € 105.000 en kunnen worden gedekt uit de reserve lichtmasten.	105.000	0	0	0
	Reserve Veerdam				
17	Herinrichting Veerhaven Schiermonnikoog. De verharding van het busterrein vertoont tekenen van slijtage. In 2025 willen we met alle betrokken partijen een ontwerp maken voor het veerhaventerrein. De kosten hiervan bedragen € 30.000 en kunnen worden gedekt uit de reserve veerdam.	30.000	0	0	0
	Reserve Riolering				
18	Gemeentelijk water en rioleringsprogramma. Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018 - 2027 is aan herziening toe. De kosten hiervan worden geraamd op €22.000 en kunnen worden gedekt uit de reserve riolering.	22.000	0	0	0
	Ten laste van Overige reserves	-237.000	0	0	0

Recapitulatie programmabegroting

Recapitulatie

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	primaire begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Baten						
PRG1 1 Sociaal	1.531.869	995.950	1.132.638	1.036.750	1.014.067	1.022.683
PRG2 2 Leefomgeving	1.402.582	2.022.629	3.564.191	1.412.342	1.563.478	1.565.620
PRG3 3 Economie en werkgelegenheid	168.897	165.990	167.020	179.984	181.014	181.014
PRG4 4 Burgers en bestuur	22.127	-45.459	-50.251	33.133	40.823	40.823
PRG5 5 Financierien en belastingen	6.768.251	7.728.123	8.071.730	8.161.515	8.097.310	8.145.808
Totaal Baten	9.893.726	10.867.233	12.885.328	10.823.724	10.896.692	10.955.948
Lasten						
PRG1 1 Sociaal	-2.682.928	-2.826.348	-3.313.267	-3.223.271	-3.269.639	-3.279.169
PRG2 2 Leefomgeving	-3.148.167	-4.495.775	-5.673.531	-3.382.979	-3.464.169	-3.456.161
PRG3 3 Economie en werkgelegenheid	-587.432	-608.896	-599.969	-611.366	-696.062	-736.714
PRG4 4 Burgers en bestuur	-1.099.261	-1.250.204	-1.574.478	-1.795.207	-1.910.463	-1.908.244
PRG5 5 Financierien en belastingen	-2.187.317	-2.447.407	-2.004.257	-2.004.043	-2.119.855	-2.044.795
Totaal Lasten	-9.705.104	-11.628.630	-13.165.502	-11.016.866	-11.460.188	-11.425.083
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	188.622	-761.397	-280.174	-193.142	-563.496	-469.135
Onttrekkingen						
PRG1 1 Sociaal	-238.449	144.864	321.591	51.841	85.223	88.206
PRG2 2 Leefomgeving	265.595	237.232	288.132	169.089	53.099	53.099
PRG3 3 Economie en werkgelegenheid	74.613	58.775	0	0	70.000	80.000
PRG4 4 Burgers en bestuur	245.983	66.809	8.400	0	0	0
PRG5 5 Financierien en belastingen	39.915	449.052	6.915	6.915	79.769	6.915
Totaal Onttrekkingen	387.656	956.732	625.038	227.845	288.091	228.220
Stortingen						
PRG1 1 Sociaal	-186.111	-17.668	-22.630	-8.409	-4.230	-4.230
PRG2 2 Leefomgeving	-15.667	-15.667	-14.715	-14.715	-14.715	-14.715
PRG3 3 Economie en werkgelegenheid	-38.000	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000
PRG4 4 Burgers en bestuur	-213.500	0	0	0	0	0
PRG5 5 Financierien en belastingen	-123.000	-134.000	-134.000	-134.000	-90.000	-90.000
Totaal Stortingen	-576.278	-195.335	-199.345	-185.124	-136.945	-136.945
Mutaties reserves	-188.622	761.397	425.693	42.721	151.146	91.275
Gerealiseerd resultaat	0	0	145.519	-150.421	-412.350	-377.860

Aanbiedingsbrief

Inleiding

Voor u ligt de begroting van de gemeente Schiermonnikoog voor de jaren 2025-2028. In de begroting leest u de plannen van het college van burgemeester en wethouders en waar het geld naartoe gaat. Voor het jaar 2025 gaat het om een begroting van 13 miljoen euro. De exploitatie van de begroting is voor 2025 éénmalig bijna € 2 miljoen hoger dan normaal, omdat in 2025 de PAW-bijdrage zal worden ontvangen. Hiertegenover staat dan ook een geprognosticeerde uitgave van hetzelfde bedrag.

In de Nota Financieel Kader van 2024-2028 (NFK) staan de uitgangspunten voor deze begroting. In de begroting werken we dit verder uit. Net als in de NFK presenteren we een meerjarenbegroting met vanaf 2026 een bijsturingsopgave. Dit houdt in dat we onze plannen kunnen betalen als het lukt om de komende jaren bij te sturen op onze baten en lasten. Zo kunnen we samen met uw raad en de eilander gemeenschap blijven werken aan de leefbaarheid, de voorzieningen en een goede dienstverlening. Met elkaar, transparant en waar mogelijk van onderop gaan we enthousiast verder aan het werk voor ons mooie eiland en haar inwoners.

Gemeente Schiermonnikoog is financieel gezond en we voeren vele plannen uit. Dit levert zichtbaar resultaat op in onze gemeente. Schiermonnikoog ontwikkelt zich in vele opzichten. We houden koers en gaan door met het realiseren van onze ambities uit het coalitieakkoord "Omsjain nooi ineeuwr en feurút!" (Omkijken naar elkaar en vooruit!) en het collegeuitvoeringsprogramma. Voor de verder realisatie van het coalitieakkoord presenteren we u een solide begroting, waarin onze plannen zijn uitgewerkt.

We werken intensief samen met de andere Waddeneilanden onder de noemer van de Gemeenschappelijke Regeling de Waddeneilanden. In februari 2023 is door het rijk de regiodeal toegekend. Deze regeling maakt het mogelijk om de komende jaren gezamenlijk projecten tot uitvoering te brengen die de leefbaarheid op de eilanden versterken. Vanuit de regiodeal is reeds 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de realisatie van het LOC dat in 2025 wordt opgeleverd.

Naast de GR de Waddeneilanden werken we intensief samen met de Veiligheidsregio Fryslân, Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO), Sociaal Domein Fryslân (SDF) en onderhouden we nauwe contacten met andere samenwerkingspartners, zoals de gemeente Leeuwarden, de gemeenten Nordeast-Fryslân, het Nationaal Park, Natuurmonumenten, Wetterskip Fryslân, en vele anderen.

In de begroting treft u per programma een beschrijving van de financiële bestemmingen.

Wij lichten er hier onder een aantal uit.

Ten behoeve van de uitvoering van diverse programma's wordt gedacht aan een participatieve aanpak. Daarom zullen wij in 2025 samenhangend participatiebeleid opstellen.

In 2025 zal het lokaal preventieakkoord in uitvoering komen. Vanuit het rijk is een subsidie toegekend waarmee we in onze gemeente kunnen werken aan het bevorderen van welzijn en gezondheidspreventie.

Op 20 juni 2024 is het bestuursakkoord getekend voor het bevorderen van het leefklimaat van diverse kustgemeenten. Voor Schiermonnikoog is hiervoor 10 miljoen inclusief BTW beschikbaar gesteld en 0,9 miljoen voor capaciteit om de projecten te realiseren.

Voor het professionaliseren van de organisatie is een koersdocument opgesteld, dat in 2025 gaat resulteren in een toekomstgerichte personeelsplanning en een ontwikkelagenda voor de organisatie. Er zal in 2025 een visie op de dienstverlening worden opgeleverd en een onderzoek naar de uitvoeringskracht van de gemeente Schiermonnikoog.

Financieel beeld

De voorliggende meerjarenbegroting 2025 – 2028 sluit voor de jaarschijf 2025. Er is sprake van een eenmalige tegenvaller, welke verderop in deze brief wordt toegelicht onder inning toeristenbelasting.

De jaarschijven 2026 (het Ravijnjaar) en verder sluiten met een negatief saldo. Het oplopend tekort wordt vooral veroorzaakt door een sterke korting op de algemene uitkering.

In de komende tijd zal moeten worden gezocht naar een oplossing om te komen tot een sluitende meerjarenraming.

De eerste ideeën hiervoor zijn verderop in deze brief genoemd.

Het financieel beeld.

Resultaat	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat	145.000	-/-151.000	-/-412.000	-/-377.000	-/-376.000
Nog niet verwerkte voordelen:					
Rentevoordeel *		70.000	70.000	70.000	70.000
Verminderde					
Afschrijving **		<u>40.000</u>	<u>40.000</u>	<u>40.000</u>	<u>40.000</u>
Resultaat	145.000	-/- 41.000	-/-302.000	-/-267.000	-/-266.000

*Rentevoordeel:

-In de begroting is rekening gehouden met het aantrekken van geldleningen. Verwacht wordt dat er € 2 miljoen minder moet worden aangetrokken dan werd voorzien.

** Verminderde afschrijving:

-De Regiodeal draagt € 1 miljoen bij aan de investering op het LOC. Deze bijdrage moet worden verminderd op de afschrijvingslast en geeft een voordeel van € 20.000 per jaar.

-De Financiële verordening van de gemeente Schiermonnikoog geeft de mogelijkheid om rekening te houden met de restwaarde van gebouwen. Voorsnog wordt rekening gehouden met een restwaarde van € 1 miljoen, hetgeen een voordeel oplevert van € 20.000 per jaar.

Het huidige bovengenoemde resultaat wijkt af van de resultaten zoals die bij de Nota Financieel Kader 2025 - 2028 is geschetst. Deze afwijkingen worden verderop toegelicht.

	2025	2026	2027
Resultaat conform huidige begroting	145.000	-/- 151.000	-/- 377.000
Resultaat conform NFK 2025-2028	<u>-/- 50.000</u>	<u>-/- 563.000</u>	<u>-/- 497.000</u>
Verschil	195.000	412.000	120.000

De belangrijkste verschillen zijn:

Rente	30.000	30.000	30.000
Dividend	20.000	20.000	20.000
Algemene uitkering	140.000	300.000	110.000
Overige	<u>5.000</u>	<u>42.000</u>	<u>-/-40.000</u>
	195.000	412.000	120.000

Toelichting:

Rente: Het totaal toe te rekenen rente aan de taakvelden bedraagt € 307.459, wat neerkomt op 1,67%. Werkelijk wordt 1.53% aan rente toegerekend aan de taakvelden. Op het taakveld treasury ontstaat daardoor een positief renteresultaat van € 30.000 ontstaat.

Dividend: Er wordt rekening gehouden met een hogere dividenduitkering van o.m. de B.N.G.

Algemene uitkering: De Algemene uitkering (zie bijlage 5a) een bijgesteld effect aan.

Overige: Er zijn nog diverse kleine aanpassingen geweest die een positief dan wel negatief effect hebben.

Innen toeristenbelasting

Naast eerdergenoemde tekorten zien wij een éénmalige tegenvaller op toeristenbelasting. Door Wagenborg is aangekondigd dat het heffingssysteem niet eerder dan 2026 kan worden ingevoerd. Omdat in de begroting voor 2025 al rekening was gehouden met een meeropbrengst zal deze éénmalige tegenvaller moeten worden opgevangen. De extra opbrengsten en daarbij behorende lasten zijn:

Toeristenbelasting extra verhoging	445.610
Controlekosten	<u>160.000</u> -/-
Restant nog te dekken	285.610

Voor het restant nog te dekken bedrag van € 285.610 wordt dit bedrag éénmalig uit de algemene reserve gehaald, waardoor er dekking ontstaat voor 2025. De algemene reserve kan in de komende jaren weer worden aangevuld door de toeristenbelasting te verhogen en deze extra inkomsten te storten in de algemene reserve. Voor de stand van de algemene reserve wordt u verwezen naar de begroting.

Dekking inhoudelijke ambities

De provincie heeft als toezichthouder een wettelijke plicht om gemeentelijke begrotingen te toetsen op structureel en reëel evenwicht. De toets vindt eerst plaats op het begrotingsjaar en als deze niet in evenwicht is moet aangetoond worden dat het evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming wordt hersteld. Hierbij mag geen sprake zijn van een opschuivend meerjarenperspectief waarbij in de opvolgende begrotingen alleen de laatste jaarschijf sluit. Het is dus belangrijk om het begrotingsjaar structureel in evenwicht te hebben en te houden.

Voor het financieel beleid wordt als uitgangspunt genomen dat er ruimte voor nieuw beleid aanwezig is, met als randvoorwaarde dat er sprake is van een structureel en reëel sluitende begroting en dat daarnaast de Algemene reserve gedurende de hele begrotingsperiode aan de minimum vastgestelde randvoorwaarde moet voldoen.

Hoewel de korting op de algemene uitkering de gemeenten al bereikten, werd de omvang zichtbaar bij de NFK 2025-2028. De effecten van de rijksbegroting op o.a. de gemeentefonds zijn nog niet helemaal uitgekristalliseerd. De VNG heeft aangegeven dat de gemeenten zich moeten voorbereiden op aanzienlijke bezuinigingen.

Als gevolg hiervan is door de organisatie geïnventariseerd welke mogelijkheden er zijn om bezuinigingen verantwoord door te voeren. Hiervoor worden een aantal mogelijkheden gegeven.

Mogelijkheden voor bezuinigingen.

Gelet op de ernst van de toekomstige financiële situatie is opnieuw doorlichting van de begroting en het verkennen van eventuele bezuinigingsmogelijkheden noodzakelijk. Wij zien daarvoor de volgende mogelijkheden, welke nog verder uitgewerkt moeten worden.

1. Heroverwegen nieuw beleid.

In de NFK zijn een aantal onderwerpen opgenomen als nieuw beleid. Deze onderwerpen hebben financiële gevolgen voor de komende jaren en moeten dus in het licht van de veranderende omstandigheden opnieuw worden onderzocht op noodzakelijkheid.

2. Personele lasten.

In de raad van 16 juli jl. is een bedrag van € 225.000 structureel beschikbaar gesteld voor organisatieontwikkeling. Het is daarom niet logisch te gaan bezuinigen op het vaste personeel. Wel kan worden overwogen om de inhuur van personeel te beperken, door inhuur op structurele formatieplekken te vervangen door dienstverbanden.

3. Verhoging Belastingen en tarieven.

De verhoging van leges en tarieven voor belastingen en of kostendekkendheid van door de gemeente verrichtte diensten aan derden, wordt als basis niet voorgestaan, maar kan wel als sluitstuk dienen wanneer kostenbesparing (na zorgvuldige overweging) niet voldoende heeft opgeleverd.

4. Voorzieningenniveau.

Onderzocht moet worden of het gewenst en verantwoord is om bijvoorbeeld de kwaliteit van de dienstverlening aan te passen. Gedacht kan worden aan onderhoud aan groen of wegen, subsidiëring, handhaving ed.

5. Doorlichten bestaand beleid.

a. Incidentele middelen inzetten voor structureel evenwicht.

Reserves kunnen éénmalig worden ingezet voor bijvoorbeeld storting in de onderhoudsvoorzieningen. De jaarlijkse storting kan hiermee worden verlaagd, waardoor er ruimte in de begroting ontstaat.

b. Indexering.

In de begroting staan bedragen opgenomen voor indexering van de lasten. Overwogen kan worden de indexering voor een bepaalde periode achterwege te laten.

Voorstel

Voorgesteld wordt om:

Te besluiten om de begroting 2025 vast te stellen.

Programma 1 - Sociaal

1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn

Volksgezondheid

Doelen en Activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welzijn voor alle leeftijden. 3.4 Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen 3.5 De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol	De gemeente wil bevorderen dat inwoners een gezonde leefstijl naleven.	We dragen zorg voor de openbare gezondheidszorg. Hiertoe werken we samen met o.a. team Zorg & Welzijn, VNN, maatschappelijk werk en de GGD. We voeren het integraal preventie- en gezondheidsplan (GALA) uit, waaronder de ketenaanpakken. We blijven inzetten op preventie en (mentale) gezondheid, door samen te werken met o.a. de werkgroep Gezonde Leefstijl. We zetten in op een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot bewegen. We bieden preventie- en voorlichtingsactiviteiten i.s.m. het onderwijs, jongerenwerk, VNN en Zorg & Welzijn. Het ambulante werk van VNN zetten we voort.
		Nieuwe activiteit

Verbonden Partijen in dit thema

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit thema werkzaamheden uitvoeren. Per verbonden partij is aangegeven aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage levert.

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
Veiligheidsregio Fryslân	De VRF voert door inzet van de GGD en JGZ een aantal wettelijke taken voor onze gemeente uit op gezondheidsterrein (Wet Publieke Gezondheid). Hierbij gaat het om advies (o.a. monitoring), zorg (o.a. infectieziekten bestrijding), crisisbeheersing, gezondheidsbevordering, jeugdgezondheidszorg, uitvoering inspectie kinderopvang, openbare geestelijke gezondheidszorg, lijkschouw.
GR Waddeneilanden	Kennisuitwisseling

In de paragraaf verbonden partijen staat de basisinformatie per verbonden partij.

Wat mag het kosten

Exploitatie		primaire begroting 2025
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD111	1.1 /1 Volksgezondheid	
6341103	6341103 Destructie	-469
6714106	6714106 Openbare gezondheidszorg	-64.190
6723153	6723153 Ontsmetting en ongediertebestrijding	-11.490
Totaal 1.1 /1 Volksgezondheid		-76.149
Gerealiseerd resultaat		-76.149

WMO

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welzijn voor alle leeftijden	Er wordt passende zorg geboden die aansluit bij de situatie van de inwoner.	We dragen zorg voor de openbare gezondheidszorg. Hiertoe werken we samen met o.a. team Zorg & Welzijn, VNN, maatschappelijk werk en de GGD. We blijven in gesprek met partijen op en buiten het eiland die een aanvulling kunnen zijn op het huidige zorglandschap.
Doel 10 Dring ongelijkheid in en tussen landen terug.	Zorg en ondersteuning is laagdrempelig en voor alle inwoners beschikbaar.	We kijken kritisch naar de (fysieke) toegankelijkheid en vindbaarheid van het zorg- en ondersteuningsaanbod, en waar nodig voeren we verbeteringen door.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2023	510,00	700,00

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Wat mag het kosten

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD113	WMO	
6671110	6671110 Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen WMO 2025	6.000
6681200	6681200 Maatschappelijke en vrouwenopvang WMO 2025	6.025
Totaal WMO		12.025
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD113	WMO	
6606110	6606110 Woonvoorzieningen WMO 2025	-41.720
6606120	6606120 Rolstoelen WMO 2025	-22.415
6606130	6606130 Vervoer WMO 2025	-9.222
6662002	6662002 Mobiliteitsbureau NOF Jobinder	-3.203
6671101	6671101 Hulp bij het huishouden WMO 2025	-169.608
6671110	6671110 Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen WMO 2025	-6.799
6671200	6671200 Begeleiding WMO 2025	-25.734
6671300	6671300 Dagbesteding WMO 2025	-1
6671400	6671400 Overige maatwerkarrangementen WMO 2025	-1
6681200	6681200 Maatschappelijke en vrouwenopvang WMO 2025	-6.025
Totaal WMO		-284.728
Resultaat		-272.703

Toegang en 1e lijn

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
3.8 Zorgen voor een universele gezondheidsdekking, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen.	We zorgen voor passende zorg op de juiste plek. We zorgen dat (oudere) eilanders zo lang mogelijk op Schiermonnikoog kunnen blijven wonen met alle zorg die zij daarbij nodig hebben.	We bieden zo laagdrempelig mogelijke toegang tot zorg en ondersteuning door samenwerking met o.a. maatschappelijk werk, VNN en Zorg & Welzijn. We wijzen op de mogelijkheden tot het ondersteunen van cliënten door een onafhankelijk cliëntondersteuner. Waar mogelijk bieden we maatwerk. We starten met een kleinschalige vorm van dagbesteding. We maken een analyse van de mogelijkheden op gebied van wonen en zorg voor oudere inwoners en nemen vervolgstappen. We voeren de speerpunten uit de woonzorgvisie uit en koppelen deze aan de regiodeal en de opgaven uit het Fries Integraal Zorgakkoord (FIZA)
4.6 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterd en rekenvaardig zijn.	We stimuleren een leven lang leren.	In samenwerking met de bibliotheek en het onderwijs organiseren we onderwijs op maat.

Wat mag het kosten

Exploitatie		primaire begroting 2025
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD115	Toegang en 1e lijn	
6621020	6621020 inloopfunctie GGZ WMO 2025	-77.585
6670026	6670026 Innovatie transformatiebudget zorg welzijn	-25.635
6691000	6691000 Cordinatie en beleid WMO	-3.616
6692000	6692000 Cordinatie en beleid jeugd	-3.615
Totaal Toegang en 1e lijn		-110.451

Welzijn

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
2.1 Tegen 2030 een einde maken aan honger en voor iedereen, met inbegrip van kinderen, toegang garanderen tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel en dit het hele jaar lang.	Vangnetten bieden voor kwetsbare ouders en kinderen.	We zetten de structurele samenwerking met o.a. de voedselbank, het jeugdfonds en het volwassenenfonds sport en cultuur voort. We versterken de rol van het maatschappelijk werk binnen de vroegsignalering.
3.4 Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen. 3.5 De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol.	De gemeente wil bevorderen dat inwoners een gezonde leefstijl naleven.	We voeren het integraal preventie- en gezondheidsplan (GALA) uit, waaronder de ketenaanpakken. We blijven inzetten op preventie en (mentale) gezondheid, door samen te werken met o.a. de werkgroep Gezonde Leefstijl. We zetten in op een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot bewegen.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD117	Welzijn	
6670106	6670106 Jeugd en jongerenwerk	0
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD117	Welzijn	
6662103	6662103 Maatschappelijke begeleiding	-113.653
6662156	6662156 Overige maatschappelijke aangelegenheden	-29.121
6670025	6670025 Thuis en mantelzorgondersteuning	-25.475
6670028	6670028 Inloopvoorziening ouderen Koningshuis	-31.751
6670106	6670106 Jeugd en jongerenwerk	-115.970
Totaal Welzijn		-315.970
Resultaat		-315.970

1.2 Onderwijs en jeugd

Onderwijs

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 4 Verzekeren gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen. 4.1 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle kinderen op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en doeltreffende leerresultaten. 4.2 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle kinderen op vroege leeftijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs. 4.3 Tegen 2030 voor iedereen gelijke toegang garanderen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit. 4.4 Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven. 4.a Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen.	Goed onderwijs waarbij de jeugd van 0-16 zich ononderbroken kan ontwikkelen op het eiland door het bieden van een doorgaande leerlijn, zowel pedagogisch als didactisch, van 0-16 jaar.	Onderwijsaanbod handhaven, ondersteunen en daar waar nodig verbreden in het Leer- en ontwikkelcentrum 0-16 jaar.
		Realisatie van een Leer en Ontwikkelcentrum voor leerlingen van 0-16 jaar. Verwachte oplevering mei 2025.
		Ondersteunen in onderwijs op maat voor ieder kind.
		Bijdragen in de exploitatie van de kinderopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang.
		Investeren in de kwaliteit van de voorschoolse educatie.
		Het signaleren, bestrijden en voorkomen van onderwijsachterstanden voor kinderen van 0-13 jaar.
		Zorgdragen voor het bestuur van openbare basisschool Yn de mande.
	Schier Academy biedt eilander studenten én nieuwkomers de kans om op het eiland een opleiding op mbo niveau 2 of 3 te volgen. Het zorgt daarmee voor een uitbreiding van het onderwijskundig aanbod op het eiland met een opleiding die goed aansluit bij de lokale situatie.	Onderzoeken hoe het onderwijsaanbod van de Academy toekomstbestendig gemaakt kan worden en inventariseren of het aanbod in de toekomst verbreed kan worden. Momenteel richt de opleiding zich op de horeca en gastheerschap. Dit maakt ook onderdeel uit van de programmalijn "Toekomstbestendig ondernemen & ontwikkelen" van de Regio Deal. Schier Academy zal een plek krijgen in het nieuwe Leer en Ontwikkelcentrum.

Verbonden Partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	In stand houden kwalitatief goede scholen

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

uniforme beleidsindicatoren	eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021		2,70
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021		20,00
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2020	3,50	1,70

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatie-plichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD121	1.2 /1 Onderwijs	
6420104	6420104 Gymnastiekonderwijs Basisonderwijs openbaar en bi	2.094
6420154	6420154 Overige voorzieningen	4.000
6420204	6420204 Openbaar basisonderwijs voorzieningen	0
6420500	6420500 Exploitatie Samenwerkingsschool Yn de Mande	599.054
6421104	6421104 Huisvesting Basisonderwijs openbaar en bijzonder	0
6440104	6440104 Overige voorzieningen	736
6461104	6461104 Huisvesting leer en ontwikkelcentrum LOC	80.750
6480104	6480104 Onderwijsbegeleiding	62.330
6480154	6480154 Overige onderwijsvoorzieningen	8.000
6480304	6480304 Buurtsportcoach onderwijs	9.500
Totaal 1.2 /1 Onderwijs		766.464
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD121	1.2 /1 Onderwijs	
6420104	6420104 Gymnastiekonderwijs Basisonderwijs openbaar en bi	-48.288
6420154	6420154 Overige voorzieningen	-10.300
6420204	6420204 Openbaar basisonderwijs voorzieningen	-10.369
6420500	6420500 Exploitatie Samenwerkingsschool Yn de Mande	-576.424
6421104	6421104 Huisvesting Basisonderwijs openbaar en bijzonder	-148
6440104	6440104 Overige voorzieningen	-20.472
6441104	6441104 Huisvesting voortgezet onderwijs openbaar en bijz	-19
6461104	6461104 Huisvesting leer en ontwikkelcentrum LOC	-394.306
6480104	6480104 Onderwijsbegeleiding	-78.345
6480154	6480154 Overige onderwijsvoorzieningen	-44.408
6480304	6480304 Buurtsportcoach onderwijs	-2.500
6650106	6650106 Peuterspeelzaal en kinderopvang	0
6650156	6650156 Toezicht peuterspeelzaal	-3.000
Totaal 1.2 /1 Onderwijs		-1.188.579
Resultaat		-422.115

Jeugd

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en promoten van welzijn voor alle leeftijden. 3.5 De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol.	Jongeren op Schiermonnikoog groeien veilig en gezond op tot volwassenen.	Binnen de sportraad organiseren we activiteiten aanbod naar behoefte.
		We stimuleren een gezond voedselaanbod op school en in sportkantines.
		We voeren het integraal preventie- en gezondheidsplan (GALA) uit, waaronder de ketenaanpakken. We blijven inzetten op preventie en (mentale) gezondheid, door samen te werken met o.a. de werkgroep Gezonde Leefstijl. We zetten in op een gezonde leefomgeving die uitnodigt tot bewegen.
		We zorgen voor structurele borging van het jeugd en jongerenwerk.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

uniforme beleidsindicatoren	eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021		2,70
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021		20,00
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2020	3,50	1,70

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2020" staat voor schooljaar "2019/2020".

Wat mag het kosten

Exploitatie		primaire begroting 2025
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD122	1.2 /2 Jeugd	
6672021	6672021 Jeugdhulp zonder verblijf begel en pers verzorg	-44.000
6672022	6672022 Jeugdhulp zonder verblijf behandeling	-1
6672023	6672023 Jeugdhulp dagbesteding	-1
6672024	6672024 Jeugdhulp zonder verblijf overig	-108.735
6672026	6672026 Gezinsgerichte jeughulp	-1
6672027	6672027 Jeughulp met verblijf overig	-1
6672028	6672028 Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-1
6672030	6672030 Gesloten plaatsing	-1
6672031	6672031 PGB Jeugdzorg ALLEEN DOORBELASTING UREN	-6.799
6675100	6675100 Jeugdhulp ambulant LOKAAL	0
6675110	6675110 Maatwerk ambulant Jeugd LOKAAL	-1
6675200	6675200 Jeugdhulp ambulant regionaal SDF	-150.000
6675210	6675210 Dyslexie Jeugd SDF	-1
6675300	6675300 Jeugdhulp ambulant LTA landelijk	0
6676100	6676100 Jeugdhulp met verblijf LOKAAL	0
6676110	6676110 Maatwerk met verblijf LOKAAL	0
6676200	6676200 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-3.690
6676210	6676210 Pleegzorg jeugd 18 met verblijf 2025 K	-1
6676220	6676220 Crisisopvang Jeugd 18 met verblijf 2025 K	-1
6676300	6676300 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0
6676310	6676310 Jeugdhulp met verblijf LTA landelijk	0
6679200	6679200 PGB Jeugd 2025	-1
6682001	6682001 Ind voorzien natura Jeugd ALLEEN DOORBELUREN	-11.451
6682100	6682100 Jeugdbescherming 2025 K	-2
6682110	6682110 Jeugdbescherming 18 2025 K	-1
6682200	6682200 Jeugdreclassering 2025 K	-2
6692100	6692100 Uitvoeringskosten SDF	-8.947
6715107	6715107 Jeugdgezondheidszorg CJG ALLEEN DOORBELUREN	-1.323
Totaal 1.2 /2 Jeugd		-334.961

1.3 Werk en inkomen

Inkomensondersteuning

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1.2 Tegen 2030 het aandeel mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden die volgens de nationale definities in armoede leven in al haar dimensies, minstens tot de helft terugbrengen. 1.3 Nationaal toepasbare sociale beschermingssystemen en maatregelen implementeren voor iedereen, met inbegrip van sociale beschermingsvloeren, en tegen 2030 een aanzienlijke dekkinggraad realiseren van de armen en de kwetsbaren.	Iedereen doet naar mogelijkheid mee.	We voeren de wettelijke ondersteuningsregelingen uit in samenwerking met Noard-East Fryslân. Waar mogelijk faciliteren we ondersteuning en passend werk.

Wat mag het kosten

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD132	Inkomensondersteuning	
6610104	6610104 Bijstandverlening WWB	124.440
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD132	Inkomensondersteuning	
6610104	6610104 Bijstandverlening WWB	-137.682
6614104	6614104 Bijzondere bijstandverlening	-20.083
6614154	6614154 Kwijtschelding belastingen	-4.000
6614205	6614205 Schuldhulpverlening	-2.750
Totaal Inkomensondersteuning		-164.515
Resultaat		-40.075

Participatie

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
8.5 Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde.	Maatschappelijke deelname, zelfredzaamheid en participatie van de inwoners van Schiermonnikoog bevorderen.	Waar mogelijk faciliteren we ondersteuning en passend werk.
10.2 Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status.	Inclusie en gelijke kansen bevorderen.	We kijken kritisch naar de (fysieke) toegankelijkheid en vindbaarheid van het zorg- en ondersteuningsaanbod, en waar nodig voeren we verbeteringen door. In samenwerking met Tûmba en discriminatie NL Fryslân gaan we ongelijkheid en discriminatie tegen.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD134	Participatie	
6623304	6623304 Participatiebudget rentegratie	-17.365
6662157	6662157 Opvang vluchtelingen	0
Totaal Participatie		-17.365

1.4 Sport en Cultuur

Sport

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	In stand houden van sportvoorzieningen en bekijken van mogelijkheden om het bestaande aanbod uit te breiden.	We verhuren de sporthal.
		We voeren periodiek overleg met Optisport als exploitant van het zwembad en we dragen bij in de exploitatie van het zwembad.
		We leggen een skatebaan aan.
		Subsidiëren van de ruitervereniging in de manege aan de Reddingsweg.
9.1 Ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur, met inbegrip van regionale en grensoverschrijdende infrastructuur, ter ondersteuning van de economische ontwikkeling en het menselijk welzijn, met klemtoon op een betaalbare en billijke toegang voor iedereen.	De pijlers van het Lokaal Sportakkoord uitvoeren en de zichtbaarheid van het Lokaal Sportakkoord en de sportraad vergroten.	De sportraad en het Lokaal Sportakkoord wordt vindbaar via de gemeentewebsite en andere kanalen.
		Binnen de sportraad organiseren we activiteiten naar behoefte.
		We stellen een jaarlijkse bijdrage aan de sportraad beschikbaar om de pijlers uit het Lokaal Sportakkoord uit te voeren.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Niet-Sporters	%	2016	100,00	48,70

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Niet-sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet. Geen data

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD141	1.4 /1 Sport	
6530006	6530006 Buurtsportcoach sportverenigingen	0
6530106	6530106 Zwembad	131.790
6530156	6530156 Gymnastieklokaal	2.830
6530206	6530206 Ruitersport	1.403
6530256	6530256 Sport algemeen	50.000
6531106	6531106 Groene sportvelden	7.100
Totaal 1.4 /1 Sport		193.123
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD141	1.4 /1 Sport	
6530006	6530006 Buurtsportcoach sportverenigingen	-10.344
6530106	6530106 Zwembad	-352.458
6530156	6530156 Gymnastieklokaal	-67.299
6530206	6530206 Ruitersport	-7.019
6530256	6530256 Sport algemeen	-19.749
6531106	6531106 Groene sportvelden	-19.602
Totaal 1.4 /1 Sport		-476.471
Resultaat		-283.348

Cultuur

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
11.4 De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen 17.17 Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen.	In stand houden en waar nodig vernieuwen van voorzieningen op het gebied van cultuur. Daarnaast bijdragen aan organisaties die kunst- en cultuurbeleving op het eiland aan zowel gasten als eigen inwoners aanbieden.	We stimuleren kunst en cultuur door de subsidiering van o.a. de bibliotheek, muziekschool Opus 3, de cultuurhistorische vereniging 't Heer en Feer en van culturele evenementen zoals het Kamermuziekfestival en het muziekconcours. Ook nieuwe initiatieven ondersteunen we.
		We stellen structureel geld beschikbaar ter ondersteuning van het cultureel aanbod op het eiland.
		Met verschillende partners onderhouden we betekenisvolle banden, waaronder overheden, het onderwijs, de bibliotheek, gezondheids- en welzijnsorganisaties, belangenverenigingen en onderzoeksinstituten.

Wat mag het kosten

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD142	1.4 /2 Cultuur	
6821159	6821159 Torens en uurwerken	0
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD142	1.4 /2 Cultuur	
6002206	6002206 Overige aangelegenheden oudheidkunde	-27.558
6510106	6510106 Openbare bibliotheek	-99.320
6511106	6511106 Muziekschool	-37.941
6540106	6540106 Kunst en cultuur	-40.950
6821159	6821159 Torens en uurwerken	-4.629
Totaal 1.4 /2 Cultuur		-210.398
Resultaat		-210.398

1.5 Mutaties reserves programma 1

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Onttrekkingen		
PRG1	1 Sociaal	
PRD151	1.5 /1 Mutaties reserves programma 1	
6980112	6980112 Mutaties reserves programma 1	321.591
Stortingen		
PRG1	1 Sociaal	
PRD151	1.5 /1 Mutaties reserves programma 1	
6980112	6980112 Mutaties reserves programma 1	-22.630
Mutaties reserves		298.961
Gerealiseerd resultaat		298.961

Recapitulatie programma 1 Sociaal

Recapitulatie

Exploitatie	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	primaire begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Baten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD111 1.1 /1 Volksgezondheid	68.949	0	0	0	0	0
PRD112 1.1 /2 Zorg en Welzijn	11.750	11.935	36.586	27.186	0	0
PRD113 WMO	0	0	12.025	12.115	12.115	12.115
PRD117 Welzijn	33.219	0	0	0	0	0
PRD121 1.2 /1 Onderwijs	889.356	719.772	766.464	674.480	672.105	672.105
PRD132 Inkomensondersteuning	194.328	124.440	124.440	124.440	124.440	124.440
PRD134 Participatie	128.300	0	0	0	0	0
PRD141 1.4 /1 Sport	191.183	139.803	193.123	198.529	205.407	214.023
PRD142 1.4 /2 Cultuur	14.785	0	0	0	0	0
Totaal 1 Sociaal	1.531.869	995.950	1.132.638	1.036.750	1.014.067	1.022.683
Lasten						
PRG1 1 Sociaal						
PRD111 1.1 /1 Volksgezondheid	-117.923	-72.505	-76.149	-78.201	-80.097	-82.057
PRD112 1.1 /2 Zorg en Welzijn	-313.158	-418.796	-133.680	-132.973	-112.159	-112.594
PRD113 WMO	-1.948	-5.090	-284.728	-287.154	-301.804	-304.651
PRD115 Toegang en 1e lijn	-21.450	-25.594	-110.451	-110.723	-110.996	-111.278
PRD117 Welzijn	-234.129	-326.497	-315.970	-319.841	-324.244	-326.753
PRD121 1.2 /1 Onderwijs	-961.262	-946.219	-1.188.579	-1.137.594	-1.146.822	-1.147.469
PRD122 1.2 /2 Jeugd	-139.882	-173.268	-334.961	-334.966	-334.966	-334.966
PRD132 Inkomensondersteuning	-209.012	-159.878	-164.515	-166.114	-167.453	-168.841
PRD134 Participatie	-33.697	-25.206	-17.365	-17.397	-17.428	-17.460
PRD141 1.4 /1 Sport	-451.786	-465.209	-476.471	-425.379	-455.500	-453.865
PRD142 1.4 /2 Cultuur	-198.681	-208.086	-210.398	-212.929	-218.170	-219.235
Totaal 1 Sociaal	-2.682.928	-2.826.348	-3.313.267	-3.223.271	-3.269.639	-3.279.169
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.151.059	-1.830.398	-2.180.629	-2.186.521	-2.255.572	-2.256.486
Onttrekkingen						
PRG1 1 Sociaal						
PRD151 1.5 /1 Mutaties reserves programma 1	-238.449	144.864	321.591	51.841	85.223	88.206
Stortingen						
PRG1 1 Sociaal						
PRD141 1.4 /1 Sport	0	0	0	0	0	0
PRD151 1.5 /1 Mutaties reserves programma 1	-186.111	-17.668	-22.630	-8.409	-4.230	-4.230
Totaal 1 Sociaal	-186.111	-17.668	-22.630	-8.409	-4.230	-4.230
Mutaties reserves	-424.560	127.196	298.961	43.432	80.993	83.976
Gerealiseerd resultaat	-1.575.619	-1.703.202	-1.881.668	-2.143.089	-2.174.579	-2.172.510

Programma 2 - Leefomgeving

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Bestemmingsplannen

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden. Doel 4 Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen. Doel 6 Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitair voor iedereen. Doel 7 Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen. Doel 8 Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen. Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie. Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden. Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen. Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe. Doel 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit	Een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.	<u>A. Bestemmingsplan Dorp</u> Er is beroep ingesteld tegen de vaststelling van het bestemmingsplan uit 2022. Het bestemmingsplan Verbrede reikwijdte Schiermonnikoog – Dorp is opnieuw vastgesteld door middel van een herstelbesluit. (SDG-doel 16)
		<u>B. Nieuwe Busremise</u> Bouw vindt plaats in 2024 en de remise moet eind december 2024 / begin 2025 operationeel zijn.
		<u>C. Vrijkomende locaties</u> Planvorming verschillende inbreidingslocaties met woningbouw. (SDG-doel 11)
		<u>D. Omgevingswet</u> Verdere implementatie van de wet.
		<u>E. Omgevingsvisie</u> Werken aan een Omgevingsvisie voor de gemeente Schiermonnikoog conform de afspraken met de gemeenteraad. (SDG-doelen 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14 en 15). (inclusief inventariseren ruimteclaims van o.a. wonen, bedrijven, recreatieve functies).
		<u>F. Bedrijven</u> Er is een nijpend tekort aan ruimte voor bedrijvigheid die niet in de dorpskern thuishoort. Een nieuwe locatie voor bedrijfsruimte is noodzakelijk. (SDG-doelen 9, 11). Er is een inventarisatie gedaan waarmee we in 2025 gaan werken aan herinrichten of/ten uitbreiden van het bedrijventerrein aan de Veerweg.
Behoud van de natuur op het eiland en op Zee, m.n. de Waddenzee.	Behoud van de natuur op het eiland en op Zee, m.n. de Waddenzee.	<u>G. Buitengebied</u> - Nevenactiviteiten in het buitengebied zullen worden onderzocht om de SDG-doelen te kunnen halen. (SDG-doelen 3, 6, 7, 8, 9, 11, 13 14, 15 en 16). - Er wordt onderzoek gedaan naar de gemeentelijke inbreng rond het stikstofplafond.
		<u>Net op Zee</u> De gemeente volgt kritisch de ontwikkelingen van de aanleg van een stroomkabel vanaf het windmolenpark op de Noordzee naar het vaste land.

Wat mag het kosten

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen	
6830000	6830000 Woningbouwlocatie Oost	0
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen	
6810107	6810107 Bestemmingsplannen	-187.704
6830000	6830000 Woningbouwlocatie Oost	0
Totaal 2.1 /1 Bestemmingsplannen		-187.704
Resultaat		-187.704

Wonen en volkshuisvesting

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
11 Duurzame steden en gemeenschappen 11.1 Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren	Uitvoering nieuwe Woonvisie 2024 – 2028	
	Meer levensloopbestendige woningen	We maken prestatieafspraken met WoonFriesland over het aanpassen van hun voorraad naar meer levensloopbestendige woningen
	Meer inzicht in de woonbehoefte van ouderen voor meer passende huisvesting en doorstroming	We gaan met onze (toekomstige) ouderen het gesprek aan om ondersteuningsbehoeften en kwalitatieve woonwensen op te halen en monitoren de vraag vanuit deze doelgroep. We zetten een informatiecampagne op om huishoudens vroegtijdig te informeren over toekomstbestendig wonen We begeleiden inwoners actief bij verhuiskeuzes en zetten instrumenten in om 60-plussers te verleiden en ontzorgen om te verhuizen naar een meer passende woning
	Meer inzicht in de ontwikkelingen op de woningmarkt	We monitoren de ontwikkeling op de woningmarkt en de voortgang van onze woonvisie en uitvoeringsacties
	Toevoegen betaalbare wooneenheden aan woningvoorraad op locatie Oude Centrale	Realiseren +/- 20 huur wooneenheden voor 1-2 persoons huishoudens.
	Toevoegen betaalbare wooneenheden aan woningvoorraad op locatie Oost	Realiseren van duurzaam betaalbare koopwoningen op de overgebleven kavels van bouwlocatie Oost voor huishoudens
	Toevoegen betaalbare wooneenheden aan woningvoorraad op de inbreidingslocatie Boelensschool	Mogelijkheden voor herbestemming locatie Boelensschool onderzoeken. Planvorming en voorbereiden werkzaamheden opstarten.
	Uitbreiden mogelijkheden huisvesting seizoenspersoneel (piekhuisvesting).	Binnen de regiodeal en in samenwerking met de provincie (DOM) op basis van bestaande onderzoeken tijdelijke personeelshuisvesting in het hoogseizoen realiseren in samenwerking met GRAS/boeren en SOV.
	Optimale invulling geven aan vrijgekomen bouwlocatie naast het nieuw te bouwen LOC.	Mogelijkheden voor herbestemming locatie bij het LOC onderzoeken. Planvorming en voorbereiden werkzaamheden opstarten.
	Alternatieve woonvormen passend ruimte bieden.	In samenwerking met de andere Waddeneilanden en WaddenWonen binnen de regiodeal onderzoek doen naar de mogelijkheden voor alternatieve woonvormen op Schiermonnikoog, zoals

		tiny houses, collectief wonen, building with nature etc.
	Woningbouw ontwikkelen in samenwerking met wooncoöperatie WaddenWonen	We onderzoeken de haalbaarheid van de verschillende locaties en bieden een kader voor planvorming, waarbij aandacht is voor woningen voor 1 en 2 persoonsshuishoudingen.

Verbonden Partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Gezamenlijk behartigen van belangen rondom status anticepeerregio / krimp / behoud vitale leefgemeenschappen
GR De Waddeneilanden	Gezamenlijk optrekken om zorg te dragen voor voldoende betaalbare en passende woonruimte (woonanalyse).

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2022	26,70	9,30
Demografische druk	%	2022	73,80	70,30

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Wat mag het kosten

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD212	2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting	
6822000	6822000 Overige volkshuisvesting	0
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD212	2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting	
6822000	6822000 Overige volkshuisvesting	-57.850
Resultaat		-57.850

2.2 Verkeer en vervoer

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden.	We willen een autoluw eiland zijn en blijven.	We blijven terughoudend bij het verlenen van ontheffingen voor het rijverbod. We wijzen aanvragers van een ontheffing op alternatieven en op de voorwaarden die gelden. We blijven inwoners, bedrijven en gasten bewust maken van het autoluwe karakter van het eiland. We zetten stappen om het aanvragen en controleren van ontheffingen van het rijverbod verder te automatiseren.
	We stimuleren emissievrij vervoer op Schiermonnikoog.	We stimuleren emissievrij verkeer en vervoer op Schiermonnikoog.
	We maken het centrum van het dorp meer autoluw.	We zetten de gesloten verklaring van Middenstreek-Nieuwstreek-Reeweg in de maanden juli en augustus voort. We richten het centrumgebied in als woonerf (maximaal 15 km/uur).
	Parkeerproblematiek aanpakken.	We betrekken dit onderwerp in het periodiek overleg met de politie. We handhaven zelf als buiten de parkeerplaatsen geparkeerd wordt.
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	We zijn actief betrokken bij de bestaande en nieuwe concessies voor busvervoer op het eiland en de Waddenveren.	We dragen bij aan de voorbereiding van een nieuwe veerconcessie in 2029 door te overleggen met en input te leveren aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. In 2025 gaat de nieuwe concessie voor openbaar vervoer in. Daarin is opgenomen dat gereden wordt met elektrische bussen met aangepaste snelheid in het dorp en openbaar vervoer op alle afvaarten van veerboot en sneldienst.
	We willen de verkeersveiligheid vergroten waar dat nodig is.	We attenderen weggebruikers op hun snelheid met Smileys.
Doel 7 Verzekeren van toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen.	We stimuleren en faciliteren duurzame mobiliteit voor onze inwoners, bedrijven en onze gasten.	We faciliteren laadpalen op centraal gelegen plek(ken) op eiland en in Lauwersoog in overeenstemming met de concessie van de OVEF.
		We faciliteren deelmobiliteit op het eiland en in Lauwersoog in overleg met samenwerkingspartners.
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	We zijn actief betrokken bij de ontwikkelingen op het gebied van verkeer in Lauwersoog.	We houden de uitvoering van de gebiedsvisie Lauwersoog nauwlettend in de gaten. We behartigen onze belangen bij de Provincies Groningen en Friesland en de gemeenten Het Hogeland en Noardeast Frysland.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Vergroten invloed gemeenten bij concessieverlening Waddenveren

Wat mag het kosten

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer	
6210153	6210153 Veerdam	9.650
6210158	6210158 Autoontheffingen	63.760
Totaal 2.2 /1 Verkeer en vervoer		73.410
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer	
6210101	6210101 Verkeersregelingen	-127.509
6210103	6210103 Wegen straten en pleinen en verkeersmaatregelen	-305.638
6210104	6210104 Openbare verlichting	-24.923
6210153	6210153 Veerdam	-49.363
6210158	6210158 Autoontheffingen	-55.374
Totaal 2.2 /1 Verkeer en vervoer		-562.807
Resultaat		-489.397

2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu

Duurzaamheid

Doelen en activiteiten

SDG Doelen Duurzaamheid	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.	Social Development Goals verder implementeren in de organisatie	Intern kennissessie organiseren en nieuwe SDG gerichte werkwijze vaststellen.
7.1 Tegen 2030 universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en moderne energiediensten garanderen.	Uitvoering Aardgasvrij Eiland	Uitvoering inductieregeling en isolatieregeling. Voor de uitvoering van het Programma Aardgasvrije wijken is een bijdrage geraamd van het rijk van € 1,5 miljoen.
		Wat-is-wijs advies voor 150+ woningen gereed
		Definitief ontwerp duurzame verwarming Nieuw Dokkum en akkoord inwoners en raad.
7.2 Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.	Heldere kaders voor de (on)mogelijkheden van het opwekken van duurzame energie op Schiermonnikoog.	Energievisie vaststellen op basis van de systeemanalyse Schiermonnikoog.
		Stimuleren verduurzaming beschermd dorpsgezicht.
11.3 Tegen 2030 inclusieve en duurzame stadsontwikkeling en capaciteit opbouwen voor participatieve, geïntegreerde en duurzame planning en beheer van menselijke nederzettingen in alle landen.	Opwek van duurzame energie op Schiermonnikoog verder ontwikkelen	Op basis van de Energievisie in samenwerking met verschillende partners de opwek van duurzame energie op Schiermonnikoog ontwikkelen.
13.2 Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.	Verduurzaming bedrijven	Opzetten duurzame ondernemerskring, waarin ondernemers worden ondersteund bij het zetten van stappen naar een duurzaam bedrijf met circulaire en verantwoorde productie en consumptie.
	Drinkwaterbesparing maximaliseren	Campagne opzetten voor bewustwording bij inwoners, ondernemers en toeristen. Onderzoek naar technische mogelijkheden voor waterbesparing en waar mogelijk toepassen in eigen vastgoed en nieuwbouwprojecten.
	Circulaire economie	In het kader van de SDG doelen willen we gericht aan de gang met een circulaire economie binnen de gemeente Schiermonnikoog. Hiervoor stellen we een plan van aanpak op voor de komende jaren, waar we zowel binnen de gemeentelijke organisatie als eiland breed aan de slag gaan met het beperken van de

		afvalproductie via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.
12.8 Verantwoorde consumptie en productie. Tegen 2030 garanderen dat mensen overal beschikken over relevantie informatie over en zich bewust zijn van duurzame ontwikkeling en levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur.	Energiearmoede tegengaan en voorkomen.	Ondersteuning voor huishoudens door energiecoach. Beschikbaar houden witgoedwissel. Binnen het project Aardgasvrij Eiland worden huishoudens met energiearmoede extra ondersteund door middel van financiële regelingen.
	Starten uitvoering Transitievisie Warmte (TVW).	Starten met het opstellen van een Warmteprogramma en Wijkuitvoeringsplannen (WUP) opstellen.
	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed.	Uitvoering nieuwe meerjarenonderhoudsplanung (MJOP) en verduurzaming.
	Verduurzamen woningvoorraad Woon Friesland.	Prestatieafspraken naleven en samenwerking voortzetten. Samenwerken in het Aardgasvrij Eiland project.
	Verduurzamen maatschappelijk vastgoed.	Uitvoering verdere verduurzaming zwembad, voetbalvereniging en tennisvereniging incl. LED verlichting velden. Het Dorpshuis, de Stag en de kerk(en) ondersteunen in het verduurzamen van hun vastgoed.
7.a Tegen 2030 de internationale samenwerking verhogen om toegang te vergemakkelijken tot onderzoek en technologie inzake schone energie, met inbegrip van de hernieuwbare energie, de energiedoeltreffendheid en de geavanceerde en schonere fossiele brandstoffentechnologie, en de investering promoten in energie-infrastructuur en schone energietechnologie.	Minimalisatie van de impact van de netcongestie op de verduurzaming en ontwikkelingen op Schiermonnikoog	Onderzoek naar (innovatieve) oplossingen in de vorm van opslag voor de netcongestie en de capaciteit van de Wadkabel in combinatie met duurzame opwek van energie in samenwerking met de andere Friese Waddeneilanden, Liander en energiecoöperatie de Sintrale.
		Innovatieve oplossingen waar nodig toepassen bij nieuwe ontwikkelingen.
		Monitoring energiebehoefte, opwek en verbruik.
13.3 De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering.	Participatie in de Energietransitie.	Uitbreiden met inclusieve communicatie- en participatie technieken en kanalen om doelgroepen breder en beter te bereiken en te betrekken.
11.2 Tegen 2030 toegang voorzien tot veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen, waarbij de verkeersveiligheid verbeterd wordt, met name door het openbaar vervoer uit te	Uitvoering klimaattafel mobiliteit.	Uitvoering vastgestelde Laadvisie en plaatsingsbeleid laadinfrastructuur.

breiden, met aandacht voor de behoeften van mensen in kwetsbare situaties, vrouwen, kinderen, personen met een handicap en ouderen.		
SDG Doelen Milieu		
11.6 Duurzame steden en gemeenschappen. Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer.	Schiermonnikoog schoner en stiller maken.	Uitvoering van de wettelijke milieutaken op het gebied van milieuvergunningverlening, toezicht en handhaving. De FUMO behandelt milieumeldingen en controleert op milieuregels overeenkomstig het VTH-beleid Fryslân. Milieuvergunningen voor gemeentelijke locaties controleren en indien nodig (laten) updaten. Met de FUMO samenwerken op toezicht bij het verwijderen van asbesthoudend materiaal bij sloopwerkzaamheden (eigen toezichthouders zijn ogen en oren in het veld). Inwoners informeren en stimuleren bij het vaststellen en verwijderen van asbest. Een geactualiseerd bodembeleid vaststellen.
9.4 Industrie, innovatie en infrastructuur. Tegen 2030 de infrastructuur moderniseren en industrieën aanpassen om hen duurzaam te maken, waarbij de focus ligt op een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen, waarbij alle landen de nodige actie ondernemen volgens hun eigen respectieve mogelijkheden.		In 2024 onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor het (op termijn) invoeren van een zero-emissiezone zodat er alleen nog emissievrije voertuigen op het eiland rijden. We vinden het belangrijk om zelf te kunnen bepalen welke voertuigen er niet meer het eiland op mogen (bijv. oude diesels, oude benzine). Voor eilanders zal een overgangsperiode ingesteld worden voor bestaande ontheffingen.
12.8 Verantwoorde consumptie en productie. Tegen 2030 garanderen dat mensen overal beschikken over relevantie informatie over en zich bewust zijn van duurzame ontwikkeling en levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur.	Meer duisternis creëren.	In 2023 hebben we een plan laten opstellen om de lichtmasten te voorzien van LED verlichting en overbodige lichtmasten te verwijderen. We gaan over op LED verlichting in 2025, omdat de armaturen dan aan het eind van hun levensduur zijn en vervangen moeten worden. Dan passen we ook een dimregime toe dat bijdraagt aan het creëren van meer duisternis (thema 2.4 fysieke leefomgeving).

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Doel: zelfvoorzienend op gebied van energie & water. Samenwerking op doelen uit dit Ambitiemanifest.
FUMO	Toezicht en handhavingstaken milieu.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	15,10	20,00

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD231	2.3 /1 Duurzaamheid	
6822107	6822107 Duurzaamheid	2.475.018
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD231	2.3 /1 Duurzaamheid	
6723107	6723107 Milieubeheer	-83.400
6822107	6822107 Duurzaamheid	-2.651.753
Totaal 2.3 /1 Duurzaamheid		-2.735.153
Resultaat		-260.135

Natuur

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.	Rust, ruimte, stilte en donkerte op Schiermonnikoog behouden.	De kernwaarden rust, ruimte, enz. zijn uitgewerkt in de tien pijlers van Schiermonnikoog. Bij nieuwe activiteiten zullen wij steeds kijken of ze binnen de kernwaarden passen.
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe. Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen.	(Recreatieve) activiteiten moeten kunnen plaatsvinden met behoud van de natuurlijke waarden van het gebied.	In 2024 is, zoals afgesproken, de Basiskustlijn rond paal 4-5 iets naar het binnenland verplaatst. Dit is voldoende veilig en is zo afgesproken met gemeente, strandondernemers, RWS, Wetterskip Fryslân en Natuurmonumenten. We blijven voor 2025 en verder in de gaten houden hoe het strand zich verhoudt tot veiligheid en activiteiten. Uitgangspunt bij eventuele kustsuppletie is om activiteiten op het Activiteitenstrand te kunnen laten bestaan. We zorgen ervoor dat bewoners betrokken worden bij de voorbereiding en uitwerking van de dijk- en duinversterking door gesprekken met het Wetterskip en het mede-organiseren van bewonersavonden. Planning: 2022-2024: verkenningsfase met o.a. bewoners. 2025: voorbereidingsfase door Wetterskip met alle betrokken partijen. 2027-2028: Uitvoering werkzaamheden dijk- en duinversterking. Voor het Nationaal Park vindt twee keer per jaar bestuurlijk overleg plaats via het Overlegorgaan. Vanaf 2025 wordt het in 2024 vastgestelde Ambitieplan uitgevoerd. In 2025 gaan we aan de slag met een SoortenManagementPlan. Daarmee brengen we gebouwde bewonende soorten in

		kaart zodat isoleren en (ver)bouw wordt vereenvoudigd. Daarbij kijken we ook bewust naar de 'plus' aan de voorkant door bijvoorbeeld het creëren van nestgelegenheid. Voor het opstellen maken we gebruik van een subsidie van de provincie.
		We initiëren contact met de rijksoverheid over de nieuwe regels rondom het vissen met recreatieve staand wantnetten. We blijven hier pleiten d.m.v. brieven om deze manier van vissen mogelijk te houden.

Verbonden Partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Waarborgen goede zoetwatervoorziening/Fries Bestuursakkoord Waterketen.
	Gezamenlijk behartigen van belangen rondom Waddenzee, bijvoorbeeld Structuurvisie Waddenzee.
	Natura2000.
	Gezamenlijk behartigen van belangen rondom Kustveiligheid, Deltaprogramma, industriële activiteiten.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD232	2.3 /2 Natuur	
6550107	6550107 Natuur en landschapsbescherming	1.500
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD232	2.3 /2 Natuur	
6240103	6240103 Afwatering en landaanwinning	-26.315
6550107	6550107 Natuur en landschapsbescherming	-42.040
Totaal 2.3 /2 Natuur		-68.355
Resultaat		-66.855

2.4 Fysieke leefomgeving

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	We borgen een goede onderhoudsstaat van de openbare ruimte, die recht doet aan het groene en authentieke karakter van het dorp. Daardoor draagt de openbare ruimte positief bij aan een aangenaam leef- en verblijfsklimaat van inwoners en recreanten.	We voeren het wegenbeheerplan 2023 – 2032 uit.
		We bestrijden (Reuzenberenklauw, Japanse Duizendknoop, Reuzenspringbalsemien, Dijkviltbraam, Amerikaanse vogelkers) en beheersen (Rimpelroos) invasieve exoten de komende jaren en overleggen daarover met Natuurmonumenten.
		We stimuleren inwoners om Reuzenberenklauw, Reuzensprinkbalsemien en Japanse duizendknoop uit hun tuinen te verwijderen.
		We blijven overhangend groen gericht aanpakken.
		We vervangen klein materieel met een benzinemotor door elektrisch aangedreven materieel, zoals bladblazers, kettingzagen en bosmaaiers. In 2025 vervangen we de kraan op de vrachtwagen.
		In 2025 nemen we het areaal groen in beheerprogramma BrutIS op.
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.	We vergroten de biodiversiteit in de openbare ruimte door het beter borgen van ecologisch maaibeheer in een nieuw maaibestek en het uitvoeren van de maatregelen die voortkomen uit het Bijenpact gemeente Schiermonnikoog.	We voeren de maatregelen uit die in het Bijenpact gemeente Schiermonnikoog zijn afgesproken. We voeren ecologisch maaibeheer uit
	We stimuleren het vergroten van de biodiversiteit in tuinen	We vergroten de bewustwording en inspireren en ondersteunen onze inwoners door middel van verschillende acties, zoals Steenbreek. We werken samen met WoonFriesland en besteden in de prestatieafspraken aandacht en aan het vergroten van de biodiversiteit in de tuinen van de huurders.

Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	We behouden en versterken het aanzien van het dorp.	We houden een gezond en veilig bomenbestand in stand en breiden het zo mogelijk uit. Een gezond en veilig bomenbestand levert nu en in de toekomst een waardevolle bijdrage aan de natuurlijke sfeer en leefbaarheid van het dorp en aan de gezondheid van inwoners en bezoekers.
		Om de dorpskern op te fleuren, blijven we bloembakken aan meerdere lichtmasten ophangen in het groeiseizoen.
		In 2025 verleden we de openbare verlichting en stemmen het dimregime af op een veilig gebruik van de openbare ruimte met respect voor de donkerte op het eiland. We stellen een nieuw beheerplan openbare verlichting en elektrische installaties vast.
Doel 6 Verzekeren toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen.	Een goed en adequaat beheer van de riolering in het belang van de volksgezondheid, het milieu en het beperken van regen- en grondwateroverlast.	We koppelen waar mogelijk de afvoer van regenwater af van het gemengd riool, veelal in combinatie met wegonderhoud. Ook benutten we mogelijkheden om regenwater te bergen in de openbare ruimte om overlast bij hevige regenbuien te beperken. In 2025 leggen we met Rijkssubsidie 40 infiltratiekolken aan. Daarnaast laten we een water- en rioleringsprogramma opstellen voor de periode 2026 - 2035.
Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.	Een begraafplaats waarvan de toekomstbestendigheid is verzekerd, zodat zo lang mogelijk van de huidige begraafplaats gebruik kan worden gemaakt.	We zorgen voor een goed onderhouden begraafplaats. We onderhouden de paden en het groen op en rond de begraafplaats. We schrijven rechthebbenden van graven aan over het onderhoud van graven en grafmonumenten. En geven uitvoering aan het onderhoudsplan historische graven en het plan van aanpak voor graven voor onbepaalde tijd.
	In overleg met Rijkswaterstaat passen we de beheerovereenkomst van de veerdam aan met het uitgangspunt dat de gemeente uitsluitend verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud van de weg en de bovengrondse voorzieningen.	Pas nadat overeenstemming is met RWS over het beheer en de bijbehorende financiën willen we met belanghebbenden onderzoeken of een betere layout van de hele veerhaven kan bijdragen aan het beter afwikkelen van verkeersstromen op (zeer) drukke momenten.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2021	499,00	169,00

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving	
6001200	6001200 Ambtswoning burgemeester	14.100
6310103	6310103 Bedrijfsterreinen	15.300
6310104	6310104 Bedrijfsterreinen vm manage Melle Grietjespad	0
6330203	6330203 Benzinstation	8.000
6560103	6560103 Openbaar groen	10.924
6670156	6670156 Dorpshuis	2.700
6721103	6721103 Huishoudelijk afval	7.290
6721104	6721104 Verpakkingsmateriaal gescheideninzameling	15.495
6721153	6721153 Bedrijfsafval	0
6722103	6722103 Riolering	22.000
6724103	6724103 Aula	1.280
6725102	6725102 Afvalstoffenheffing rechten huishoudelijk afval	383.156
6725152	6725152 Reinigingsrechten bedrijfsafval	13.000
6726102	6726102 Rioolheffing	224.308
6732103	6732103 Begraafplaatsrechten	42.449
6820159	6820159 Woningen verhuur	22.525
6820209	6820209 Doorstroomwoningenwinkelpand Langestreek	67.477
6820259	6820259 Overige gebouwen	4.494
6820309	6820309 Reddingsweg 2	10.295
6820359	6820359 Willemshof 1111a	17.520
6820409	6820409 Garageboxen	6.075
6820459	6820459 Noorderstreek 40	0
6820509	6820509 Koningshuis Nieuwestreek 1	8.784
Totaal 2.4 /1 Fysieke leefomgeving		897.172
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving	
6001200	6001200 Ambtswoning burgemeester	-20.635
6310103	6310103 Bedrijfsterreinen	-8.978
6310104	6310104 Bedrijfsterreinen vm manage Melle Grietjespad	0
6330203	6330203 Benzinstation	-10.564
6560103	6560103 Openbaar groen	-368.911
6670156	6670156 Dorpshuis	-46.794
6721103	6721103 Huishoudelijk afval	-328.085
6721104	6721104 Verpakkingsmateriaal gescheideninzameling	-11.800
6721153	6721153 Bedrijfsafval	-58.036
6722103	6722103 Riolering	-169.946
6724103	6724103 Aula	-6.460
6724153	6724153 Begraafplaats	-25.695
6820159	6820159 Woningen verhuur	-26.047
6820209	6820209 Doorstroomwoningenwinkelpand Langestreek	-63.093
6820259	6820259 Overige gebouwen	-74.603
6820309	6820309 Reddingsweg 2	-12.141
6820359	6820359 Willemshof 1111a	-17.815

Exploitatie		primaire begroting 2025
6820409	6820409 Garageboxen	-3.889
6820459	6820459 Noorderstreek 40	-14.088
6820509	6820509 Koningshuis Nieuwestreek 1	-24.312
6820559	6820559 vmBezoekerscentrum Torenstreek 20	0
Totaal 2.4 /1 Fysieke leefomgeving		-1.291.892
Resultaat		-394.720

2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Doelen en activiteiten

SDG Doelen VTH	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
16.3 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. De rechtsregels bevorderen op nationaal en internationaal niveau en gelijke toegang tot het rechtssysteem voor iedereen garanderen.	Een gezonde, veilige en prettige leefomgeving omdat de geldende regels worden nageleefd.	Als gemeente zijn wij verplicht om te handhaven wanneer een rechtsregel wordt overtreden. Alleen onder bijzondere omstandigheden mogen wij daar van afzien. Op basis van de vastgestelde nota "Gelijke monniken, gelijke kappen" prioriteren wij op welke regels wij de toezicht- en handhavingsaandacht als eerste richten.
		De bouwtoezichthouder laten controleren of volgens de verleende vergunning wordt gebouwd, de resultaten daarvan vastleggen en indien nodig handhaven.
		Samenwerken met Brandweer Fryslân voor de (periodieke) toezicht op brandveilig bouwen en brandveilig gebruik van gebouwen.
		Toezicht op recreatief gebruik van woningen die bestemd zijn voor permanente bewoning in 2025 voortzetten en indien nodig handhaven. Dit bevordert de leefbaarheid van Schiermonnikoog.
16.6 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.	De kwaliteit van de strategische en programmatische uitvoering bij vergunningverlening, toezicht en handhaving verbeteren.	De beleidsnota "Gelijke monniken, gelijke kappen" evalueren (loopt tot en met 2024) en aan de hand daarvan een nieuw strategisch beleidskader opstellen.
		Een uitvoeringsprogramma (laten) opstellen voor 2025

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Kennisuitwisseling m.b.t. nieuwe omgevingswet 2024
GR De Waddeneilanden	Onderzoek naar samenwerkingsvoordelen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).
Welstandzorg Hûs en Hiem	Uitvoering geven aan het welstandsbeleid

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD251	2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	
6823109	6823109 Leges Wabovergunningen	101.582
6823159	6823159 Leges welstandtoezicht	10.750
Totaal 2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving		112.332
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD251	2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	
6822159	6822159 Wabovergunningen	-73.817
6822209	6822209 Toezicht en handhaving	-188.401
6822259	6822259 BAG	-48.454
Totaal 2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving		-310.672
Resultaat		-198.340

2.6 Openbare orde en veiligheid

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden.	Voorkomen en aanpakken van overmatig alcohol- en drugsgebruik.	Voorlichting geven aan jongeren over alcohol- en drugs.
		Voorlichten ondernemers t.a.v. overmatig alcohol- en drugsgebruik en actief betrekken bij het voorkomen van overmatig gebruik.
		Aan blijven sluiten bij de werkgroep gezonde Leefstijl en vanuit OOV ondersteuning en invulling geven.
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten.	Inwoners en bezoekers voelen zich veilig op Schiermonnikoog.	Het Integraal Veiligheidsplan is gemaakt en vastgesteld door de Raad. Aan de hand van een uitvoeringsplan zal aan de prioriteiten uit het Integraal veiligheidsplan worden gewerkt.
		Versterken toezicht- en handhavingscapaciteit hoogseizoen (toezichthouders & BOA's). Evalueren hoe de afgelopen toezicht periode is gegaan.
		Aandacht voor politie capaciteit en het proberen in te stellen van een vaste poule.
		Opstellen plan van aanpak ondermijning als vervolg op het opgeleverde ondermijningsbeeld.
		Opstellen van een LIO (lokaal informatie overleg) ter behoeve aanpak ondermijning.
		Veiligheid op het strand. Bekijken hoe activiteiten zich verhouden tot elkaar (badgasten vs activiteiten).
		Veiligheid van badgasten evalueren en indien nodig verbeteren (lifeguards).
	Voorkomen van overlast en specifieke recreatie- en horeca overlast.	Evalueren horeca convenant.
		Toezicht en handhaving op naleving Alcoholwet.
	Het versterken en onderhouden van incidentmanagement in reguliere en bijzondere omstandigheden.	Evalueren inzet en situatie van het ondersteuningspeloton.
		Versterken van de interne crisisorganisatie.
		Evalueren van de crisisplanvorming en indien nodig up-to-date maken.
		De verouderde en slecht onderhouden

		brandputten in het dorp te beoordelen en indien nodig te vervangen. Daarnaast hier een jaarlijks onderhoudscontract voor af te sluiten.
Doel 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten.	Voorkomen en aanpakken van overmatig alcohol- en drugsgebruik.	Voorlichting geven aan jongeren over alcohol- en drugs.
		Voorlichten ondernemers t.a.v. overmatig alcohol- en drugsgebruik en actief betrekken bij het voorkomen van overmatig gebruik.
		Doorzetten van de projectfase van de werkgroep gezonde leefstijl om alcohol en drugsproblematiek aan te pakken en het opstellen van een meerjarenplan.
	Het versterken en onderhouden van incidentmanagement in reguliere en bijzondere omstandigheden.	Evalueren inzet en situatie van het ondersteuningspeloton.
		Versterken van de interne crisisorganisatie.
		Evalueren van de crisisplanvorming en indien nodig up-to-date maken.
	Het eiland voorzien hebben van genoeg bluswater ter bescherming flora en fauna.	Twee nieuwe bluswaterbronnen slaan op het eiland op strategisch gelegen locaties.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
Veiligheidsregio Fryslân	Brandweezorg, risico & crisisbeheersing, meldkamer, GHOR, ambulancezorg.
Ministerie van Justitie en Veiligheid	Politie.
GR De Waddeneilanden	Samenwerking op het gebied van veiligheid.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2021	21,00	8,00
Winkeldiefstallen	Aantal per 10.000 jongeren	2022		2,30
Geweldsmisdrijven	Aantal per 10.000 jongeren	2022	5,30	4,60
Diefstallen uit woning	Aantal per 10.000 jongeren	2022		1,40
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 10.000 jongeren	2022	10,60	6,00

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD261	2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	
6140101	6140101 Openbare orde	4.759
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD261	2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	
6120355	6120355 Regionale brandweer	-251.090
6120451	6120451 Rampenbestrijding	-50.637
6120551	6120551 GHOR GNK	-13.091
6140101	6140101 Openbare orde	-144.280
Totaal 2.6 /1 Openbare orde en veiligheid		-459.098
Resultaat		-454.339

2.7 Mutaties reserves programma 2

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Onttrekkingen		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD271	2.7 /1 Mutaties reserves programma 2	288.132
Stortingen		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD271	2.7 /1 Mutaties reserves programma 2	-14.715
Mutaties reserves		273.417
Gerealiseerd resultaat		273.417

Recapitulatie programma 2 Leefomgeving

Exploitatie		Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	primaire begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Baten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen	89.465	318.982	0	0	0	0
PRD212	2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting	5.249	13.340	0	0	0	0
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer	76.360	63.760	73.410	73.410	73.410	73.410
PRD231	2.3 /1 Duurzaamheid	246.511	600.187	2.475.018	329.835	471.515	471.515
PRD232	2.3 /2 Natuur	0	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving	888.339	913.612	897.172	890.449	899.903	902.044
PRD251	2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	93.877	106.489	112.332	112.389	112.391	112.392
PRD261	2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	2.781	4.759	4.759	4.759	4.759	4.759
Totaal 2 Leefomgeving		1.402.582	2.022.629	3.564.191	1.412.342	1.563.478	1.565.620
Lasten							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen	-310.557	-904.686	-187.704	-187.704	-187.704	-187.704
PRD212	2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting	-121.665	-88.690	-57.850	-57.850	-57.850	-68.600
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer	-385.918	-390.210	-562.807	-458.626	-419.084	-398.489
PRD231	2.3 /1 Duurzaamheid	-439.863	-883.348	-2.735.153	-572.907	-659.021	-672.189
PRD232	2.3 /2 Natuur	-44.719	-66.197	-68.355	-53.514	-67.515	-53.515
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving	-1.134.387	-1.337.559	-1.291.892	-1.266.848	-1.265.028	-1.244.334
PRD251	2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	-259.720	-309.782	-310.672	-311.492	-311.492	-323.442
PRD261	2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	-451.338	-515.303	-459.098	-474.038	-496.475	-507.888
Totaal 2 Leefomgeving		-3.148.167	-4.495.775	-5.673.531	-3.382.979	-3.464.169	-3.456.161
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-1.745.585	-2.473.146	-2.109.340	-1.970.637	-1.900.691	-1.890.541
Onttrekkingen							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD271	2.7 /1 Mutaties reserves programma 2	265.595	237.232	288.132	169.089	53.099	53.099
Stortingen							
PRG2	2 Leefomgeving						
PRD271	2.7 /1 Mutaties reserves programma 2	-15.667	-15.667	-14.715	-14.715	-14.715	-14.715
Mutaties reserves		249.928	221.565	273.417	154.374	38.384	38.384
Gerealiseerd resultaat		-1.495.657	-2.251.581	-1.835.923	-1.816.263	-1.862.307	-1.852.157

Programma 3 - Economie en werkgelegenheid

3.1 Toerisme en recreatie

Strand

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
11.4 De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen. 14.1 De vervuiling van de zee voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door ronddrijvend afval en voedingsstoffen.	Een schoon en veilig strand.	Het faciliteren van strandschoonmaakacties door het beschikbaar stellen van personeel en inzamelmaterieel (tractor met wagen en plastic inzamelbakken) en zorgen voor de afvoer en verwerking van het strandafval.
		Plaatsen van de houten afvalbakken op het strand vanaf paal 9 tot paal 16 in het voorjaar en de zomer.
		Een adequate bewaking van het badstrand bij strandpaviljoen de Marlijn door de KNRM LifeGuards.
		Samen met Rijkswaterstaat, het Waterschap en Natuurmonumenten de ontwikkeling van het strand in de gaten houden in het kader van zandsuppletie.
	Goed toegankelijke strandovergangen met goede sanitaire voorzieningen en goede afvalvoorzieningen. Daarbij heeft de toegankelijkheid voor minder mobiele mensen prioriteit.	Goed onderhouden van de sanitaire voorzieningen en strandovergang Badweg. In 2025 vervangen we de sanitaire unit.
		Zorgdragen voor een adequate afvalvoorziening bij de strandovergangen.
		Bij strandovergangen Badweg en Prins Bernhardweg is een strandrolstoel beschikbaar.
	Een aangrenzend verblijfsgebied dat aantrekkelijk is voor inwoners en recreanten.	Het implementeren van de visie op het activiteitenstrand.
	Het borgen van de toegankelijkheid van het strand bij Paal 3 en het badstrand voor zowel strandbezoekers als de hulpverleningsdiensten.	Zo nodig deponeren van zand op de toegang naar het strand bij strandovergang Badweg om de bereikbaarheid voor strandbezoekers en de hulpverleningsdiensten te waarborgen.
		Waarborgen van een goede toegankelijkheid van het strand bij strandovergang Prins Bernhardweg voor onder andere de hulpverleningsdiensten.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD311	3.1 /1 Strand	
6140151	6140151 Strandbewaking	1.520
Lasten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD311	3.1 /1 Strand	
6140151	6140151 Strandbewaking	-86.413
Resultaat		-84.893

Toeristisch product

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 8 Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen 8.3 Bevorderen van op ontwikkeling toespitste beleidslijnen die productieve activiteiten ondersteunen, alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en innovatie, en de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, ook via toegang tot financiële diensten 8.9 Tegen 2030 beleidslijnen uitwerken en implementeren ter ondersteuning van het duurzaam toerisme dat jobs creëert en plaatselijke cultuur en producten bevordert	Vasthouden van minimaal 300.000 gasten op jaarbasis. Uitbreiding hiervan niet zoeken in het hoogseizoen, maar in seizoenverbreding.	Stimuleren van evenementen voor specifieke doelgroepen, passend bij de tijd van het jaar.
		Uitvoering geven aan de 10 pijlers voor toeristisch beleid. Stimuleren van duurzaam toerisme.
		Toekomstbestendig inrichten van het toeristisch aanbod in samenwerking met de Waddeneilanden. Dit maakt deel uit van programmalijn 2 "Toekomstbestendig ondernemen & ontwikkelen" van de Regiodeal.
		Nieuwe vormen van bedrijvigheid stimuleren in samenwerking met de Waddeneilanden. Dit maakt deel uit van programmalijn 2 "Toekomstbestendig ondernemen & ontwikkelen" van de Regiodeal.
		Bieden van cofinanciering bij aanvragen voor het Iepen Mienskipfûns (IMF).

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR de Waddeneilanden	Samenwerking met eilanden, provincie en Waterschap voor provinciale subsidies, in Streekwerk Waddeneilanden.
GR de Waddeneilanden	Samenwerking op gebied van marketing en toerisme m.b.v. Merk Fryslân, Waddenzee Werelderfgoed.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product	
6560303	6560303 Toiletgebouwen	0
6560353	6560353 Overige baten en lasten recreatie	1.200
6580107	6580107 Bezoekerscentrum	0
Totaal 3.1 /2 Toeristisch product		1.200
Lasten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product	
6560153	6560153 Kinderboerderij	-26.070
6560253	6560253 Bevordering toerisme	-129.758
6560303	6560303 Toiletgebouwen	-30.936
6560353	6560353 Overige baten en lasten recreatie	-73.558
6560403	6560403 Bijdrage SOVfonds	-15.000
6580107	6580107 Bezoekerscentrum	-34.708
Totaal 3.1 /2 Toeristisch product		-310.030
Resultaat		-308.830

3.2 Jachthaven

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen.	We houden een representatieve en publieksvriendelijke jachthaven duurzaam in stand.	We zijn zeer tevreden over de exploitatie van de jachthaven door Stichting jachthaven 'De Oude Veerdam' en streven naar het duurzaam voorzetten van deze samenwerking.
		We onderhouden een goede relatie met Watersportvereniging 'Lytje Pole'.
		We houden de Waddenhaven op diepte door om de 4 jaar te cutteren en in de tussenliggende jaren te ploegen. In 2025 wordt de jachthaven geploegd.
		We onderzoeken de mogelijkheden voor voortgezet gebruik van het sediment uit de Waddenhaven.
		We stimuleren de samenwerking tussen de waddenhavens.
		We voeren fase 3 van groot onderhoud uit in januari, februari en maart 2025. De werkzaamheden bestaan uit het conserveren van de metalen meerpalen en het aanbrengen van kathodische bescherming van de drijvende steigers en de damwanden.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Samenwerking rondom jachthavens/Waddenzee in convenant vaarrecreatie.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD321	3.2 /1 Jachthaven 3 Economie en werkgelegenheid	
6560203	6560203 Jachthaven	164.300
Lasten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD321	3.2 /1 Jachthaven 3 Economie en werkgelegenheid	
6560203	6560203 Jachthaven	-203.526
Resultaat		-39.226

3.3 Mutaties reserves programma 3

Wat mag het kosten?

Exploitatie	primaire begroting 2025
Gerealiseerd resultaat	-28.000

Recapitulatie programma 3 Economie en werkgelegenheid

Recapitulatie

Exploitatie		Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	primaire begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Baten							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD311	3.1 /1 Strand	1.380	1.490	1.520	1.550	1.580	1.580
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product	2.400	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
PRD321	3.2 /1 Jachthaven 3 Economi e en werkgelegenheid	165.118	163.300	164.300	177.234	178.234	178.234
Totaal 3 Economie en werkgelegenheid		168.897	165.990	167.020	179.984	181.014	181.014
Lasten							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD311	3.1 /1 Strand	-62.180	-85.893	-86.413	-87.152	-87.141	-87.113
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product	-296.304	-367.623	-310.030	-308.272	-308.095	-308.060
PRD321	3.2 /1 Jachthaven 3 Economi e en werkgelegenheid	-228.948	-155.380	-203.526	-215.942	-300.826	-341.541
Totaal 3 Economie en werkgelegenheid		-587.432	-608.896	-599.969	-611.366	-696.062	-736.714
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-418.534	-442.906	-432.949	-431.382	-515.048	-555.700
Onttrekkingen							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD331	3.3 /1 Mutaties reserves programma 3	74.613	58.775	0	0	70.000	80.000
Stortingen							
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid						
PRD331	3.3 /1 Mutaties reserves programma 3	-38.000	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000
Mutaties reserves		36.613	30.775	-28.000	-28.000	42.000	52.000
Gerealiseerd resultaat		-381.922	-412.131	-460.949	-459.382	-473.048	-503.700

Programma 4 - Burgers en bestuur

4.1 Burgerparticipatie

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 5 Gendergelijkheid. Doel 10 Ongelijkheid verminderen. Doel 11 Duurzame steden en gemeenschappen. 16.7 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen 16.10 Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen.	De gemeente heeft een krachtig, eigentijds en integer bestuur dat een goede relatie met de burger onderhoudt en ruimte geeft aan nieuwe vormen van participatie en democratie vanuit een open dialoog met de samenleving.	Spreekuur collegeleden Het spreekuur is sinds juni 2018 ingevoerd. Het spreekuur is een mogelijkheid om met de burgemeester of een van de wethouders van gedachten te wisselen over onderwerpen die spelen in onze gemeente. Naast het spreekuur zetten we in 2025 ook onze bezoeken aan het Koningshuis en de bibliotheek voort.
		Vergadermodel gemeenteraad Eind 2018 heeft de gemeenteraad een nieuw vergadermodel ingevoerd. Met dit nieuwe vergadermodel wil de gemeenteraad onder andere bereiken dat burgers eerder en beter betrokken worden bij gemeentelijke onderwerpen en de eilander politiek. Tijdens openbare beeldvormende raadsbijeenkomsten worden burgers en belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om in een vroeg stadium in te spreken over onderwerpen of om als toehoorder aanwezig te zijn bij presentaties. Ook voor 2025 plannen we weer beeldvormende vergaderingen.
		Kinderburgemeester en kinderen Om ook de stem van kinderen te (laten) horen wordt er jaarlijks een nieuwe kinderburgemeester benoemd. Daarnaast organiseren we een burgemeestersontbijt met kinderen uit de bovenbouw van de basisschool.
		Interactieve beleidsvorming Bij grote projecten en nieuwe ontwikkelingen wordt de bevolking in staat gesteld om actief mee te denken en te participeren. We kiezen hiertoe een op maat gesneden aanpak, die past bij de aard en omvang van het project.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Lasten		
PRG4	4 Burgers en bestuur	
PRD411	4.1 /1 Burgerparticipatie	
6002175	6002175 Burgerparticipatie	-5.000

4.2 Bestuur

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 11 Duurzame steden en gemeenschappen.	Het behoud van een zelfstandige gemeente.	Bestuurskracht: Eigen organisatie en samenwerken Omdat wij zeggenschap willen houden over ons eigen eiland, is het voor ons van cruciaal belang dat wij een zelfstandige gemeente blijven. Wij beseffen dat deze wens door onze schaalgrootte een prijs heeft. Wij hebben een kernorganisatie nodig, die kwalitatief en kwantitatief de taken aan kan. Daarnaast willen wij door slim samen te werken de kosten van onze organisatie beperken. Eigen organisatie <i>Bestuur</i> Door het bijzondere karakter en ligging van onze gemeente, steekt de bestuurslast in uitzonderlijke mate uit boven de gebruikelijke bestuurslast in andere gemeenten met dezelfde inwonersklasse. De provincie heeft dit onderkend en heeft de gemeente ingedeeld in inwonertalklasse 2 voor het tijdvak vanaf 1 september 2021 tot 1 januari 2027. De omvang van de formatie van de wethouders is in deze bestuursperiode 2022-2026 uitgebreid van 2 keer 0,65 fte naar 2 keer 0,8 fte.
Doel 16 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen	Constructieve samenwerking met de andere Waddeneilanden.	Samenwerken Wij werken samen met de andere Waddeneilanden via een gemeenschappelijke regeling. Wij werken samen aan het programma de Wadden, dat in 2021 is vastgesteld. In 2022 is een meerjaren uitvoeringsplan opgesteld. Via een aanvraag Regiodeal proberen we van het Rijk en de provincies Fryslân en Noord-Holland cofinanciering te bemachtigen. Op minder beleidsgevoelige terreinen (Bedrijfsvoering) proberen wij zoveel mogelijk te komen tot eensluidende uitvoering. Ook daartoe worden vanuit de GR de Wadden DVO's afgesloten met bijvoorbeeld Leeuwarden (ICT) en tussen eilanden onderling (met Ameland: onderwijs). Zie in dit verband ook de paragraaf bedrijfsvoering. Behoud voldoende betrokkenheid In de komende tijd zullen verschillende visies moeten worden ontwikkeld, dan wel belangrijke beleidsbeslissingen moeten worden genomen. Het is van groot belang de processen om te komen tot deze visies/beleidsbeslissingen zodanig vorm te geven en de inwoners daarover zodanig te

		informerend dat zij zich betrokken kunnen voelen bij het wel en wee van Schiermonnikoog. Wij kiezen daarbij voor een open houding en maximale transparantie. Dat kan bijvoorbeeld via specifieke informatieavonden.
--	--	---

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR de Waddeneilanden	Bestuurlijke samenwerking en belangenbehartiging Waddengerelateerde en eiland specifieke zaken, gericht op behoud van zelfstandigheid. Samenwerking op ondersteunende taken zoals ICT, financiën en P&O.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG4	4 Burgers en bestuur	
PRD421	4.2 /1 Bestuur	
6003258	6003258 Verkiezingen	0
6005100	6005100 Bestuurlijke samenwerking	0
6922152	6922152 Stelkosten	-83.200
6960102	6960102 Saldi kostenplaatsen	0
Totaal 4.2 /1 Bestuur		-83.200
Lasten		
PRG4	4 Burgers en bestuur	
PRD421	4.2 /1 Bestuur	
6001106	6001106 Gemeenteraad	-210.825
6001150	6001150 Burgemeester en wethouders	-420.774
6002100	6002100 Representatie	-17.800
6002150	6002150 Communicatie	-40.403
6002200	6002200 Ondersteuning BW	-76.347
6003258	6003258 Verkiezingen	-11.552
6005100	6005100 Bestuurlijke samenwerking	-118.462
6005101	6005101 GR De Waddeneilanden	-89.195
6006106	6006106 Raadsgriffier	-79.233
6006156	6006156 Raadsondersteuning	-40.162
6922152	6922152 Stelkosten	-333.377
6960102	6960102 Saldi kostenplaatsen	-72.113
Totaal 4.2 /1 Bestuur		-1.510.243
Resultaat		-1.593.443

4.3 Dienstverlening

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 16.7 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen.	De missie van onze organisatie is dat wij toegevoegde waarde bieden aan onze gemeenschap en de gasten op Schiermonnikoog. De toegevoegde waarde blijkt uit de kernwaarden van onze organisatie en onze mensen: - dienstbaar: wij doen een stapje extra voor onze klanten; - eenvoudig: wij zoeken simpele oplossingen voor ingewikkelde problemen; - eigen: wij kiezen onze eigentijdse, vertrouwde werkwijze zonder onze onafhankelijkheid te verliezen.	Als organisatie zijn we in het kader van dienstverlening aan onze inwoners gericht op het vinden van een oplossing; als iets niet kan, zoeken we naar een mogelijk alternatief.
Doel 16.10 Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen.		In het kader van de dienstverlening bieden we een verdere flexibilisering van openingstijden en bereikbaarheid. We verruimen onze dienstverlening door de mogelijkheid te bieden voor het aanbieden van diensten op afspraak. Ook is onze website als informatiemedium verder ontwikkeld.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2021	26,53	N.v.t.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2021	23,95	N.v.t.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2020	3.116,00	N.v.t.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2020	4,75	N.v.t.

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari, uitgedrukt in fte per 1.000 inwoners.
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is (inclusief boventallige werknemers), dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Het aantal fte wordt uitgedrukt per 1.000 inwoners.
Apparaatskosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur	Dit betreft losse inhuur van bv. adviesbureaus. Het uitbesteden van taken zoals financiën, P&O valt niet onder externe inhuur.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG4	4 Burgers en bestuur	
PRD431	4.3 /1 Dienstverlening	
6004108	6004108 Lasten en baten secretarieleges burgerzaken	32.949
Lasten		
PRG4	4 Burgers en bestuur	
PRD431	4.3 /1 Dienstverlening	
6003108	6003108 Burgerlijke stand	-24.400
6003158	6003158 Uitvoering GBA	-12.113
6003208	6003208 Rijbewijzen en reisdocumenten	-14.492
6004108	6004108 Lasten en baten secretarieleges burgerzaken	-8.230
Totaal 4.3 /1 Dienstverlening		-59.235
Resultaat		-26.286

4.4 Mutaties reserves programma 4

Wat mag het kosten?

Exploitatie	primaire begroting 2025
Gerealiseerd resultaat	8.400

Recapitulatie programma 4 Burgers en bestuur

Recapitulatie

Exploitatie		Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	primaire begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Baten							
PRG4	4 Burgers en bestuur						
PRD421	4.2 /1 Bestuur	-138	-79.200	-83.200	-801	4.999	4.999
PRD431	4.3 /1 Dienstverlening	22.265	33.741	32.949	33.934	35.824	35.824
Totaal 4 Burgers en bestuur		22.127	-45.459	-50.251	33.133	40.823	40.823
Lasten							
PRG4	4 Burgers en bestuur						
PRD411	4.1 /1 Burgerparticipatie	-320	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
PRD421	4.2 /1 Bestuur	-1.048.224	-1.185.474	-1.510.243	-1.733.311	-1.847.622	-1.845.403
PRD431	4.3 /1 Dienstverlening	-50.717	-59.730	-59.235	-56.896	-57.841	-57.841
Totaal 4 Burgers en bestuur		-1.099.261	-1.250.204	-1.574.478	-1.795.207	-1.910.463	-1.908.244
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-1.077.134	-1.295.663	-1.624.729	-1.762.074	-1.869.640	-1.867.421
Onttrekkingen							
PRG4	4 Burgers en bestuur						
PRD441	4.4 /1 Mutaties reserves programma 4	245.983	66.809	8.400	0	0	0
Stortingen							
PRG4	4 Burgers en bestuur						
PRD441	4.4 /1 Mutaties reserves programma 4	-213.500	0	0	0	0	0
Mutaties reserves		32.483	66.809	8.400	0	0	0
Gerealiseerd resultaat		-1.044.651	-1.228.854	-1.616.329	-1.762.074	-1.869.640	-1.867.421

Programma 5 - Financiering en belastingen

5.01 Lokale heffingen

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen	
6931102	6931102 Onroerende zaakbelasting gebruikers	94.041
6932102	6932102 Onroerende zaakbelasting eigenaren woningen	550.185
6932152	6932152 Onroerende zaakbelasting eigenaren nietwoningen	132.445
6935102	6935102 Forensenbelasting	391.352
6936102	6936102 Toeristenbelasting	2.363.547
6940152	6940152 Invordering belastingen	1.900
Totaal 5.01 /1 Lokale heffingen		3.533.470
Lasten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen	
6930102	6930102 Waardering onroerende zaken	-51.069
6940102	6940102 Heffing belastingen	-205.940
6940152	6940152 Invordering belastingen	-2.002
Totaal 5.01 /1 Lokale heffingen		-259.011
Resultaat		3.274.459

5.02 Algemene uitkering

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering	
6921102	6921102 Uitkeringen uit het gemeentefonds	4.465.000
Lasten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering	
6921102	6921102 Uitkeringen uit het gemeentefonds	49.767
Resultaat		4.514.767

5.03 Dividend

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD531	5.03 /1 Dividend	
6330101	6330101 Eneco	10.702
6913102	6913102 Beleggingen	31.975
Totaal 5.03 /1 Dividend		42.677
Lasten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD531	5.03 /1 Dividend	
6913102	6913102 Beleggingen	-2.183
Resultaat		40.494

5.04 Financieringsfunctie

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie	
6005000	6005000 Treasury	30.583
Lasten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie	
6005000	6005000 Treasury	-61.460
Resultaat		-30.877

5.05 Overige algemene dekkingsmiddelen

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Lasten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD551	5.05 /1 Overige algemene dekkingsmiddelen	
6008000	6008000 Algemene baten en lasten	-25.000

5.06 Overhead

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van Vensters voor Bedrijfsvoering gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. Leidinggevend en primair proces (hiërarchisch).
2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
3. P&O / HRM.
4. Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
5. Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC).
6. Juridische zaken.
7. Bestuurszaken en bestuursondersteuning.
8. Informatievoorziening en automatisering (ICT).
9. Facilitaire zaken en Huisvesting.
10. Documentaire Informatie Voorziening (DIV).
11. Managementondersteuning primair proces.

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Overhead	% van totale lasten	2021	18,16%	N.v.t.

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD561	5.06 /1 Overhead	
6000030	6000030 Overhead	0
6000200	6000200 Overhead Gemeentehuis	0
Totaal 5.06 /1 Overhead		0
Lasten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD561	5.06 /1 Overhead	
6000000	6000000 Overhead personeel Beleidsteam	-188.117
6000010	6000010 Overhead Personeel Publiekszaken	-175.860
6000020	6000020 Overhead Personeel Buitendienst	-12.646
6000030	6000030 Overhead	-260.098
6000100	6000100 Overhead ICT	-416.262
6000200	6000200 Overhead Gemeentehuis	-183.013
6000300	6000300 Overhead Administratie	-457.124
Totaal 5.06 /1 Overhead		-1.693.120
Resultaat		-1.693.120

5.07 Heffing VPB

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Schiermonnikoog geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een "collectief goed" (geen deelname economische verkeer), "normaal vermogensbeheer" of van "structureel verlieslatende activiteiten".

De gemeente moet alleen aangifte doen voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf, voor zover aanwezig. Het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen moet worden gewaardeerd op de fiscale openingsbalans.

De gemeente heeft op dit moment twee grondexploitaties, bij winst hierop is er sprake van vpb-plicht grondexploitaties.

De opbrengsten van de verkoop afvalstromen worden opgenomen in de aangifte VPB en het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen wordt gewaardeerd op de fiscale openingsbalans. Het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de afvalstromen en grondexploitaties is zeer beperkt. Daarom is ervoor gekozen het te betalen bedrag aan VPB als een PM-post te oormerken.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Lasten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD571	5.07 /1 Heffing VPB	
6942103	6942103 Vennootschapsbelasting advieskosten	-750

5.08 Onvoorzien

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	primaire begroting 2025
-------------	-------------------------

5.09 Saldo van baten en lasten voor bestemming

Wat mag het kosten?

Exploitatie	primaire begroting 2025
-------------	-------------------------

5.10 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Onttrekkingen		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD592	5.10 /1 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen	
6980152	6980152 Mutaties reserves programmas alg dekkmidd	6.915
Storting		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD592	5.10 /1 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen	
6980152	6980152 Mutaties reserves programmas alg dekkmidd	-134.000
Mutaties reserves		-127.085
Gerealiseerd resultaat		-127.085

5.11 Saldo van baten en lasten na bestemming

Wat mag het kosten?

Exploitatie		primaire begroting 2025
Baten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD593	5.11 /1 Saldo van baten en lasten na bestemming	
6999999	6999999 Begroting en rekeningresultaat	0
Lasten		
PRG5	5 Financierien en belastingen	
PRD593	5.11 /1 Saldo van baten en lasten na bestemming	
6999999	6999999 Begroting en rekeningresultaat	0
Resultaat		0

Recapitulatie programma 5 Financiering en belastingen

Recapitulatie

Exploitatie		Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	primaire begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Baten							
PRG5	5 Financierien en belastingen						
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen	2.448.278	2.960.630	3.533.470	3.607.222	3.654.638	3.703.136
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering	4.144.938	4.387.000	4.465.000	4.481.638	4.370.263	4.370.263
PRD531	5.03 /1 Dividend	25.093	42.677	42.677	42.677	42.677	42.677
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie	125.649	266.975	30.583	29.978	29.732	29.732
PRD551	5.05 /1 Overige algemene dekkingsmiddelen	12.164	0	0	0	0	0
PRD561	5.06 /1 Overhead	12.129	0	0	0	0	0
PRD593	5.11 /1 Saldo van baten en lasten na bestemming	0	70.841	0	0	0	0
Totaal 5 Financierien en belastingen		6.768.251	7.728.123	8.071.730	8.161.515	8.097.310	8.145.808
Lasten							
PRG5	5 Financierien en belastingen						
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen	-115.077	-148.725	-259.011	-264.249	-269.409	-272.345
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering	-63.166	-34.586	49.767	76.762	69.350	69.350
PRD531	5.03 /1 Dividend	0	-3.730	-2.183	-2.157	-2.079	-2.144
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie	-60.021	-261.341	-61.460	-78.062	-90.546	-74.441
PRD551	5.05 /1 Overige algemene dekkingsmiddelen	0	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
PRD561	5.06 /1 Overhead	-1.928.455	-1.745.686	-1.693.120	-1.698.087	-1.788.921	-1.726.965
PRD571	5.07 /1 Heffing VPB	0	-750	-750	-750	-750	-750
PRD581	5.08 /1 Onvoorzien	0	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500
PRD593	5.11 /1 Saldo van baten en lasten na bestemming	-20.598	-215.089	0	0	0	0
Totaal 5 Financierien en belastingen		-2.187.317	-2.447.407	-2.004.257	-2.004.043	-2.119.855	-2.044.795
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		4.580.934	5.280.716	6.067.473	6.157.472	5.977.455	6.101.013
Onttrekkingen							
PRG5	5 Financierien en belastingen						
PRD592	5.10 /1 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen	39.915	449.052	6.915	6.915	79.769	6.915
Stortingen							
PRG5	5 Financierien en belastingen						

Exploitatie		Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	primaire begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
PRD592	5.10 /1 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen	-123.000	-134.000	-134.000	-134.000	-90.000	-90.000
Mutaties reserves		-83.085	315.052	-127.085	-127.085	-10.231	-83.085
Gerealiseerd resultaat		4.497.849	5.595.768	5.940.388	6.030.387	5.967.224	6.017.928

Geprognotiseerde balans per 31 december

ACTIVA	Jaarrekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
Vaste activa					
Immateriële activa	9	-	-	-	-
Materiële activa	8.151	17.463	17.782	17.475	17.168
Financiële activa	433	413	286	238	190
Totaal vaste activa	8.593	17.876	18.068	17.713	17.358
Vlottende activa					
Voorraden	580	-491	-338	-	-
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	1.467	1.504	1.201	1.150	1.195
Liquide middelen	3.423	569	923	875	981
Overlopende activa	-	215	185	125	241
Totaal vlottende activa	5.470	1.797	1.971	2.150	2.417
Totaal Activa	14.063	19.673	20.039	19.863	19.775

PASSIVA	Jaarrekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
Vaste passiva					
Eigen vermogen	4.185	3.490	3.374	3.499	3.182
Resultaat begrotingsjaar	-	52	151	-377	-379
Voorzieningen	1.739	1.426	1.589	1.439	1.299
Vaste schulden met looptijd > 1 jaar	4.797	12.642	11.739	12.211	11.683
Totaal vaste passiva	10.721	17.610	16.853	16.772	15.785
Vlottende passiva					
Netto vlottende schulden met looptijd < 1 jaar	379	333	325	368	359
Overlopende passiva	2.963	1.730	2.861	2.723	2.631
Totaal vlottende passiva	3.342	2.063	3.186	3.091	2.990
Totaal Passiva	14.063	19.673	20.039	19.863	18.775

Paragrafen

Lokale heffingen

Beleid Publiekrechtelijke heffingen

Hieronder treft u een beknopte uiteenzetting aan over de omvang van het huidige pakket aan belastingen en het beleid met betrekking tot de jaarlijks vast te stellen tarieven en kwijtschelding van belastingen.

Tot slot zijn de effecten van dat beleid vertaald in een overzichtje van de woonlastenontwikkeling 2025 ten opzichte van 2024.

Overzicht belastingen en heffingen

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De mogelijkheid om onroerendezaakbelasting te heffen is vastgelegd in de Gemeentewet. De hoogte van de aanslagen is zowel afhankelijk van de waarde van een pand, zoals die elk jaar wordt bepaald op basis van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ), als van de door de raad vastgestelde tarieven.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen tarieven voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemene verblijfsbelasting en daarmee een algemeen dekkingsmiddel. De mogelijkheid om toeristenbelasting te heffen is vastgelegd in de Gemeentewet.

De belasting is gebaseerd op de gedachte, dat binnen de gemeente personen verblijven, die daar niet woonachtig zijn, maar wel gebruik maken van de (algemene) gemeentelijke voorzieningen. De belasting kan dan ook worden gezien als een tegemoetkoming in de kosten van de gemeente voor de instandhouding van die voorzieningen. De belasting kent een tarief voor het houden van dagverblijf en een tarief voor het houden van nachtverblijf tegen vergoeding.

Degene die verblijf biedt, is belastingplichtig en gerechtigd de belasting te verhalen op de persoon of personen die verblijf houden.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van een natuurlijke persoon die voor hemzelf of zijn gezin op meer dan negentig dagen per kalenderjaar een gemeubileerde woning binnen de gemeente beschikbaar houdt (tweede woning). De mogelijkheid om forensenbelasting te heffen is vastgelegd in de Gemeentewet.

Bijkomende eis is, dat diegene geen hoofdverblijf houdt binnen de gemeente waar de woning is gelegen.

De belasting is gekoppeld aan de hoogte van de WOZ-waarde van de woning. Dat is dezelfde waarde die wordt gebruikt voor de onroerendezaakbelastingen.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengst vloeit niet naar de algemene middelen, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en –verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijtschelding volledig worden gedekt uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing (100% kostendekking). In de tariefstelling wordt onderscheid gemaakt tussen een- en meerpersoonshuishoudens. Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe “de vervuiler betaalt.” De mogelijkheid om afvalstoffenheffing in te stellen is vastgelegd in de Wet Milieubeheer.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door middel van de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen die op dat stelsel (in)direct zijn aangesloten. De gemeente heeft naast de zorgplicht voor gemeentelijk afval- en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. Ook voor de rioolheffing geldt dat dit een zogenaamde bestemmingsheffing is. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekking wordt gebruikt om de voorzieningen, die dienen voor de uitvoering van genoemde zorgplicht, te bekostigen. De mogelijkheid om een rioolheffing in te voeren is vastgelegd in de Gemeentewet.

Lijkbezorgingsrechten

Op basis van deze belastingverordening worden rechten geheven voor het gebruik van de gemeentelijke

begraafplaatsen en de daarmee samenhangende diensten. Zowel het gebruik als de aard van de af te nemen diensten kennen veel verschijningsvormen, die in de bij de verordening behorende tarieventabel met naam en toenaam limitatief zijn opgesomd. Een recht is geen algemene belasting. Om een recht te mogen heffen dient er een individualiseerbare prestatie van de gemeente jegens de burger te staan. Daarnaast geldt dat de begrote bate van de rechten de begrote lasten niet mogen overstijgen (opbrengstlimiet).

Leges

Op 1 januari 2024 is de nieuwe Omgevingswet ingegaan. De Omgevingswet regelt alles voor de ruimte waarin we wonen en werken. Deze nieuwe wet bundelt en maakt regels eenvoudiger. Met behulp van 1 digitaal loket wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten.

De diensten waarvoor leges worden geheven, zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd.

- Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Onder Hoofdstuk 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen).

Onder Hoofdstuk 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden onder de noemer 'omgevingsvergunning' (voorheen bouwvergunning).

Onder Hoofdstuk 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de drank- en horecavergunning, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Tarieven en kwijtscheldingsbeleid

In de Notitie Financieel Kader 2025-2028 is in algemeenheid bepaald, dat de tarieven van de belastingen, heffingen en rechten jaarlijks worden verhoogd met 2%. Er gelden echter uitzonderingen:

- Voor de onroerendezaakbelastingen bedraagt die verhoging 2%.
- Voor de rioolheffing, afvalstoffenheffing, lijkbezorgingsrechten en leges geldt dat een kostendeckering van 100% wordt aangehouden.

1. Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lagere belastingaanslag in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag wordt kwijtgescholden.

De aanslagen onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing komen in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De gemeente Schiermonnikoog maakt gebruik van de ruimst mogelijke normen voor kwijtschelding, namelijk de 100% bijstandsnorm en de 100% AOW-norm. Ook bij de vermogenstoets wordt de ruimst mogelijke extra vermogensvrijstelling gebruikt.

Het bedrag aan te verlenen kwijtscheldingen is geraamd op € 4.000.

2. Tarieven

In de begroting staat jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de lokale heffingen, te weten de belangrijkste belastingen, rechten en heffingen (leges). Het tarief van iedere lokale heffing wordt in het najaar door middel van een apart raadsvoorstel vastgesteld. Met inachtneming van hetgeen hiervoor onder hoofdstuk 1 is gezegd over de beleidskaders waarbinnen in algemeenheid beslissingen worden genomen over tariefontwikkelingen, zijn hierna de precieze effecten daarvan voor het jaar 2025 ten opzichte van 2024 opgenomen.

Belasting soort	Tarief 2024	Tarief 2025	Mutatie 2025
OZB eigenaar woningen*	0,0983%	0,0942%	- 4,15%
OZB eigenaar niet-woning	0,2227%	0,2260%	1,50%
OZB gebruiker	0,1792%	0,1819%	1,50%
Forensenbelasting	0,2849%	0,2906%	2,00%
Toeristenbelasting <i>Dagverblijf</i> <i>Nachtverblijf</i>	€ 2,19 € 1,93	€ 2,23 € 1,97	2,00% 2,00%
Afvalstoffenheffing <i>Eenpersoonshuishouden</i> <i>Meerpersoonshuishouden</i>	€ 258,41 € 336,80	€ 263,50 € 343,50	1,97% 1,99%
Lijkbezorgingsrechten	Div.	Div.	2%
Rioolheffing			
a. Vast bedrag: - 0 tot en met 50m3 -51 tot en met 250m3 -250m3 en meer	€ 28,94 € 58,00 € 146,24	€ 29,48 € 59,16 € 149,16	2,00% 2,00% 2,00%
b. Variabel bedrag: - per m3	€ 1,06	€ 1,08	2,00%

*De opbrengst onroerendezaakbelastingen wordt enerzijds beïnvloed door de WOZ-waardeontwikkeling en anderzijds door de tariefstelling. De verwachting op dit moment is, dat de waarde van de niet woningen nagenoeg ongewijzigd zal blijven ten opzichte van 2024. Voor woningen wordt een waardestijging verwacht van 5,90%. Besloten is om de WOZ-stijging voor woningen en voor bedrijven niet langer te compenseren door het verlagen van de tarieven. De tariefstijging volgt dus het algemene beleid van 1,5%.

3. Belastingopbrengsten 2025

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de voor het jaar 2025 begrote opbrengsten voor de belastingen, rechten en heffingen van de Gemeente Schiermonnikoog.

Belasting soort	Begroting 2025 (opbrengst in €)
OZB eigenaar woningen	523.738
OZB eigenaar niet-woning	127.638
OZB gebruiker	91.515
Toeristenbelasting	2.363.547
Forensenbelasting	391.352
Afvalstoffenheffing	383.156
Rioolheffing	224.308
Lijkbezorgingsrechten	42.449
Leges	249.542
Stelpost minder leges omgevingswet	-15.000
Totaal	4.382.245

4. Kostendekking afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten en leges

De geraamde lasten en opbrengsten voor het jaar 2025 bedragen:

	Afvalstoffenheffing €	Rioolheffing €	Lijkbezorgingsrechten €	*Leges €
Toe te rekenen kosten:	298.146	165.846	25.735	156.861
Overhead	30.567	26.100	16.714	92.681
BTW	54.443	31.671	-	-
Totale kosten	383.156	224.308	42.449	249.542
Opbrengst heffingen	383.156	224.308	42.449	217.629
Onttrekking voorziening**	-	22.000	-	-
Stelpost minder leges omgevingswet				-15.000
Dekkingspercentage	100%	100%	100%	79%

*Leges: We streven naar 100% kostendekking. Zoals in de beschrijving van de heffingen weergegeven, bestaat er nog veel onduidelijkheid over de leges. In de berekening is uitgegaan van de huidige situatie. Wel wordt er reeds rekening mee gehouden dat deze opbrengsten niet geheel haalbaar zijn. Daartoe is een stelpost opgenomen van € 15.000. Bij de indienen van de voorstellen in de raad zullen de nieuwe ontwikkelingen meegenomen worden hetgeen kan resulteren in een aangepaste begroting op dit terrein.

** Onttrekking voorziening rioolheffing: Net als voorgaande jaren onttrekken we in 2025 een bedrag aan de voorziening riolering om zo 100% kostendekking te bereiken. De verwachting is dat in 2026 deze onttrekking niet meer nodig is, vanwege dalende afschrijvingslasten.

5. Woonlastenontwikkeling een- en meerpersoonshuishoudens 2024-2025

Voor een beeld over de ontwikkeling van de woonlasten wordt in de regel onderscheid gemaakt tussen eigenaar-bewoners en huurders en daarbinnen weer tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Voor beide groepen geldt dat de woonlasten in ieder geval een resultante zijn van tariefontwikkelingen van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor de eigenaar-bewoner wordt dat aangevuld met de effecten van de tariefontwikkeling voor de onroerendezaakbelastingen. Het algemene beeld is dat over de hele linie de gemiddelde woonlasten stijgen, ten gevolge van de stijging van de tarieven rioolheffing en met name de tarieven afvalstoffenheffing.

Woonlasten eigenaar-bewoner:

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner Schiermonnikoog	Eenpersoonshuishoudens 2025 €	Meerpersoonshuishoudens 2025 €
Onroerendezaakbelastingen eigenaar*	468	468
Afvalstoffenheffing	263	343
Rioolheffing*	79	205
Totaal	810	1.016
Gemiddelde woonlasten	2024	2024
Schiermonnikoog €	804	1.005
Ontwikkeling lokale belastingdruk 2024-2025	0,74%	1,09%

*Voor het jaar 2025 is uitgegaan van een gemiddelde WOZ-waarde van de woning van € 496.000.

*Rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens gebaseerd op een waterverbruik van 135 m3 per jaar en voor éénpersoonshuishoudens op 46 m3 per jaar.

Woonlasten huurder:

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner Schiermonnikoog	Eenpersoonshuishoudens 2025 €	Meerpersoonshuishoudens 2025 €
Afvalstoffenheffing	263	343
Rioolheffing*	79	205
Totaal	342	548
Gemiddelde woonlasten	2024	2024
Schiermonnikoog €	336	537
Ontwikkeling lokale belastingdruk 2024-2025	1,8%	2%

*Rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens gebaseerd op een waterverbruik van 135 m3 per jaar en voor éénpersoonshuishoudens op 46 m3 per jaar.

6. Vergelijking woonlasten op basis van Atlas van de lokale belastingen

Elk jaar publiceert het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo), een onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, de zogenoemde Atlas van de lokale belastingen. Dat Atlas geeft jaarlijks een overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen, waaraan wij voor het jaar 2024 de onderstaande tabellen hebben ontleend.

In die tabellen worden de gemiddelde woonlasten voor de eigenaar-bewoner en de huurder weergegeven, alsmede de provinciale en landelijke rangorde voor wat betreft de meerpersoonshuishoudens. In het verlengde daarvan hebben wij, zowel in relatieve als absolute zin, de afwijkingen ten opzichte van het Friese en landelijke gemiddelde weergegeven. Let wel: het gaat hierbij om de cijfers 2024. De cijfers 2025 zijn uiteraard pas in de loop van volgend jaar beschikbaar.

Woonlasten 2024 eigenaar – bewoner

Gemeente	Eenpersoons €	Meer persoons €	Rangorde provinciaal meer persoons-	Rangorde landelijk meer persoons-
Schiermonnikoog	842	979	16	171
Gemiddelde in Friesland	782	893		
Gemiddelde Nederland	911	994		

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	7,6%	9,6%
In euro's	60	86
Verhouding t.o.v. landelijk gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	-/- 8,2%	-/- 1,53%
In euro's	-/- 69	-/- 15

De provinciale rangorde is in 2024 in vergelijking met 2023 iets gewijzigd. Van de 18 gemeenten binnen de provincie staat Schiermonnikoog op plek 16 (was 14). Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Ameland) en nummer 18 de hoogste (Achtkarpsen). Ook landelijk gezien is de rangorde in vergelijking met 2023 iets gewijzigd. De gemeente is gezakt van plek 126 naar 171. De ontwikkeling van de verhouding voor de éénpersoons-huishoudens ten opzichte van het Friese gemiddelde geeft een negatief beeld. Schiermonnikoog zit boven het Friese gemiddelde.

Woonlasten huurder 2024

Gemeente	Eenpersoons €	Meer persoons €	Rangorde provinciaal meer persoons-	Rangorde landelijk meer persoons-
Schiermonnikoog	388	525	11*	250**
Gemiddelde in Friesland	339	453		
Gemiddelde Nederland	362	457		

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	14,45 %	15,9%
In euro's	49	72
Verhouding t.o.v. landelijk gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	7,18%	14,9%
In euro's	26	68

Ook voor de huurder met een meerpersoonshuishouden geldt dat de provinciale positie in 2024 iets gewijzigd is. Die daalt van 11 naar 14. Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Weststellingwerf) en nummer 18 de hoogste (Waadhoeke). De landelijke positie is wel verbeterd. Daar is de gemeente in de rangorde van “goedkoopste” gemeenten geklommen van plek 250 naar plek 230.

*nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 18 de hoogste

**nummer 1 heeft de laagste woonlasten en nummer 372 de hoogste

Bron COELO Atlas van de lokale lasten 2024

Onderhoud kapitaalgoederen

Wegen (zie ook thema 2.2)

In 2025 herstraten we de volgende straat volgens het beheerplan wegen en paden 2023 – 2032:

- Badweg tussen Noorderstreek en nr. 17 (plaatselijke en verharde bermen).

We stellen de herinrichting van het van der Molenpad uit tot de ontwikkelingen gerealiseerd is. We richten het centrum van het dorp in als woonerf.

Financiën, o.b.v. huidige MOP wegen:

Jaarlijks wordt er € 105.421 gestort in de voorziening onderhoud wegen.

Uw raad heeft op 18 april 2023 een wegenonderhoud plan 2023-2032 vastgesteld. Deze financiën zijn in de begroting 2024 verwerkt.

Lichtmasten (zie ook thema 2.2)

Beheer en onderhoud van de lichtmasten is onder regie van de OVEF uitbesteed aan CityTec. In beheerprogramma MOON is het onderhoudsprogramma voor de komende jaren inzichtelijk. In 2025 voeren we dagelijks onderhoud aan de lichtmasten uit en verleden we alle lichtmasten. We ronden een nieuw beheerplan openbare verlichting en elektrische installaties af.

Financiën:

Jaarlijks wordt een bedrag van € 7.500 gestort in de reserve openbare verlichting en wordt er € 952 aan rente toegevoegd. Onttrekkingen aan de reserve vinden plaats op basis van de planning van het huidige lichtmastenplan. De stand van de reserve openbare verlichting bedraagt per 1-1-2024 ongeveer € 114.000.

Openbaar groen (zie ook thema 2.4)

De buitendienst werkt al jaren volgens het groenuitvoeringsplan. Jaarlijks besteden de medewerkers van de buitendienst meer dan 5.000 uren aan openbaar groen, zoals dat omschreven staat in het plan.

Onder openbaar groen vallen ook posten die elders in de gemeentelijke begroting zijn ondergebracht, namelijk:

- groene sportvelden;
- onderhoud begraafplaats en begraven;
- legen van de afvalbakken;
- onderhoud straatmeubilair (banken/tafels);
- bladruimen en vegen van de straten en bermen;
- controle en onderhoud speeltoestellen;
- controle watergangen;
- ecologisch maaien;
- aandacht voor biodiversiteit.

In 2025 planten we nieuwe bomen om de waardevolle bomenstructuur te herstellen, nadat bomen waren weggefallen door storm of ziekte. We voeren de maatregelen uit die in het Bijenpact gemeente Schiermonnikoog zijn afgesproken. Ook gaan we verder met de bestrijding van invasieve exoten. We planten nieuwe hagen aan rond de vernieuwde ondergrondse afvalcontainers. Ten slotte zetten we het groenareaal in beheerprogramma BrutIS.

Financiën:

Voor het openbaar groen is er geen reserve of voorziening ingesteld, omdat dit reguliere, jaarlijkse kosten betreft.

Jachthaven (zie ook thema 3.2)

We houden de Waddenhaven op diepte door om de vier jaar te cutteren en in de tussenliggende jaren te ploegen. In 2025 wordt de Waddenhaven geploegd. Begin 2025 voeren we fase 3 van groot onderhoud uit. We conserveren de meerpalen en plaatsen kathodische bescherming op de drijvende steigers en de damwanden. Tenslotte ronden we een nieuw beheerplan voor Waddenhaven Schiermonnikoog af.

Financiën:

Reserve baggeren jachthaven

Voor het baggeren van de jachthaven is er een reserve baggeren. Er wordt jaarlijks € 28.000 aan deze reserve wordt toegevoegd om zo te kunnen sparen voor toekomstige grote baggerwerkzaamheden.

Voorziening jachthaven

- jaarlijks wordt € 21.000 gestort in de voorziening onderhoud jachthaven
- in 2024 staat er voor € 8.385 aan onderhoud op het programma ten laste van deze voorziening.

Riolering (zie ook thema 2.4)

In 2025 voeren we een riolinspectie uit in het hoofdriool. We koppelen waar mogelijk de afvoer van regenwater af van het hoofdriool, veelal in combinatie met wegonderhoud. Ook benutten we mogelijkheden om regenwater te bergen in de openbare ruimte om overlast bij hevige regenbuien te beperken. Daartoe plaatsen we ca. 40 infiltratiekolken om regenwater in de bodem te laten infiltreren in plaats van het af te voeren naar de rioolwaterzuivering.

We laten een riolinspectie uitvoeren en laten een nieuw rioleringsprogramma opstellen.

Financiën:

Toevoegingen en onttrekkingen worden per jaar bepaald aan de hand van baten en lasten riolering.

Gebouwen (door de hele begroting)

In de raadsvergadering van 17 mei 2022 is het DMJOP-gebouwen 2022-2031 besluitvormend behandeld in de raad. Dit onderhoudsplan is verwerkt in de begroting 2025.

Financiën:

Jaarlijks wordt voor onderhoud een bedrag van € 218.686 gestort in de voorziening onderhoud gebouwen. Dit bedrag bestaat uit € 169.381 benodigde storting vanuit het DMJOP, € 36.000 voor storting scholen, € 8.305 voor Kittiwake en € 5.000 reservering voor interieur gemeentelijke gebouwen
Het onderhoud voor 2025 wordt onttrokken aan de voorziening onderhoud gebouwen.

Meer-jaren onderhoudsplannen

In de begroting 2025 en verder zijn de cijfers uit de volgende door het college of de raad vastgestelde beheer- en onderhoudsplannen verwerkt:

Kapitaalgoederen	Jaren
MOP gemeentelijke gebouwen	2022-2031
MOP jachthaven	2017-2026
Onderhoudsplan veerdam	2017-2026
MOP riolering	2019-2027
MOP openbare verlichting (MOON)	2006-2010
Beheerplan wegen en paden	2023-2032
Groenbeheerplan	2008

Provincie Fryslân houdt toezicht op het duurzaam in stand houden van kapitaalgoederen, met name het voorkomen van achterstallig onderhoud. Een onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn. We werken daarom waar nodig aan de vernieuwing van de onderhoudsplannen.

Bedrijfsvoering

Inleiding

De organisatie van de gemeente Schiermonnikoog heeft als motto **‘Wij zijn er voor u’; onze diensten leveren wij aan alle inwoners en gasten van ons eiland.**

- Wij zijn servicegericht en doen waar dat mogelijk is een extra stap voor onze inwoners en gasten.
- Wij zijn gericht op het vinden van een oplossing; als iets niet kan, zoeken we met elkaar naar een mogelijk alternatief
- Wij handelen zonder vooringenomenheid en onafhankelijk; gewoon integer.
- Wij communiceren pro-actief, helder en duidelijk

Onze uitgangspunten voor de gemeentelijke dienstverlening

1. We voldoen aan de minimale wettelijke verplichtingen, niet minder én niet meer.
2. We maken gebruik van handige en stevige samenwerkingsarrangementen in gezamenlijkheid met onze partners de Waddeneilanden (collectief en individueel) dan wel Noardeast-Fryslân en de gemeente Leeuwarden om de uitvoeringskosten zo beperkt mogelijk te houden, de continuïteit te waarborgen en de kwetsbaarheid te verminderen. We investeren pas in een nieuwe ontwikkeling op het moment dat landelijke en provinciale kaders helder zijn. Zo voorkomen we dat we energie verspillen aan plannen die mogelijk tot niets leiden.
3. We stemmen onze dienstverlening af op de nieuwe ontwikkelingen die zich in de praktijk hebben bewezen, gaan geen ingrijpende reorganisaties uitvoeren en groeien organisch naar de nieuwe gewenste situatie.
4. Bij ons personeelsbeleid houden we proactief rekening met leeftijdsopbouw binnen de organisatie en benutten we de kansen op de lokale (eilander) arbeidsmarkt zo goed mogelijk.
5. We willen een organisatiecultuur waarbij we inwoners, gasten en anderen professioneel benaderen, servicegericht, integer en zakelijk.
6. Wij streven ernaar alleen regels te stellen die wij ook kunnen en willen handhaven.

Uit te voeren activiteiten:

1. Uitvoering geven aan de samenwerkingsafspraken met de Waddeneilanden, Noardeast-Fryslân, gemeente Leeuwarden en andere partners; gezamenlijk en individueel nieuwe ontwikkelingen bespreken
2. De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving toekomstbestendig maken. De introductie van de Omgevingswet vraagt daarbij om extra aandacht.
3. De communicatie naar onze inwoners en gasten verder ontwikkelen. Wij gaan in samenspraak met anderen een nieuw participatiebeleid opstellen.
4. De ontwikkeling van onze gemeentelijke organisatie als continu aandachtspunt te hebben vanuit continuïteit waarborgen en kwetsbaarheid zo klein mogelijk te houden; geheel en individueel

Samenwerkingsafspraken Waddeneilanden

Op samenwerkingsniveau van de Waddeneilanden is een Gemeenschappelijke Regeling afgesloten en zijn de volgende speerpunten geformuleerd waarop wij gezamenlijk als Waddeneilanden optrekken:

- Leefbaarheid
- Duurzaamheid
- Openbare Orde (Kust)Veiligheid en Water

Brede welvaart (Goed Wonen en Leven, Toekomstbestendig Ondernemen en Ontwikkelen en Optimaal bereikbaar en Verbonden) en Duurzaamheid (Duurzame energie en Circulaire economie) hebben een vooraanstaande plek gekregen in het uitvoeringsprogramma van de GR Waddeneilanden en de hierop gebaseerde en toegekende Regiodeal.

Voor het samenwerkingsverband de Wadden is een programma 2050 opgesteld.

Binnen de Directieraad (het maandelijks overleg van de vijf wadden-gemeentesecretarissen) is bedrijfsvoering een belangrijk thema omdat deze onderwerpen zich bij uitstek lenen voor samenwerking en uitwisseling tussen eilanden. Het gaat daarbij o.a. om:

- ICT en zaakgericht werken
- Inkoop en aanbesteding
- Juridische expertise
- Personeel en organisatie
- Burgerzaken
- Financiën

Samenwerking met Ameland:

Op de volgende terreinen werken we samen met de gemeente Ameland:

- Onderwijs
- Secretariaat bezwarencommissie

Samenwerking Noardeast-Fryslân

De gemeente Schiermonnikoog heeft een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de gemeente Noardeast-Fryslân. Deze DVO's hebben betrekking op het sociaal domein (WMO en sociale zaken) en (beleids-) ondersteuning op het gebied van financiën, belastingen en salarisadministratie. De dienstverleningsovereenkomst wordt zeer binnenkort geactualiseerd; over de diensten en de daarvoor te berekenen kosten zijn al afspraken gemaakt.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Op basis van de nota handhaving 'gelijke monniken, gelijke kappen' wordt er sinds 2020 actief en gestructureerd gehandhaafd. Op grond van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging zal de wijze waarop de VTH-taken worden uitgevoerd binnenkort worden aangepast.

Dienstverlening aan onze inwoners, bedrijven en gasten

In een continu proces met elkaar in de gemeentelijke organisatie werken aan een nog betere dienstverlening aan onze inwoners, bedrijven en gasten is ons uitgangspunt

Communicatie

Bij elk voorstel nemen we de communicatie-afweging expliciet mee. Hiermee creëren we nog meer bewustwording binnen de organisatie ten aanzien van de actieve communicatie naar onze inwoners. Op deze manier zijn onze inwoners eerder hierover geïnformeerd en dat draagt bij aan nog meer transparantie.

Ontwikkeling van de organisatie als geheel en individueel

Werken aan de kwaliteit en continuïteit van onze kleine organisatie is een continu aandachtspunt. We zijn kwetsbaar in onze continuïteit, mocht iemand ziek zijn of anderszins afwezig, dan kunnen sommige werkzaamheden niet worden overgenomen door collega's. Op ongeveer elk inhoudelijk terrein hebben we namelijk maar één of een parttime medewerker. Dankzij samenwerking met de eerder genoemde partners, proberen we dat zoveel mogelijk op te vangen. En als op deze manier iedereen operationeel is, kunnen we onze taken goed uitvoeren. Voor de inzet van tijdelijke capaciteit voor een project of tijdelijke klus, de zogenaamde flexibele schil rondom onze vaste formatie, hebben we vanaf 2023 een specifiek budget. Voor de toekomst zien we echter nog steeds een toename van wettelijk opgedragen taken die meer uitvoering gaan vragen. Het betreft hier taken die voortkomen uit nieuwe wetgeving, bijvoorbeeld de Omgevingswet, de privacywetgeving en de Wet Open Overheid. Daarnaast wordt er op steeds meer terreinen gevraagd om verantwoordingsdocumenten en het voldoen aan steeds strengere eisen. Dat legt een groter beslag op onze bedrijfsvoeringscapaciteit. Samenwerken en zoeken naar slimme oplossingen blijft voor onze organisatie dus cruciaal.

De werkdruk is hoog en begint zijn tol te eisen op de mentale en fysieke gezondheid van het personeel. Er zijn diverse verbeteringen mogelijk om de werkdruk te verlichten, efficiënter en effectiever te werken en meer ontspanning te brengen in de organisatie. Hiermee voorkomen we onnodige uitbreiding. Dit laat onverlet dat in een aantal hoeken de formatie niet op orde is. Hier zal enige uitbreiding nodig zijn. Om formatie-uitbreiding zoveel mogelijk te beperken gaan we volop inzetten op verbeteringen, zoals procesoptimalisatie, prioritering, herschikking taken, persoonlijke coaching, etc. Daar zal volop worden ingezet. Hiertoe wordt op dit moment gewerkt aan een koersdocument Organisatie- en Ontwikkelplan (2025-2027).

Om onze dienstverlening op peil te houden en te blijven voldoen aan wettelijke verplichtingen ontkomen we er niet aan om onze formatie uit te breiden. Meerdere oorzaken dragen bij aan dit benodigde formatieherstel. Onder andere extra wettelijke verplichtingen, toenemende complexiteit, decentralisatie rijkstaken

Wij laten voorafgaand aan definitieve keuzes in formatieherstel een gedegen organisatie-onderzoek uitvoeren, gefinancierd met het hiervoor beschikbaar gesteld projectbudget.

Bedrijfsvoeringskosten

Hieronder wordt inzicht gegeven in de volgende bedrijfsvoeringsonderdelen:

- a. Omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten;
- b. Kosten van inhuur derden;
- c. Huisvestingskosten;
- d. Automatiseringskosten;
- e. Kosten voor de raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant.

a. Omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten

Onderstaande tabel geeft de personeelslasten weer alsmede de ontwikkeling van de formatie

Afdeling	Kosten in € 2025	Formatie 2025	Formatie 2024
5.500.10.0 Kostenplaats publiekszaken	898.873	11,77	11,53
5.600.10.1 Kostenplaats personeel beleidsteam	1.151.137	12,84	11,73
5.600.10.3 Kostenplaats personeel buitendienst	456.841	7,49	7,49
6.001.15.0 Burgemeester en wethouders	325.714	2,60	2,60
6.003.10.8 Burgerlijke stand	5.500	0	0
6.420.500 Exploitatie Samenwerkingsschool Yn de Mande	331.753	5,85	5,85
9.000.220 SPUK Tijdelijke regeling capaciteit dec. overheden voor klimaat- en energiebeleid	21.021	0,30	0,30
9.000.100 PAW project	40.000	0,60	0
Totaal	3.230.839	41,45	40,1

b. Kosten van inhuur derden:

Soort inhuur	2025 €	2024 €
5.500.10.0 Kostenplaats publiekszaken	13.206	38.830
6.140.101 Openbare orde	29.000	29.000
6.140.151 Strandbewaking	20.720	20.000
6.420.500 Exploitatie samenwerkingsschool Yn de mande	106.346	134.768
6.922.152 Stelposten Flexibele schil	100.000	100.000
6.940.102 Heffingen belastingen	160.000	63.721
Totale inhuurkosten	429.272	386.319

Inhuur derden wordt gedefinieerd als:

“het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen de organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

De inhuur van derden stijgt met name door de inhuur derden van Yn de Mande.

c. Huisvestingskosten:

Product	2025	2024
5.200.15.3 Werkplaats	75.898	75.018
6.000.20.0 Overhead gemeentehuis	183.013	179.826
Totale huisvestingskosten	258.911	254.844

d. Automatiseringskosten:

Product	2025	2024
6.001.10.6 Gemeenteraad (raadsapparatuur incl. rente en afschrijving)	16.103	25.641
6.000.10.0 Overhead ICT	416.262	402.443
Totale automatiseringskosten	432.365	427.904

e. Kosten raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant

Product	2025	2024
6.001.10.6 Gemeenteraad	194.722	183.608
6.006.10.6 Raadsgriffier	79.233	79.193
6.006.15.6 Raadsondersteuning (rekenkamer/commissies/accountant)	40.162	39.662
Totale kosten raad, griffie, rekenkamer en accountant	314.117	302.463

Collegeverklaring financiële rechtmatigheid

De invoering van de collegeverklaring voor de financiële rechtmatigheid vindt plaats vanaf het jaar 2023. Het college van BenW heeft over 2023 voor het eerst zelf een verklaring voor de financiële rechtmatigheid afgegeven. De accountant geeft een verklaring af voor de getrouwheid en onderzoekt daarbij ook de getrouwheid van de collegeverklaring. De collegeverklaring heeft niet alleen betrekking op de financieel rechtmatige toepassing van de regels uit de verordeningen maar ook op de begrotingsrechtmatigheid en mogelijk misbruik door derden van gemeentelijke voorzieningen.

Fraude, Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV is het volgende opgenomen ten aanzien van het onderwerp fraude. "De accountant heeft een verantwoordelijkheid met betrekking tot fraude in het kader van de controle van de jaarrekening. Dit type fraudes omvat opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Een voorbeeld is het betalen van valse facturen waarbij één of meerdere personen binnen de gemeente betrokken zijn. Dit type fraudes is een onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant en wordt daarom niet

opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Als de gemeente deze fraude op een juiste manier heeft verwerkt in de jaarrekening, dan kan deze toegelicht worden in de paragraaf bedrijfsvoering, maar er is geen verplichting”.

Naast fraude kan er sprake zijn van misbruik en oneigenlijk gebruik. In het dagelijks taalgebruik is het gebruikelijk misbruik en oneigenlijk gebruik ook als fraude te bestempelen, denk hierbij aan een term als ‘bijstandsfraude’ of aan ‘fraude’ met vergunningen. Dit type fraudes valt nadrukkelijk onder het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Het gaat hier om derden die misbruik maken van (gemeentelijke) regelingen.

Grondbeleid

De ontwikkeling van de grondexploitaties is net als in 2024 voor 2025 nog onzeker. Daarom wordt hieronder aangegeven wat de verwachte ontwikkeling van de grondexploitaties zal zijn.

De rentekosten, de bouwkosten en de kosten voor grond, weg en waterbouw stijgen verder in 2024 en waarschijnlijk vervolgens ook in 2025/. Er is nog steeds een tekort aan betaalbare woningen voor de beoogde doelgroepen, met name starters met 1 en 2 persoons- huishoudens en jonge gezinnen, in de gemeente Schiermonnikoog.

Grondbeleid

Onder gemeentelijk grondbeleid wordt verstaan "De door het bevoegd gezag te maken keuzen met betrekking tot de toepassing van het instrumentarium ten aanzien van grondverwerving, kostenverhaal en gronduitgifte". In feite gaat het hierbij om aankoop, bouwrijp maken en verkopen van grond.

In het verleden heeft de gemeente deze taken altijd zelf uitgevoerd. Dat lag ook wel voor de hand omdat de gemeente zelf een woningbedrijf exploiteerde. De taken waren doorgaans beperkt tot gronduitgifte voor woningbouw en bedrijventerrein. Dit zal in de toekomst ook zo blijven. In het verleden zijn gronden aangekocht rondom het dorp. Dit zijn potentiële locaties voor woningbouw. Voor het overige voert de gemeente geen actief beleid.

In specifieke gevallen kan het voorkomen dat particulieren de medewerking van de gemeente vragen om infrastructuur aan te passen als gevolg van hun projecten. In die gevallen zal tussen de initiatiefnemer en de gemeente worden vastgelegd onder welke voorwaarden de kosten zullen worden verrekend.

Totaaloverzicht complexen

Begin 2024 waren er 2 complexen in exploitatie. Dit is woningbouwlocatie Oost in Schiermonnikoog. Hier worden in totaal tussen de 25-30 woningen gerealiseerd. Het terrein is bouwrijp gemaakt en de 16 sociale huurwoningen zijn gerealiseerd. Ook Melle Grietjespad in Schiermonnikoog is in exploitatie. De bestaande manege is gesloopt, de vrijkomende grond zal weer als bedrijfsgrond worden uitgegeven.

Bouwgronden in exploitatie (BIE)	BW 1/1/24	Afsluiting
Woningbouwlocatie Oost, Schiermonnikoog	448.239	31-12-2027
Melle Grietjespad	-62.395	31-12-2024
Totaal	385.844	

Het totale verwachte resultaat van het complexen Woningbouwlocatie Oost en het Melle Grietjespad bedraagt € 359.003 op basis van de eindwaarde.

Echter de huidige ontwikkeling van woningbouwlocatie Oost voldoet niet meer aan de behoefte van de reeds eerder gememoreerde doelgroepen en zal worden heroverwogen.

Heroverweging invulling woningbouwlocatie Oost;

Op dit moment is een verkennend onderzoek opgestart naar een invulling die meer voldoet en meer recht doet aan de behoefte en het scheppen van mogelijkheden van het huisvesten voor de doelgroepen, starters met 1 en 2 persoonshuishoudens en jonge gezinnen. De eerdere ontwikkeling voorzag in een aanvulling op de reeds 16 gerealiseerde huurwoningen verder uit 8 stuks twee-kap woningen en 4 vrijstaande woningen, samen 12 woningen. In de heroverweging denken we meer passende woningen die aansluiten bij de doelgroepen. Dit kunnen kleinere of smallere rijwoningen zijn, BEBO woningen, zgn. beneden-bovenwoningen of kleinere tweekappers. Wij kijken veel meer naar de betaalbaarheid van de woningen en berekenen van hieruit de residuele grondwaarde. Hiervoor is een aanvullende marktverkenning nodig, wat kan de doelgroep werkelijk betalen en hoe groot moeten deze woningen dan in m2 gebruiksoppervlak zijn? Voor deze opgaven zijn de eerste voorzichtige financiële verkenningen in beeld gebracht. Het is nu de uitdaging en zoektocht een balans te vinden tussen de betaalbaarheid in relatie tot de grondexploitatie. We streven hier naar een neutraal resultaat, echter voor nu houden we een bandbreedte aan wat kan bewegen van een negatief resultaat van € 150.000,- tot een mogelijk positief resultaat van € 150.000,- op de eindwaarde van de grondexploitatie van het project.

Vooralsnog moeten nu eerst consensus worden bereikt over de stedenbouwkundig uitgangspunten en het beeldkwaliteitsplan. Vervolgens kan er een procedure voor een aanbesteding worden opgestart worden voor een bieding door meerdere ontwikkelende bouwers op deze grond. De gekoppelde voorwaarden hiervoor omvatten dan spelregels waarin de onder andere voorwaarden op gebied van betaalbaarheid en woninggroottes.

Onderbouwing verliesvoorzieningen

Er zijn geen verliesvoorzieningen in 2024 opgevoerd. Voor 2025 in beginsel uitgaan van een neutraal resultaat profiel.

Onderbouwing winstnemingen

Met ingang van 2017 moeten gemeenten volgens het BBV tussentijds winst nemen bij grondexploitatiecomplexen volgens de Poc-methode, de Percentage of completion. Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. In formule: % kostenrealisatie maal % opbrengstrealisatie is % poc.

Bouwgronden in exploitatie (BIE)	% POC	Totale winstneming	Reeds genomen	Geprognosticeerde winstneming 2025
Woningbouwlocatie Oost	16,5%	55.636	52.640	2.996
Melle Grietjespad	69%	14.689	0	14.689
Totaal		70.325	52.640	17.685

Begin 2023 is de grondexploitatie Woningbouw Oost, Schiermonnikoog geactualiseerd. Bij deze actualisatie is uitgegaan van een vertraging van de verkoop van de 8 2¹ kapwoningen en 4 vrije kavels. Alhoewel deze gronden al geruime tijd bouwrijp liggen, zijn er nog geen verkoopactiviteiten opgestart. Op basis van deze uitgangspunten is een poc percentage van 16,5% berekend, wat in 2025 leidt tot een geprognosticeerde winst van € 2.996.

Bij de actualisatie van het complex Melle Grietjespad, Schiermonnikoog is als uitgangspunt genomen dat de betreffende bedrijfskavel zal worden verkocht. Het is echter nog de vraag of dit daadwerkelijk gerealiseerd kan worden. Wordt de kavel later verkocht, dan is het poc-percentage in 2025 0%. De geprognosticeerde winstneming van 2025 zal dan doorschuiven naar het jaar van daadwerkelijke verkoop.

Risicoberekening en vorming reserves

Er is geen vaste bestemmingsreserve gevormd voor eventuele risico's binnen het grondbedrijf. Risico's worden jaarlijks bepaald. Er kan bijvoorbeeld worden weergegeven wat het risico is van kostenstijging, rentestijging en uitblijven van de verkopen. Ook kan het zijn dat er in een bepaald complex een specifiek risico toe wordt gevoegd. Indien er risico's in de grondexploitatie van toepassing zijn, worden deze beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Overige gronden

Overige gronden zijn veelal agrarische gronden die de gemeente in eigendom heeft. De boekwaarde van deze gronden is lager dan de marktwaarde. De gronden worden veelal verhuurd of verpacht.

Opstart grondexploitatie De Oude Centrale

Er zijn verkennende studies gemaakt met betrekking tot de herontwikkellocatie van De Oude Centrale, gelegen direct achter het Dorpshuis. Op dit moment worden studies gemaakt van de mogelijkheden hier woningbouw te realiseren in de huur. Een stedenbouwkundige visie moet hierover uitsluitsel geven. Tevens wordt gekeken naar de omgevingsmogelijkheden waarbij het beeldvormend karakter de straat, de mogelijkheden rondom het dorps huis en het KNMR gebouw worden meegewogen.. In het laatste kwartaal van 2024 en doorlopend in 2025 zal hierover meer duidelijkheid geboden kunnen worden. Voor de contingenten voor woningbouw kan hiervoor een beroep worden gedaan op een speciale regeling die voor de gezamenlijke Waddeneilanden is toegekend door de Rijksoverheid.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf zijn een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's, het beleid hierop en financiële kengetallen opgenomen. Tevens is een beoordeling van de verhouding tussen de kengetallen en de financiële positie opgenomen. Inzicht in de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit is noodzakelijk om het weerstandsvermogen te beoordelen. Het doel is om zichtbaar te hebben dat we in staat zijn om optredende risico's op te vangen zonder dat de publieke taken en voorzieningen in de knel komen.

Het afdekken van de risico's gebeurt deels via afgesloten verzekeringen en deels via het treffen van voorzieningen. De resterende risico's inventariseren we in deze paragraaf. Per risico benoemen we de kans van optreden, de impact en duur. Hiermee ontstaat een gefundeerd beeld op de benodigde weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit is het geheel van middelen waaruit tegenvallers bekostigd worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast moeten worden.

Het weerstandsvermogen drukt de relatie uit tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de risico's.

Een exact sluitende begroting - waarbij het weerstandsvermogen nihil is - leidt tot een situatie waarbij iedere financiële tegenvaller een probleem vormt. Om die reden is het wenselijk dat een gemeente beschikt over een adequaat weerstandsvermogen, waarbij een gezonde verhouding is tussen risico's en weerstandscapaciteit.

Het is een optelsom van alle elementen uit de gemeentefinanciën die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te kunnen dekken.

De beschikbare weerstandscapaciteit kan volgens het BBV bestaan uit:

- de reserves (voor zover vrij besteedbaar);
- de stille reserves (voor zover binnen één jaar verkoopbaar en voor zover verkoop de continuïteit van de uitvoering niet aantast);
- de onbenutte belastingcapaciteit (tenzij wettelijk beperkingen zijn opgelegd of in het collegeprogramma anders is afgesproken);
- nog niet ingevulde begrotingsruimte / nieuwe beleidsgelden;
- de post onvoorzien.

Het uitgangspunt voor het weerstandsvermogen is dat de incidentele weerstandscapaciteit voldoende moet zijn om de incidentele financiële risico's te bekostigen en dat de structurele weerstandscapaciteit op een zodanig niveau moet zijn dat daarmee structurele financiële tegenvallers kunnen worden gedekt.

Bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit rekent de gemeente Schiermonnikoog alleen met de vrij besteedbare reserves. Redenen zijn dat de overige mogelijke onderdelen niet goed objectief zijn te meten of niet worden onderscheiden. Stille reserves worden per definitie niet gemeten. Wat de onbenutte belastingcapaciteit is hangt mede af van wat politiek haalbaar is. En de begroting bevat geen posten voor niet ingevulde begrotingsruimte of nieuwe beleidsgelden.

De structurele weerstandscapaciteit bedraagt € 12.500. Dit bedrag betreft de post onvoorzien. De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit bedraagt € 1.482.960. Dit is het gecorrigeerde bedrag van de algemene reserve waar geen verplichtingen op rusten + overige vrij besteedbare reserves. Zie ook het onderdeel "Weerstandsvermogen" verderop in deze paragraaf.

Uitgangspunt voor het weerstandsvermogen is dat:

- de incidentele weerstandscapaciteit voldoende moet zijn om de incidentele financiële risico's te bekostigen en
- de structurele weerstandscapaciteit op een zodanig niveau moet zijn dat daarmee structurele financiële tegenvallers worden gedekt.

Beleidsuitgangspunten weerstandscapaciteit en risico's

De begroting en de Algemene reserve

De Programmabegroting is het kader voor onze jaarlijkse activiteiten. In deze begroting bepaalt de raad het budget voor de uitvoering van de programma's. Als een risico zich voordoet, dan vangen we de effecten eerst in de lopende begroting op, alvorens een beroep te doen op de Algemene reserve. Is er sprake van structurele effecten, dan stellen we in de volgende Notitie Financieel Kader maatregelen voor om deze effecten op te vangen.

Verzekeringen

Er zijn diverse verzekeringen afgesloten voor risico's door claims van derden en schadegevallen. We werken schadepreventief, onder andere door voldoende onderhoud te plegen, het correct naleven van bestaande procedures en het goed gemotiveerd afhandelen van bezwaarschriften. Risico's van achterstallig onderhoud zijn ondervangen door het opstellen van beheerplannen. Er zijn beheerplannen met daarbij horende budgetten voor wegen, groen, openbare verlichting, riolering en gebouwen. Alleen voor de veerdam ontbreekt nog een onderhoudsplan.

Voorzieningen

Er zijn voorzieningen getroffen voor risico's en verplichtingen waarvan bekend is dat die zich voordoen en die we kunnen kwantificeren. Er zijn voorzieningen getroffen voor verplichtingen pensioen, onderhoud van gebouwen, riolering, onderhoud wegen, onderhoud jachthaven en dubieuze debiteuren.

Risico-inventarisatie

Voor de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen is de risico-inventarisatie geactualiseerd. De risico-inventarisatie heeft een aantal geïdentificeerde risico's opgeleverd, die voldoen aan de volgende criteria:

- risico's met grote financiële gevolgen,
- waarvoor de kans redelijk groot is dat deze zich ook daadwerkelijk manifesteren en
- waarvan de oorzaken niet door de gemeente kunnen worden beïnvloed of waarvoor de gemeente nog niet in staat is geweest om passende beheersingsmaatregelen te treffen om de kans of het gevolg van het risico terug te dringen.

Risico's die al zijn afgedekt door verzekeringen en voorzieningen blijven buiten beschouwing.

Uit de risico-inventarisatie zijn de hierna volgende risico's in kaart gebracht.

Daarbij is per risico aangegeven wat de maximale impact is als het risico zich voordoet en de daarbij behorende kans. De bandbreedte geeft het bedrag aan dat we per jaar aan risico lopen. De factor het aantal jaren dat dit risico zich voordoet.

	Onderwerpen (bedragen in €)	Bandbreedte	Factor	Impact	Kans	Kans x Impact
1	Sociaal Domein > jeugdzorg	100.000	4	400.000	10%	40.000
2	Langdurige ziekte	70.000	2	140.000	50%	70.000
3	LOC	500.000	1	500.000	50%	250.000
4	ICT de Wadden	120.000	1	120.000	50%	60.000
5	Omgevingswet					p.m.
6	Project Aardgasvrije wijken	3.700.000	1	3.700.000	5%	185.000
7	Meerjaren onderhoudsplannen					p.m.
8	Beperkte arbeidsmarkt	200.000	1	200.000	50%	100.000
9	Overig (waaronder leningen, garantstelling)				10%	29.276
10	VVV	50.000	1	50.000	10%	5.000
Totaal risico						739.276

1. Sociaal Domein jeugdzorg

We hebben een risico hiervoor opgenomen vanwege drie redenen:

- De onzekerheid in de ontwikkelingen in het sociaal domein. Welke taken blijven bij de gemeente, welke gaan naar de provincie, wat voor gevolgen heeft dit voor de financiën.
- Wanneer een gezin op het eiland komt wonen, dat specifieke zorg nodig heeft, is het huidige budget jeugdzorg niet voldoende.
- Dure woonaanpassingen zijn niet te voorzien.

De ontwikkelingen en de vraag naar zorg met bijbehorende consequenties worden periodiek gemonitord.

Overschrijdingen en onderschrijdingen worden verrekend met de reserve Sociaal Domein. De reserve sociaal domein bedraagt € 432.428 per 31-12-2025. Er is echter een risico dat de overschrijdingen niet kunnen worden gedekt uit die reserve. We achten die kans echter niet groot (10%).

2. Vervanging bij ziekte of langdurige afwezigheid

In geval van ziekte van gemeentepersoneel geldt een doorbetalingsverplichting van het salaris.

De kosten van vervanging als gevolg van ziekte komen voor rekening van de gemeente boven de reguliere loonkosten. Uiteraard wordt in geval van ziekte een adequate begeleiding geboden en de wetgeving conform de Wet verbetering Poortwachter uitgevoerd.

Langdurige ziekte leidt in de meeste gevallen tot externe inhuur. Als die inhuur bijvoorbeeld een jaar nodig is, dan kunnen de kosten tot gemiddeld € 70.000 per ziektegeval oplopen. Dit risico wordt geschat op 20% gedurende 2 jaar. Dat betekent dat er een kans van 20% is, dat er zich een ziektegeval voor doet van 2 jaar lang.

3. LOC

Voor het LOC is in 2023 door de raad akkoord gegeven voor de bouw. Bij het bepalen van de bouwkosten is rekening gehouden met een post onvoorzien van € 248.000. We hebben we aanvullend een risico opgenomen vanwege mogelijke onverwachte prijsstijging bouwkosten.

4. ICT de Wadden

De ICT kosten nemen elk jaar toe. Door maatschappelijke ontwikkelingen nemen bijvoorbeeld de kosten van ICT beveiliging toe. We hebben geen keuze om de gevraagde extra bijdrage niet te betalen, anders lopen we namelijk het risico op veel hogere herstellkosten. We hebben echter geen inzicht in de ontwikkeling van deze kosten.

5. Omgevingswet

De omgevingswet gaat per 1-1-2024 in. Deze wet heeft gevolgen voor de inkomsten leges, hiervoor is in de begroting 2025 een stelpost van € 15.000 minder inkomsten opgenomen. De wet heeft echter ook gevolgen voor werkprocessen, ICT etc. Er is nog niet verder uitgewerkt wat de financiële effecten van de invoering van deze wet zal zijn, daarom is een p.m. post opgenomen.

6. Project Aardgasvrije wijken (PAW)

In 2022 is subsidie door het rijk verstrekt voor het Project Aardgasvrije wijken (PAW) van € 2,3 miljoen. Daarnaast wordt verwacht nog extra subsidie binnen te halen, dit resulteert in een project begroting van € 3,7 miljoen. Dit project is een groot project voor de gemeente. Daarom nemen we voor dit project als risico een gedeelte van onvoorziene kosten op van 5% van de projectbegroting.

7. Meerjaren onderhoudsplannen

In de begroting 2024 en verder zijn de cijfers uit de volgende door de raad vastgestelde onderhoudsplannen verwerkt

Plan	Looptijd
MOP gemeentelijke gebouwen	2022-2031
MOP jachthaven	2017-2026
MOP riolering	2019-2027
MOP openbare verlichting	2006-2010
MOP wegen	2023-032
Groenbeheersplan	2008

Wat nog ontbreekt, is het MOP veerдам

Provincie Fryslân houdt toezicht op de ouderdom van de onderhoudsplannen. Een onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn. We werken daarom aan de vernieuwing van de onderhoudsplannen, het MOP wegen is in 2023 opgeleverd en een voorbeeld hiervan.

De verwachting is dat de financiële uitwerking van oude plannen een minimaal effect zal hebben op de begroting 2024 en verder. Maar aangezien dit niet zeker, hebben we dit als risico met een pm post opgenomen.

8. Beperkte arbeidsmarkt

Er is momenteel een tekort aan vakkundig personeel. Bij het ontstaan van een vacature kan dit ervoor zorgen dat de vacature niet of laat wordt ingevuld. In de tussentijd moet externe inhuur worden betaald. De kosten van externe inhuur zijn hoger dan van vast personeel. In de begroting is een budget opgenomen voor een flexibele schil van € 100.000. Het hier genoemde risico betreft kosten die niet gedekt kunnen worden uit dit budget.

9. Overig (waaronder leningen, garantstelling)

Naast de hiervoor genoemde risico's zijn er nog minder concrete risico's te benoemen. We noemen hieronder alleen de garanties en leningen, maar ook bijv. schades vallen hieronder.

Verstrekte leningen en garanties

	Verstrekte leningen	Jaar verstrekt	Stand 31-12-2024 (€)	Verstrekt (€)	Aflossing (€)	Stand 31-12-2025 (€)
1	Stichting Veldsporten	2005	12.927		12.213	714
2	Dorpshuis Ons Centrum	2016	1215		1.208	1.215
3	Energiecoöperatie De Sintrale	2018	30.193		4.992	30.193
4	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN)	2018	155.737		7.502	155.737
5	Dorpshuis Ons Centrum	2020	23.704		2.514	23.704
6	Energiecoöperatie De Sintrale	2021	23.982		2.042	23.982
7	VVV	2024	25.000		5.000	20.000
	Totaal verstrekte leningen		27.758	0	35.471	237.287
	Garanties					
1	Verstrekte garantie Yn'e Mande					45.000
	Totaal verstrekte leningen en garanties					282.287
Risico 10%						28.228

Verstrekte leningen en garanties:

De gemeenteraad heeft op 15 mei 2018 besloten garant te staan voor het financiële effect van een leerlingendaling tot een bedrag van € 45.000.

Er zijn geen actuele signalen van de stichtingen/verenigingen, dat zij niet aan hun aflossingsverplichtingen zouden kunnen voldoen, of dat de gemeente zal worden aangesproken op haar garantstellingen. Voor de post overige, waar de leningen en garantstellingen ook onder vallen, wordt het risicobedrag vooralsnog ingeschat op 10% van het restantbedrag van de leningen en garanties per 31-12-2025, t.w. € 28.228.

Weerstandsvermogen

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende reserves:

Soort Reserve	Bedrag in €
Algemene Reserve	269.915
Reserve Eneco	808.601
Reserve sociaal domein	432.428
Reserve Toerisme	75.000
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	1.585.944

Het saldo van de algemene reserve bedraagt eind 2025 € 269.915.

Daarnaast zijn van de bestemmingsreserves vrij besteedbaar € 1.316.029. Dit telt ook mee voor de incidentele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit komt daarmee eind 2025 uit op € 1.585.944. Het voldoet aan ons financieel risico van € 739.276, zoals berekend in de risicoparagraaf.

De bestemmingsreserves waaronder verplichtingen liggen (reserves lichtmasten, reserve resultaat riolering, baggeren jachthaven, duurzame energie, dekking afschrijving, wet open overheid en reserve projecten) mogen we niet mee nemen bij de bestemmingsreserves die vrij besteedbaar zijn.

Hoe beoordelen we ons weerstandsvermogen?

Het weerstandsvermogen geeft weer in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de geïnventariseerde risico's (= benodigde weerstandscapaciteit) te kunnen afdekken, oftewel de mate waarin de gemeente Schiermonnikoog in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Er bestaan geen wettelijke normen voor de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. Gemeente Schiermonnikoog hanteert onderstaande waarderingstabel.

Ratiowaarde	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
< 0,8	Onvoldoende

Uitgaande van deze waarderingstabel betekent dit voor de gemeente Schiermonnikoog bij de stand van een incidentele weerstandscapaciteit van € 1.680.520 een ratiowaarde van 2,0. Hiermee is het weerstandsvermogen nog net "uitstekend", maar wel lager dan bijvoorbeeld vermeld in de jaarrekening 2022 (4,8).

Financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeenten. Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente.

De kengetallen zijn gebaseerd op de primaire begroting. Het gaat om de volgende kengetallen:

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit;

1A: Netto schuldquote

De netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen brengen in beeld in hoeverre de netto schulden zich verhouden tot de totale baten (inkomsten) van de gemeente. Hoe hoger het percentage, hoe meer externe financiering de gemeente heeft aangetrokken om de activiteiten (investeringen) te financieren.. Hoe lager het getal, hoe beter.

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto schuldquote	28%	110%	95%	119%	110%

De netto schuldquote stijgt in het jaar 2024. Dit betekent een verslechtering van de netto schuld quote.

In 2024 wordt gestart met de bouw van de LOC. In de begroting is uitgegaan van een investeringskrediet van ruim € 9.000.000. De verwachting is dat in 2024 en 2025 hiervoor leningen voor moeten worden aangetrokken.

In de begroting is een bijdrage vanuit de Regiodeal nog niet verwerkt, omdat nog onduidelijk is hoe hoog deze bijdrage zal zijn.. Een bijdrage verlaagt het benodigde investeringskrediet en de benodigde leningen. Hierdoor kan de netto schuld quote dalen.

1B: Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is, en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldenquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Hoe lager het getal, hoe beter.

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	52%	120%	93%	115%	109%

2: De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio (= Eigen Vermogen / Totaal Vermogen) geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe weerbaarder de gemeente is. Harde normen voor de waarde die de solvabiliteit zou moeten hebben, zijn er niet. Zeker niet voor gemeenten. Veel van de activa van de gemeente zijn immers niet verhandelbaar.

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Solvabiliteit	29%	17%	16%	17%	16%

De solvabiliteitsratio daalt in 2023 en daarna. Dit komt door de opname van de lening voor het investeringskrediet van de LOC ad € 9.000.000. Hierdoor stijgt het totaal vermogen. In de begroting is een bijdrage van de Regiodeal nog niet verwerkt, omdat nog onduidelijk is hoe hoog deze bijdrage zal zijn. Een bijdrage verlaagt het benodigde investeringskrediet, de benodigde leningen en daarmee het totaal vermogen. Hierdoor kan de solvabiliteit stijgen.

3: Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Grondexploitatie	-4%	-3%	-4%	-3%	0%

Het kengetal grondexploitatie 2024 is negatief omdat er voor eind 2024 een negatieve boekwaarde voor de grondexploitatie wordt verwacht. Dit betekent dat er verwacht wordt dat eind 2024 er meer inkomsten dan uitgaven zijn aan de grondexploitatie.

4. Structurele begrotingsruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten en baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan structurele lasten is meer flexibel dan waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Hoe hoger het getal, hoe beter het is.

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Structurele begrotingsruimte	0,7%	0%	1,5%	-2,1%	-2%

In 2025 is de structurele begrotingsruimte nagenoeg gelijk aan 2024.

5: Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens

De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale lasten woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijke gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage. Hoe lager het getal hoe beter.

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar t-1	98%	98%	102%	103%	103%

De belastingcapaciteit in 2023 van 102% is gestegen naar 106% in 2024. Dit komt door de stijging van de lasten van de OZB door een inhaalslag op het tarief. De landelijke woonlasten zijn licht gestegen.

Financiering

Inleiding

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in de begroting in afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten. In de beheersverordening naar artikel 212 van de Gemeentewet geeft de raad het kader aan.

Algemeen

In het Treasurystatuut gemeente Schiermonnikoog, staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De geplande uitvoering van het treasurybeleid is weergegeven in de paragraaf financiering.

Renteontwikkeling

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. Onze rentevisie wordt aan de hand van een aantal financiële instellingen opgesteld. In het eerste half jaar van 2024 zijn de rentes kortgeld en de rente van langlopend geld gedaald. De verwachting is dat de rente komend jaar iets verder zal dalen.

Kasbeheer

Al het betalingsverkeer heeft de gemeente gecentraliseerd bij twee banken. De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Rabobank. Hoofdbankier is de BNG, de Rabobank wordt vooral aangehouden als service naar de klanten en vanuit regionaal economische motieven. Het saldo op deze rekening wordt periodiek afgeroomd ten gunste van de BNG-rekening.

De gemeente Schiermonnikoog kent vanaf een kredietlimiet van € 750.000, hiervoor wordt dan een bereidstellingsprovisie van 0,04% gerekend. De bijbehorende rente wordt op basis van 1 maands Euribor berekend. Bij een positief saldo zal geen rente worden betaald. Bij een negatief saldo zal wel rente worden uitbetaald, maar het met een afslag van 0,15%.

Bij overschrijding van de kredietlimiet wordt de intradaglimiet van € 750.000 gebruikt, waarna het aan de gemeente is, om de overschrijding van de kredietlimiet om te buigen naar een kasgeldlening of een langlopende lening. De financieringsovereenkomst is afgesloten voor één jaar en wordt telkens per 1 januari, stilzwijgend met één jaar verlengd. In de financieringsovereenkomst met de BNG is geen sprake meer van gehoudenheid. Dit houdt in, dat de gemeente Schiermonnikoog vrij is in haar keuze bij welke partij zij haar geld aantrekt.

Bij de Rabobank zijn geen kredietfaciliteiten.

Uiteraard staat het de gemeente Schiermonnikoog vrij, om tot de kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingsbedrag) voor een bepaalde periode kort geld aan te trekken.

Schatkistbankieren

Het Schatkistbankieren voor decentrale overheden heeft een wettelijke basis in de wet FIDO en moet ervoor zorgen, dat er een lagere EMU-schuld van de collectieve sector ontstaat.

Omdat het Schatkistbankieren verplicht is gesteld, moeten decentrale overheden alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist onder brengen.

Wel is er sprake van een bepaalde drempel. De hoogte van deze drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijks begrotingstotaal (begrotingstotaal = totale lasten van de primaire begroting, excl. reserves), met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2.500.000. Uitgaande van onze begrotingsomvang van ruim € 10 miljoen aan lasten, dan zal de minimumgrens € 250.000 zijn (want 0,75% van € 10 miljoen is lager dan de minimumgrens van €250.000).

Voor de gemeente Schiermonnikoog, heeft het schatkistbankieren niet al te veel verstreckende gevolgen, omdat wij overwegend een zogenaamde leengemeente zijn en weinig "positief" staan op de Rekening Courant. Alleen heeft de gemeente nu tijdelijk overtollige middelen door de ontvangst van de subsidie PAW. Met de bouw van het LOC zullen grote uitgaven gedaan moeten worden en zal het rekening-courant saldo dalen.

Het schatkistbankieren geldt alleen voor overtollige financiële middelen. Er is geen leenfaciliteit aanwezig.

Renterisicobeheer

De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. Om dit renterisico te beheersen wordt er in de wet FIDO een renterisiconorm bepaald. Voor gemeenten bedraagt de renterisiconorm maximaal 20% van het begrotingsbedrag bij aanvang van het begrotingsjaar.

Berekening renterisico 2025-2027 en renterisiconorm 2025; (bedragen x € 1.000)

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	605	845	802	793
Renterisico	605	845	802	793

Berekening renterisiconorm 2025

(bedragen x € 1.000)	€
Begrotingstotaal baten	12.885
Renterisico percentage	20%
Renterisicosom	2.106

Uit bovenstaande berekening blijkt, dat de gemeente Schiermonnikoog de renterisiconorm onderschrijdt.

De totale schuld van de gemeente per 1 januari 2025 bedraagt naar verwachting € 9,7 miljoen.

De kasgeldlimiet (het bedrag waarvoor op basis van kortgeld financiering mag worden aangetrokken) bedraagt 8,5% van het gemeentelijke budget bij aanvang van het begrotingsjaar 2025. De kasgeldlimiet over het jaar 2025 is, 8,5% van € 9,7 miljoen is afgerond €825.000.

De actuele stand in rekening courant bedraagt € 936.000 positief 1 oktober 2023.

Het totaal toe te rekenen rente aan de taakvelden bedraagt € 307.459, wat neerkomt op 1,67%. Werkelijk wordt 1.53% aan rente toegerekend aan de taakvelden. Op het taakveld treasury ontstaat daardoor een positief renteresultaat van € 30.877 ontstaat.

In de volgende tabel wordt de renteverdeling schematisch weergegeven.

Renteschema		2025	
a.	Externe rentelasten over de korte en de lange financiering	287.813	
b.	Externe rentebaten:		
	- overige geldleningen	11.231	- /-
	Totaal door te rekenen externe rente (1)	276.582	
c.	Aan grondexploitatie door te belasten rente	0	
	Rente van projectfinanciering door te belasten aan taakvelden	0	
	Saldo door te rekenen rente (2)	- /-	- /-
d1.	Rente over eigen vermogen (3)	0	
d2.	Rente over voorzieningen (4)	0	
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (1+2+3+4)	276.582	- /-
e.	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (= rente-omslag)	307.459	
f.	Rente-resultaat op het taakveld treasury	30.877	

Hoe staat het met de leningspositie?

De totale schuld van de gemeente per 31 december 2024 bedraagt € 9.7 miljoen, waarvan € 305.000 is doorgeleend aan de Stichting Veldsporten, de stichting Dorpshuis, SVn Stimuleringsfonds en de duurzame energiecoöperatie Schiermonnikoog.

Naast het zo optimaal mogelijk gebruik maken van de kasgeldlimiet, zullen er bij overschrijding van deze kasgeldlimiet, langlopende leningen moeten worden aangetrokken.

De ontwikkeling van de langlopende lening portefeuille in de afgelopen 5 jaar is in onderstaand schema weergegeven.

Lening portefeuille	2020	2021	2022	2023	2024
Schuld per 1-1	5.896.700	5.060.400	5.844.400	5.315.504	4.257.839
Aflossingen	836.300	466.000	528.896	618.833	528.832
Nieuwe leningen	0	1.250.000	0	0	6.000.000
Schuld per 31-12	5.060.400	5.844.400	5.315.504	4.696.221	9.729.007

Wet HOF

In de wet HOF (Houdbare OverheidsFinanciën) worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland. Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze is afgeleid van het plafond voor het EMU-saldo van de gezamenlijke gemeenten. De VNG adviseert gemeenten om niet te sturen op deze EMU-referentiewaarde. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten ten opzichte van de individuele EMU-referentiewaarde en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen door gemeenten.

In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld.

Als gemeente Schiermonnikoog hebben wij aandacht voor de schuldpositie van onze gemeente via de jaarstukken en begroting en de daarin verplicht opgenomen paragraaf Financiering. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Schiermonnikoog geen specifiek schuldenbeleid heeft.

Wat is ons EMU-saldo?

Het Rijk en medeoverheden hebben afgesproken dat het EMU-tekort van medeoverheden maximaal -0,5% BBP mag bedragen. Deze beperking vloeit voort uit de Europese saldogrens van 0,3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. Wanneer het saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het saldo negatief is, spreekt men over een vorderingentekort.

Het EMU-saldo van de gemeente Schiermonnikoog voor begroting 2024 komt uit op € 8.707.000 negatief, wat betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 8.707.000 hoger zijn dan de inkomsten. Dit komt met name door de verwachte te betalen kosten voor de bouw van de LOC in 2024.

	Omschrijving	Rekening 2023 x € 1.000	Begroting 2024 x € 1.000	Begroting 2025 x € 1.000	Begroting 2026 x € 1.000	Begroting 2027 x € 1.000
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	134	-125	-136	-272	-395
2	Afschrijvingen	447	165	627	584	575
3	Mutaties voorzieningen	-88	395	379	369	394
4	Mutaties (im)materiële vaste activa	-120	9.393	113	40	67
5	Mutatie voorraden	0	0	0	0	0
6	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	373	-8.707	757	641	507

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente heeft een breed pakket aan beleidsdoelstellingen. Niet al deze doelstellingen kunnen en worden door de gemeente zelf uitgevoerd. Daarom participeert de gemeente in samenwerkingsverbanden (met bijv. andere gemeenten), of subsidieert de gemeente andere partijen om deze doelstellingen te realiseren.

Wanneer de gemeente samenwerkt met andere partijen en hierbij sprake is van een beleidsmatig en financieel belang, wordt gesproken over een verbonden partij.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de verbonden partijen van de gemeente Schiermonnikoog. In de volgende paragraaf zal een risicoanalyse worden gegeven van de gemeentelijke belangen met de betrokken partij. Deze wordt gevolgd door een detailoverzicht van de verbonden partijen.

Risicoanalyse

De verbonden partijen waarmee de gemeente Schiermonnikoog een relatie onderhoudt, verschillen in mate van belang. Bij dit belang is onderscheid te maken in beleidsmatig en financieel belang. Door het in kaart brengen en categoriseren van de verbonden partijen is het beter mogelijk om prioriteiten te stellen op het gebied van monitoren van de verbonden partijen. Hierbij is gekozen voor de volgende vier categorieën:

- Hoog beleidsmatig belang, hoog financieel belang (bijdrage/inkomst > € 10.000)
- Hoog beleidsmatig belang, laag financieel belang (bijdrage/inkomst < € 10.000)
- Laag beleidsmatig belang, hoog financieel belang (bijdrage/inkomst > € 10.000)
- Laag beleidsmatig belang, laag financieel belang (bijdrage/inkomst < € 10.000).

In onderstaande matrix zijn de verschillende partijen weergegeven naar beleidsmatig en financieel belang.

Financieel belang	Hoog (bijdrage/inkomst > € 10.000)	Laag (bijdrage/inkomst < € 10.000)
Beleidsmatig belang		
Hoog	Veiligheidsregio Fryslân De Waddeneilanden	Kabeltelevisie NOF Sociaal Domein Fryslân Jobinder
Laag	NV Stedin Groep FUMO Afstalsturing Friesland Bank Nederlands Gemeenten	Welstandszorg Hûs en Hiem Gemeenschap Kredietbank Friesland Ver. Nederlands Gemeenten Ver. van Friese Gemeenten

Detailoverzicht

Onderstaand is de detailinformatie van de verbonden partijen weergegeven. Per verbonden partij is detailinformatie gegeven en zijn de belangen en relaties met de gemeente weergegeven.

Voor wat betreft het financieel belang is aangegeven wat de jaarlijkse bijdrage van de gemeente is, of hoe groot het aandelenkapitaal van de gemeente bij de betreffende partij is. Daarnaast is ook aangegeven of de gemeente rechtmatigheidsrisico loopt over de eventuele niet-rechtmatige handelingen van de verbonden partij. Hierbij wordt verwezen naar de notitie "Verbonden partijen en aanbesteding" van de commissie BBV.

Om de verschillen in belang tussen de verbonden partijen inzichtelijk te krijgen, is het ook belangrijk om inzicht te hebben in de mate van informatievoorziening tussen de verbonden partij en de Gemeente Dongeradeel. Per verbonden partij is aangegeven hoe vaak de gemeente geïnformeerd wordt door de betreffende partij.

Ten slotte is ook aangegeven of een financieel risico bestaat met betrekking tot de financiële bijdrage of het aandelenkapitaal en welke beheersmaatregelen hiertoe zijn genomen.

Vanwege het lage beleidsmatige en financiële belang van de laatste categorie is gekozen om bij deze partijen te volstaan met een beknopte toelichting waarin de doelstelling van de verbonden partij is weergegeven

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam									
Belang	Openbaar belang: De Publieke Gezondheids- en Veiligheidsregio Fryslân is een gemeenschappelijke regeling per 1-1-2014 van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor de inwoners van de provincie Fryslân. Activiteiten betreffen o.a. collectieve preventie ziekten, brandweer zorg, geneeskundige hulpverlening en het beheer van een gemeenschappelijke meldkamer. Wijze van belang: > Bestuurlijk belang: Het algemeen bestuur van de regio bestaat overeenkomstig art. 11, lid 1 van de wet, uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten; Het dagelijks bestuur bestaat uit: a. de voorzitter van het algemeen bestuur b. de voorzitter van de agendacommissie Gezondheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Gezondheid c. de voorzitter van de agendacommissie Veiligheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Veiligheid De agendacommissie is een bestuurscommissie volgens art 25 Wgr. > Financieel belang: Voor de verdeling van de kosten wordt als verdeelsleutel gehanteerd het aantal inwoners van de gemeenten volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de regio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. In 2025 zijn onze bijdragen als volgt: -bijdrage brandweer € 295.864 -bijdrage gezondheid € 43.465 -bijdrage crisisbeheer € 4.460 Totaal € 343.790									
Risico's										
Programma	1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn en 2.6 Openbare orde en veiligheid									
Resultaat 2024	-/- € 0									
Financiële omvang EV en VV	<table><tr><td>Begroting</td><td>01-01-2025</td><td>31-12-2025</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 7.000</td><td>€ 8.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 86.445</td><td>€ 89.214</td></tr></table>	Begroting	01-01-2025	31-12-2025	Eigen vermogen	€ 7.000	€ 8.000	Vreemd vermogen	€ 86.445	€ 89.214
Begroting	01-01-2025	31-12-2025								
Eigen vermogen	€ 7.000	€ 8.000								
Vreemd vermogen	€ 86.445	€ 89.214								
Toelichting	De Gemeenschappelijke regeling voldoet aan de nieuwe Wet veiligheidsregio en biedt voordelen aan de kwaliteit en snelheid van de brandbestrijding en hulpverlening. De doelstellingen op het gebied van veiligheid en bescherming kunnen daardoor op een effectievere en efficiëntere wijze gerealiseerd worden. De participatie is, gelet op deze voordelen, van duurzame aard.									

De Waddeneilanden

Hoog beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam		
<i>Belang</i>	Openbaar belang: Het versterken van de bestuurskracht van de afzonderlijke gemeenten door onomkeerbare, niet vrijblijvende en doelgerichte samenwerking met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid. Wijze van belang: > Bestuurlijk belang: Het algemeen bestuur bestaat uit de colleges van B&W van de vijf Waddeneilanden en het dagelijks bestuur wordt gevormd door de vijf burgemeesters. > Financieel belang: Jaarlijkse bijdrage op grond van de begroting van De Waddeneilanden. Conform vaste verdeelsleutels wordt de bijdrage van alle vier de deelnemende gemeenten bepaald. Onze bijdrage 2022 aan de GR bedraagt € 114.895..		
<i>Risico's</i>	-		
<i>Programma</i>	4.2 Bestuur		
<i>Resultaat 2024</i>	€ 97.703 positief		
<i>Financiële omvang EV en VV</i>	Jaarrekening	2023	2022
	Eigen vermogen	€ 365.214	€ 344.626
	Vreemd vermogen	€ 394.258	€ 331.530
<i>Toelichting</i>	De Waddeneilanden bestaat uit Vlieland, Ameland, Schiermonnikoog en Terschelling en Texel.		

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam											
Belang	Openbaar belang: De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân, Schiermonnikoog, Ameland en Tytstjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken in de regio Noordoost Fryslân op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden. Daarvoor hebben zij besloten de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân te treffen (Staatscourant 2017 nr 16823 dd 22-3-2017). Wijze van belang: >Bestuurlijk belang: -De deelnemende gemeenten en provincie nemen het in de begroting van het mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân voor hen geraamde bedrag voor hun gemeente respectievelijk provincie op in hun begroting. -Opheffing: De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van twee derde van de deelnemers daartoe besluiten. Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van het bestuur van de deelnemende gemeenten en provincie tot het bijdragen in de financiële gevolgen van de beëindiging. >Financieel belang; -Artikel 19 GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsburo NOF start 2017-16823; Variabele vervoerskosten op basis van gebruik vertaald in gebruikseenheden; -Vaste kosten op basis van aantal leerlingen voor regiekosten op het routevervoer en aantal ritten voor de regiekosten van het vraagafhankelijke vervoer; -Vaste kosten van het mobiliteitsbureau voor de deelnemende gemeenten op basis van het aantal inwoners. -Voor 2024 is het financiële belang: € 67.000											
Risico's	-											
Programma	1. Sociaal											
Resultaat 2024	€ 0											
Financiële omvang EV en VV	<table><tr><td>Begroting</td><td>1-1-2025</td><td>31-12-2025</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 1.062.000</td><td>€ 1.191.000</td></tr></table>			Begroting	1-1-2025	31-12-2025	Eigen vermogen	€ 0	€ 0	Vreemd vermogen	€ 1.062.000	€ 1.191.000
Begroting	1-1-2025	31-12-2025										
Eigen vermogen	€ 0	€ 0										
Vreemd vermogen	€ 1.062.000	€ 1.191.000										
Toelichting	-											

Kabeltelevisie NOF

Hoog beleidsmatig belang - Laag financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam											
Belang	<u>Openbaar belang:</u> De beschikbaarheid van een betrouwbaar kabelnetwerk met een hoge aansluitdichtheid en moderne mogelijkheden. <u>Wijze van belang:</u> >Bestuurlijk belang: De RvC bestaat sinds medio 2015 uit drie externe leden, waarvan één is voorgedragen door de aandeelhoudende gemeenten. Het college is vertegenwoordigd in de AVA. >Financieel belang: Gemeente bezit 4,25% van de aandelen Kabel Noord. Over het jaar 2022 is geen dividend uitgekeerd.											
Risico's	Het risico voor de gemeente beperkt zich tot (de waarde van) het aandelenbezit. Er is geen dividendopbrengst opgenomen in de begroting. De investering in de verglazing van het netwerk brengt met zich mee dat naar verwachting de komende jaren geen dividend wordt uitgekeerd. Begroting en jaarrekening worden vastgesteld in de AVA.											
Programma	5.2 Financiering											
Resultaat 2024	€ 539.000 negatief											
Financiële omvang EV en VV	<table><tr><td>Jaarrekening</td><td>2023</td><td>2022</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 12.465.000</td><td>€ 12.651.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 44.634.000</td><td>€ 41.727.000</td></tr></table>			Jaarrekening	2023	2022	Eigen vermogen	€ 12.465.000	€ 12.651.000	Vreemd vermogen	€ 44.634.000	€ 41.727.000
Jaarrekening	2023	2022										
Eigen vermogen	€ 12.465.000	€ 12.651.000										
Vreemd vermogen	€ 44.634.000	€ 41.727.000										
Toelichting	De Kabeltelevisie NOF heeft tot taak de aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne-inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de deelnemende gemeenten, alsmede het verrichten van werkzaamheden t.b.v. uitzendingen											

Sociaal Domein Fryslân

Hoog beleidsmatig belang - Laag financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
<i>Belang</i>	<u>Openbaar belang:</u> Alle 18 Friese gemeenten zijn een centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018 aangegaan met als centrumgemeente de gemeente Leeuwarden (Staatscourant 2017 nr. 61128, d.d. 24 okt 2017). Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten. Bij raadsbesluit van 25-1-2022 is de gemeenschappelijke regeling opnieuw vastgesteld. De gegevens hierna zijn niet gewijzigd. <u>Wijze van belang:</u> > Bestuurlijk belang: De centrumgemeente wordt mandaat, volmacht en machtiging verleend om de taken op het terrein van het sociaal domein, waaronder o.a. WMO, Jeugdwet, Participatiewet, namens de deelnemende gemeenten uit te voeren, conform de bepalingen in de gemeenschappelijke regeling > Financieel belang: De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet, zoals meest recentelijk vastgesteld door het Centraal Bureau voor Statistiek, op peildatum 1 januari van jaar t-1. Dit geldt voor zowel de uitvoering van taken in het kader van de verplichte wettelijke samenwerking als voor de vrijwillige samenwerking voor de Jeugdwet. De totale kosten worden na gecalculeerd en volledig doorberekend aan de deelnemende gemeenten. Het financiële belang voor de begroting 2025 is: € 7.500
<i>Risico's</i>	-
<i>Programma</i>	1 Sociaal
<i>Resultaat 2024</i>	0
<i>Financiële omvang EV en VV</i>	Niet van toepassing, want ieder jaar wordt het rekeningsaldo verrekend met de gemeenten
<i>Toelichting</i>	

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam		
<i>Belang</i>	<u>Openbaar belang:</u> Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert de energiemarkt. <u>Wijze van belang:</u> > Bestuurlijk belang: De gemeente bezit aandelen, op grond waarvan ze stemrecht heeft. > Financieel belang: 1.633 aandelen De waarde van het aandeel is € 100 conform de jaarrekening 2022 van de Stedin groep. Het totaal aantal geplaatste en volgestorte aandelen is 4.970.978. Bij besluit van 15 juni 2021 heeft de raad besloten preferente aandelen te kopen tot een maximum van € 131.400. Dit in verband met de energietransitie. Deze aankoop heeft plaatsgevonden op 12 juli 2021. Er zijn 237 preferente aandelen gekocht voor een waarde van € 114.000.		
<i>Risico's</i>	-		
<i>Programma</i>	5.2 Financiering		
<i>Resultaat 2024</i>	€ 82.000.000 positief		
<i>Financiële omvang EV en VV</i>	Jaarrekening	(x € 1.000) 2023	(x € 1.000) 2022
	Eigen vermogen	€ 3.2210.000	€ 3.342.000
	Vreemd vermogen	€ 4.408.000	€ 5.178.000
<i>Toelichting</i>	-		

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam											
Belang	Openbaar belang: Voert taken uit op gebied van vergunningverlening en toezicht milieuregelgeving en adviseert deelnemende overheden in Fryslân op milieu specifieke gebieden. De gemeente is wettelijk verplicht om bepaalde basistaken uit te laten voeren (waaronder toezicht op bepaalde bedrijfstakken). Daarnaast neemt de gemeente plustaken af. Het gaat daarbij om specialistische advisering op gebied van bijvoorbeeld geluid en externe veiligheid. Voor het verrichten van diensten worden kostendeekkende tarieven berekend. Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincies. <u>Wijze van belang:</u> > Bestuurlijk belang: -De deelnemers (gedeputeerde staten, de colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân) wijzen elk uit hun midden één lid aan van het algemeen bestuur. -Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, conform artikel 14 van de g.r. > Financieel belang: -De kosten van het basispakket wordt toegerekend op basis van het aantal inrichtingen maal een bedrag per type inrichting; -De kosten van de overige taken worden toegerekend op basis van de totale inzet van personeel in uren maal een uurtarief. Onze bijdrage in de begroting 2025 is € 62.000											
Risico's	-											
Programma	2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu											
Resultaat 2024	€ 0.											
Financiële omvang EV en VV	<table><tr><td>Begroting</td><td>01-01-2025</td><td>31-12-2025</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 1.400.000</td><td>€ 1.400.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 1.300.000</td><td>€ 1.300.000</td></tr></table>			Begroting	01-01-2025	31-12-2025	Eigen vermogen	€ 1.400.000	€ 1.400.000	Vreemd vermogen	€ 1.300.000	€ 1.300.000
Begroting	01-01-2025	31-12-2025										
Eigen vermogen	€ 1.400.000	€ 1.400.000										
Vreemd vermogen	€ 1.300.000	€ 1.300.000										
Toelichting	-											

Afvalsturing Friesland

Laag beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam											
Belang	<u>Openbaar belang:</u> Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen. - <u>Wijze van belang:</u> > Bestuurlijk belang: Stemrecht op basis van aandelen. > Financieel belang: De gemeente is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans per 31-12-2023 met de historische aanschafwaarde van € 20.420.											
Risico's	-											
Programma	2.4 Fysieke leefomgeving											
Resultaat 2024	€ 7.870.000											
Financiële omvang EV en VV	<table><tr><td>Jaarrekening</td><td>2023</td><td>2022</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 78.528.000</td><td>€ 70.303</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 36.732.000</td><td>€ 40.671</td></tr></table>			Jaarrekening	2023	2022	Eigen vermogen	€ 78.528.000	€ 70.303	Vreemd vermogen	€ 36.732.000	€ 40.671
Jaarrekening	2023	2022										
Eigen vermogen	€ 78.528.000	€ 70.303										
Vreemd vermogen	€ 36.732.000	€ 40.671										
Toelichting	-											

Bank Nederlands Gemeenten

Laag beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam		
<i>Belang</i>	<u>Openbaar belang:</u> Efficiënt betalingsverkeer van gemeenten. <u>Wijze van belang:</u> > Bestuurlijk belang: stemrecht op basis van aandelen. > Financieel belang: 7.020 aandelen met een waarde van € 15.930		
<i>Risico's</i>	-		
<i>Programma</i>	5.2 Financiering		
<i>Resultaat 2024</i>	€ 300.000.000		
<i>Financiële omvang EV en VV</i>	Jaarrekening	2023	2022
	Eigen vermogen	€ 4.615.000	€ 4.615.000
	Vreemd vermogen	€ 107.471.000	€ 107.459.000
<i>Toelichting</i>	-		

Welstandszorg Hûs en Hiem

Laag beleidsmatig belang - Laag financieel belang

Het behartigen van gemeenschappelijke regelingen op het gebied van bouwkunstige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân wordt uitgevoerd door deze gemeenschappelijke regeling.

St. GR Kredietbank Friesland

Laag beleidsmatig belang - Laag financieel belang

De gemeenschappelijke regeling ondersteunt mensen met geldzorgen.

Ver. Nederlands Gemeenten

Laag beleidsmatig belang - Laag financieel belang

Deze vereniging treedt op als belangenorganisatie voor alle gemeenten in Nederland.

Ver. van Friese Gemeenten

Laag beleidsmatig belang - Laag financieel belang

Deze vereniging treedt op als belangenorganisatie voor alle Friese Gemeenten.

Openbaarheid

Deze paragraaf is voorgeschreven door de Wet open overheid (Woo) die op 1 mei 2022 is ingegaan. In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Woo wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting en jaarverslagen aandacht besteden aan de manier waarop wij als bestuursorgaan de Woo uitvoeren.

Deze Woo gaat over een transparante overheid die actief informatie openbaar maakt. Het doel van de wet is om als overheid opener en toegankelijker te worden. Dit doen we door meer overheidsinformatie openbaar te maken. Sneller dan voorheen en deze ook voor iedereen gemakkelijker toegankelijk te maken.

In de openstaande vacature voor een bestuurlijk-juridisch adviseur zijn ook de structurele werkzaamheden voor de Woo opgenomen. Die beantwoordt, tezamen met de Woo-contactpersoon vragen van burgers over de beschikbaarheid van publieke informatie. De contactpersonen is één van onze medewerkers van bestuursondersteuning / communicatie. Het werven van de juridisch-bestuurlijk adviseur is nog niet gelukt. De Woo kan gefaseerd worden ingevoerd voor wat betreft de actieve openbaarmaking van informatie. De invoering moet binnen 5 jaar zijn afgerond. Randvoorwaardelijk is het op orde krijgen van de informatiehuishouding binnen 8 jaar. Dit alles moet door de nog aan te trekken medewerker worden opgepakt.

Een belangrijke verplichting van deze wet is de publicatieplicht; het openbaar maken van onze documenten op het landelijk Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) dat wordt gemaakt door Kennis- en exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties (KOOP). De verwachting was dat dit Platform in 2023 beschikbaar zou zijn. Maar omdat dit platform nog gebouwd moet worden is er nu nog geen sprake van publicatieplicht, wel van inspanningsplicht. Dit staat in de brief aan de Tweede Kamer van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 23 december 2022. Dit betekent dat wij zelf onze documenten openbaar maken, als dit zonder al te grote inspanning of kosten mogelijk is. Pas na het Koninklijk besluit zijn we verplicht te publiceren.

Bijlagen

Bijlage 01 Staat van investeringen

afrk en naam samen	ACTIV ANR	OMSCHRIJVING	AANSCHAF WAARDE 1-1	BOEKWAAR DE 1-1	VERMEER DERING	VERMIN DERING	AFSCHRIJVING	RENTE	BOEKWAAR DE 31-12
5200153 Kostenplaats Werkplaats/tract iemiddelen buitendnst	181	Vrachtauto met kraan (73-BG-D2)	€ 172.555,33	€ 26.622,90	€ -	€ -	€ 13.680,90	€ 447,24	€ 12.942,00
	191	Mitsubishi F450 Canter (29-VFG-6)	€ 41.685,96	€ 22.406,10	€ -	€ -	€ 3.856,02	€ 376,44	€ 18.550,08
	222	Renovatie dak werkplaats	€ 47.998,41	€ 26.879,16	€ -	€ -	€ 1.919,94	€ 451,56	€ 24.959,22
	253	Fietsenstalling werkplaats	€ 8.792,03	€ 3.516,84	€ -	€ -	€ 586,14	€ 59,04	€ 2.930,70
	291	Vervanging Rolbezem (activanr.139)	€ 4.968,67	€ 3.974,88	€ -	€ -	€ 496,86	€ 66,72	€ 3.478,02
	309	Renault Kangoo (VK-575-F)	€ 10.128,00	€ 4.774,90	€ -	€ -	€ 1.338,30	€ 80,16	€ 3.436,60
	310	Strooieraansluiting bij kraan (73-BG-D2)	€ 6.247,52	€ 1.041,30	€ -	€ -	€ 1.041,30	€ 17,52	€ -
	312	Renault Kangoo (VL-948-F)	€ 10.617,03	€ 2.760,98	€ -	€ -	€ 1.963,98	€ 46,44	€ 797,00
	327	Strooieraansluiting bij kraan (vervanging)	€ -	€ -	€ 7.800,00	€ -	€ -	€ -	€ 7.800,00
	347	Beregeningsha spel Turbina 405	€ 7.109,02	€ 5.687,26	€ -	€ -	€ 710,88	€ 95,52	€ 4.976,38
	348	Kieper enkel assig, Agromet LDB-79-F	€ 14.960,01	€ 13.463,97	€ -	€ -	€ 1.496,04	€ 226,20	€ 11.967,93
	357	Brandkast accu's electrisch gereed buitendienst	€ 8.000,00	€ 8.000,00	€ -	€ -	€ 800,04	€ 134,40	€ 7.199,96
Totaal 5200153 Kostenplaats Werkplaats/tract iemiddelen buitendnst			€ 333.061,98	€ 119.128,29	€ 7.800,00	€ -	€ 27.890,40	€ 2.001,24	€ 99.037,89
5800106 Kostenplaats Gymnastieklokaal	238	Vervangen TL verlichting gymzaal	€ 21.286,20	€ 11.707,59	€ -	€ -	€ 1.064,28	€ 196,68	€ 10.643,31
	240	Fietsenberging gymlokaal	€ 17.047,11	€ 5.682,30	€ -	€ -	€ 1.136,46	€ 95,52	€ 4.545,84
	303	Vervanging inventaris gymzaal 2020	€ 22.109,99	€ 17.964,53	€ -	€ -	€ 1.381,86	€ 301,80	€ 16.582,67

	304	Vervanging inventaris gymzaal 2021	€ 19.238,50	€ 15.631,30	€ -	€ -	€ 1.202,40	€ 262,56	€ 14.428,90
	305	Vervanging inventaris gymzaal 2022	€ 25.808,86	€ 22.582,78	€ -	€ -	€ 1.613,04	€ 379,44	€ 20.969,74
	350	Revitalisatie gymzaal	€ 637.000,00	€ 637.000,00	€ -	€ -	€ 12.740,04	€ 10.701,60	€ 624.259,96
Totaal 5800106 Kostenplaats Gymnastieklokaal			€ 742.490,66	€ 710.568,50	€ -	€ -	€ 19.138,08	€ 11.937,60	€ 691.430,42
6000100 Overhead ICT	213	Begroten en Verantwoorden	€ 17.134,31	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
	226	Vervangen Telefooncentrale	€ 14.670,00	€ 14.670,00	€ -	€ -	€ 1.833,72	€ 246,48	€ 12.836,28
	320	Aanschaf plotter met scanfunctie	€ 3.703,04	€ 2.314,50	€ -	€ -	€ 462,90	€ 38,88	€ 1.851,60
	361	Vervangen Begroten en Verantwoorden	€ 5.350,00	€ 5.350,00	€ -	€ -	€ 1.070,04	€ 89,88	€ 4.279,96
Totaal 6000100 Overhead ICT			€ 40.857,35	€ 22.334,50	€ -	€ -	€ 3.366,66	€ 375,24	€ 18.967,84
6000200 Overhead Gemeentehuis	1	Nieuwbouw gemeentehuis	€ 1.911.259,04	€ 1.214.543,06	€ -	€ -	€ 50.749,68	€ 20.404,32	€ 1.163.793,38
	215	Vervangen Paternosterkast (2018-2030)	€ 20.030,00	€ 20.030,00	€ -	€ -	€ 1.669,20	€ 336,48	€ 18.360,80
	269	Interne verbouwing gemeentehuis	€ 13.048,44	€ 8.481,36	€ -	€ -	€ 652,44	€ 142,44	€ 7.828,92
	276	Vervanging meubilair gemeentehuis	€ 3.369,47	€ 1.347,71	€ -	€ -	€ 336,96	€ 22,68	€ 1.010,75
	296	Vervanging bureaustoelen	€ 24.501,93	€ 14.701,29	€ -	€ -	€ 2.450,19	€ 246,96	€ 12.251,10
	314	Herinrichting gemeentehuis	€ 37.279,92	€ 26.095,86	€ -	€ -	€ 3.727,98	€ 438,36	€ 22.367,88
	323	Opwaardering gevel gemeentehuis	€ 79.665,56	€ 70.105,76	€ -	€ -	€ 3.186,60	€ 1.177,80	€ 66.919,16
	356	Vervanging meubilair	€ 30.000,00	€ 30.000,00	€ -	€ -	€ 3.000,00	€ 504,00	€ 27.000,00
Totaal 6000200 Overhead Gemeentehuis			€ 2.119.154,36	€ 1.385.305,04	€ -	€ -	€ 65.773,05	€ 23.273,04	€ 1.319.531,99
6001106 Gemeenteraad	297	Vervanging raadsapparatuur	€ 53.437,86	€ 37.406,46	€ -	€ -	€ 5.343,78	€ 628,44	€ 32.062,68
Totaal 6001106 Gemeenteraad			€ 53.437,86	€ 37.406,46	€ -	€ -	€ 5.343,78	€ 628,44	€ 32.062,68
6001200 Ambtswoning burgemeester	99	Grond ambtswoning burgemeester	€ 3.021,95	€ 1.914,95	€ -	€ -	€ -	€ 32,16	€ 1.914,95
Totaal 6001200 Ambtswoning burgemeester			€ 3.021,95	€ 1.914,95	€ -	€ -	€ -	€ 32,16	€ 1.914,95

6005000 Treasury	242	Lening Stichting dorpshuis (2016)	€ 70.000,00	€ 1.218,73	€ -	€ -	€ -	€ 30,48	€ 0,01
Totaal 6005000 Treasury			€ 70.000,00	€ 1.218,73	€ -	€ -	€ -	€ 30,48	€ 0,01
6120355 Regionale brandweer	354	Vervangen 2 blusputten	€ 23.000,00	€ 23.000,00	€ -	€ -	€ 920,04	€ 386,40	€ 22.079,96
Totaal 6120355 Regionale brandweer			€ 23.000,00	€ 23.000,00	€ -	€ -	€ 920,04	€ 386,40	€ 22.079,96
6120451 Rampenbestrijdi ng	259	Noodaggregaat	€ 11.531,60	€ 6.150,24	€ -	€ -	€ 768,78	€ 103,32	€ 5.381,46
Totaal 6120451 Rampenbestrijdi ng			€ 11.531,60	€ 6.150,24	€ -	€ -	€ 768,78	€ 103,32	€ 5.381,46
6140151 Strandbewaking	301	Unit KNRM LifeGuards	€ 22.605,91	€ 14.385,43	€ -	€ -	€ 2.055,07	€ 241,68	€ 12.330,36
Totaal 6140151 Strandbewaking			€ 22.605,91	€ 14.385,43	€ -	€ -	€ 2.055,07	€ 241,68	€ 12.330,36
6210101 Verkeersregelin gen	237	Herinrichting helihaven	€ 53.921,01	€ 29.656,64	€ -	€ -	€ 2.696,04	€ 498,24	€ 26.960,60
Totaal 6210101 Verkeersregelin gen			€ 53.921,01	€ 29.656,64	€ -	€ -	€ 2.696,04	€ 498,24	€ 26.960,60
6210103 Wegen, straten en pleinen en verkeersmaatre gelen	83	Opslag materiaal buitendienst	€ 15.000,00	€ 9.750,00	€ -	€ -	€ 375,00	€ 163,80	€ 9.375,00
	85	Vuurtorenpad 2010-2011	€ 65.751,31	€ 28.930,74	€ -	€ -	€ 2.630,04	€ 486,00	€ 26.300,70
	86	Heereweg 2008 (betonweg)	€ 129.532,12	€ 70.317,40	€ -	€ -	€ 3.700,92	€ 1.181,28	€ 66.616,48
	87	Kooipad 2008 (betonweg)	€ 128.789,77	€ 69.914,80	€ -	€ -	€ 3.679,68	€ 1.174,56	€ 66.235,12
	88	Reddingsweg/K ooiweg 2008 (betonweg)	€ 129.016,29	€ 70.037,67	€ -	€ -	€ 3.686,16	€ 1.176,60	€ 66.351,51
	89	Herdersdam 2008 (betonweg)	€ 128.789,76	€ 69.914,79	€ -	€ -	€ 3.679,68	€ 1.174,56	€ 66.235,11
	90	Reddingsweg 2009 klinkers	€ 126.968,37	€ 45.708,30	€ -	€ -	€ 5.078,70	€ 767,88	€ 40.629,60
	91	Diverse stroken grond wegen	€ 37.101,07	€ 33.972,26	€ -	€ -	€ -	€ 570,72	€ 33.972,26
	142	Reeweg	€ 12.776,80	€ 7.270,02	€ -	€ -	€ 519,24	€ 122,16	€ 6.750,78
	143	Karrepad	€ 89.928,23	€ 46.762,67	€ -	€ -	€ 3.597,12	€ 785,64	€ 43.165,55
	200	Syntos B11L-27	€ 20.714,60	€ 10.357,40	€ -	€ -	€ 2.071,44	€ 174,00	€ 8.285,96
	209	Verbeteren buslus Badweg	€ 49.561,82	€ 36.958,60	€ -	€ -	€ 1.274,46	€ 620,88	€ 35.684,14
	212	Straatweg Nieuwestreek	€ 146.650,42	€ 82.172,13	€ -	€ -	€ 5.869,44	€ 1.380,60	€ 76.302,69
	244	Groot onderhoud Middenstreek	€ 61.204,27	€ 33.662,13	€ -	€ -	€ 3.060,24	€ 565,56	€ 30.601,89
	293	Vervanging	€ 2.601,50	€ 2.081,18	€ -	€ -	€ 260,16	€ 34,92	€ 1.821,02

		Zoutstrooier + Schuifbord (activanr.211							
	306	Zoutoplosser P2000	€ 8.350,00	€ 4.175,10	€ -	€ -	€ 835,02	€ 70,20	€ 3.340,08
	307	Kunststof sneeuwplөг SNK27	€ 11.655,00	€ 5.827,50	€ -	€ -	€ 1.165,50	€ 97,92	€ 4.662,00
	318	Vervanging veegmachine	€ 82.050,00	€ 82.050,00	€ -	€ -	€ 9.713,76	€ 1.378,44	€ 72.336,24
	351	Woonerf Schiermonnikoo g	€ 83.500,00	€ 83.500,00	€ -	€ -	€ 3.339,96	€ 1.402,80	€ 80.160,04
	352	Materiaal fietshekken duinovergang Badweg	€ 12.500,00	€ 12.500,00	€ -	€ -	€ 1.250,04	€ 210,00	€ 11.249,96
	363	Vervangen 2 blusputten	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ -	€ -	€ 3.999,96	€ 672,00	€ 36.000,04
Totaal 6210103 Wegen, straten en pleinen en verkeersmaatre gelen			€ 1.382.441,33	€ 845.862,69	€ -	€ -	€ 59.786,52	€ 14.210,52	€ 786.076,17
6240103 Afwatering en landaanwinning	42	Centrifugaalpom p	€ 12.410,85	€ 827,34	€ -	€ -	€ 827,34	€ 13,92	€ -
Totaal 6240103 Afwatering en landaanwinning			€ 12.410,85	€ 827,34	€ -	€ -	€ 827,34	€ 13,92	€ -
6310103 Bedrijfsterreinen	157	Grond achter milieustraat	€ 167.000,00	€ 167.000,00	€ -	€ -	€ -	€ 2.805,60	€ 167.000,00
	255	Inrichting bedrijventerrein	€ 99.286,94	€ 71.486,30	€ -	€ -	€ 3.971,48	€ 1.200,96	€ 67.514,82
Totaal 6310103 Bedrijfsterreinen			€ 266.286,94	€ 238.486,30	€ -	€ -	€ 3.971,48	€ 4.006,56	€ 234.514,82
6330203 Benzinestation	287	Tankinspectie en aanpassing benzinestation	€ 18.900,00	€ 11.340,00	€ -	€ -	€ 1.890,00	€ 190,56	€ 9.450,00
Totaal 6330203 Benzinestation			€ 18.900,00	€ 11.340,00	€ -	€ -	€ 1.890,00	€ 190,56	€ 9.450,00
6421104 Huisvesting Basisonderwijs (openbaar en bijzonder)	68	Grond scholencomplex	€ 29.331,45	€ 8.794,26	€ -	€ -	€ -	€ 147,72	€ 8.794,26
Totaal 6421104 Huisvesting Basisonderwijs (openbaar en bijzonder)			€ 29.331,45	€ 8.794,26	€ -	€ -	€ -	€ 147,72	€ 8.794,26
6441104 Huisvesting voortgezet onderwijs (openbaar en bijz	77	Grond Mavo	€ 7.387,54	€ 1.108,13	€ -	€ -	€ -	€ 18,60	€ 1.108,13
Totaal 6441104 Huisvesting voortgezet onderwijs			€ 7.387,54	€ 1.108,13	€ -	€ -	€ -	€ 18,60	€ 1.108,13

(openbaar en bijz									
6461104 Huisvesting leer- en ontwikkelcentru m (LOC)	344	Schoolgebouw leer- en ontwikkelcentru m	€ 8.449.663,01	€ 8.449.663,01	€ -	€ -	€ -	€ 141.954,36	€ 8.449.663,01
Totaal 6461104 Huisvesting leer- en ontwikkelcentru m (LOC)			€ 8.449.663,01	€ 8.449.663,01	€ -	€ -	€ -	€ 141.954,36	€ 8.449.663,01
6530106 Zwembad	216	Zwembad: renovatie onderdeel bouw	€ 478.887,50	€ 371.137,79	€ -	€ -	€ 11.972,22	€ 6.235,08	€ 359.165,57
	217	Zwembad: renovatie onderdeel installaties	€ 179.369,06	€ 98.652,94	€ -	€ -	€ 8.968,50	€ 1.657,32	€ 89.684,44
	218	Zwembad: renovatie onderdeel inrichting	€ 47.574,20	€ 19.029,77	€ -	€ -	€ 3.171,66	€ 319,80	€ 15.858,11
	256	Zwembad: waterglijbaan	€ 54.074,52	€ 41.096,52	€ -	€ -	€ 2.163,00	€ 690,48	€ 38.933,52
	257	Zwembad: speeltoestellen	€ 25.000,00	€ 7.500,06	€ -	€ -	€ 2.500,02	€ 126,00	€ 5.000,04
	313	Zoutelectrolyse- systeem	€ 69.900,00	€ 51.260,16	€ -	€ -	€ 4.659,96	€ 861,12	€ 46.600,20
	345	Warmtepomp zwembad	€ 142.290,00	€ 132.804,00	€ -	€ -	€ 9.486,00	€ 2.231,04	€ 123.318,00
	346	Afdekking zwembad	€ 77.486,40	€ 67.800,60	€ -	€ -	€ 9.685,80	€ 1.139,04	€ 58.114,80
Totaal 6530106 Zwembad			€ 1.074.581,68	€ 789.281,84	€ -	€ -	€ 52.607,16	€ 13.259,88	€ 736.674,68
6530256 Sport algemeen	135	Lening Stichting Veldsporten	€ 180.000,00	€ 12.927,65	€ -	€ -	€ -	€ 452,52	€ 715,13
Totaal 6530256 Sport algemeen			€ 180.000,00	€ 12.927,65	€ -	€ -	€ -	€ 452,52	€ 715,13
6531106 Groene sportvelden	81	Grond voetbalveld	€ 14.325,84	€ 13.114,25	€ -	€ -	€ -	€ 220,32	€ 13.114,25
Totaal 6531106 Groene sportvelden			€ 14.325,84	€ 13.114,25	€ -	€ -	€ -	€ 220,32	€ 13.114,25
6560103 Openbaar groen	45	Grond ijsbaan	€ 17.273,14	€ 15.790,64	€ -	€ -	€ -	€ 265,32	€ 15.790,64
	46	Grond Knuppeldam/Ba dweg	€ 100.350,77	€ 91.740,75	€ -	€ -	€ -	€ 1.541,28	€ 91.740,75
	144	Grasveegbak	€ 12.057,31	€ 7.234,38	€ -	€ -	€ 2.411,46	€ 121,56	€ 4.822,92
	230	Tractor (New Holland T 5.85 DC)	€ 59.237,10	€ 32.070,30	€ -	€ -	€ 1.841,82	€ 538,80	€ 30.228,48
	265	Vervangen Maaimachine (Nimos)	€ 81.073,46	€ 50.670,90	€ -	€ -	€ 10.134,18	€ 851,28	€ 40.536,72
Totaal 6560103 Openbaar groen			€ 269.991,78	€ 197.506,97	€ -	€ -	€ 14.387,46	€ 3.318,24	€ 183.119,51
6560153	49	Grond	€ 23.449,73	€ 20.334,53	€ -	€ -	€ -	€ 341,64	€ 20.334,53

Kinderboerderij		kinderboerderij							
Totaal 6560153 Kinderboerderij			€ 23.449,73	€ 20.334,53	€ -	€ -	€ -	€ 341,64	€ 20.334,53
6560203 Jachthaven	195	Verlichting jachthaven	€ 35.800,25	€ 34.064,64	€ -	€ -	€ 1.548,36	€ 572,28	€ 32.516,28
	299	Berging Jachthaven	€ 84.979,97	€ 81.580,73	€ -	€ -	€ 3.399,24	€ 1.370,52	€ 78.181,49
	343	Renovatie jachthaven	€ 1.134.020,16	€ 1.134.020,16	€ -	€ -	€ 28.350,48	€ 19.051,56	€ 1.105.669,68
Totaal 6560203 Jachthaven			€ 1.254.800,38	€ 1.249.665,53	€ -	€ -	€ 33.298,08	€ 20.994,36	€ 1.216.367,45
6560303 Toiletgebouwen	153	Renovatie toilet Bernhardweg	€ 57.350,03	€ 32.115,76	€ -	€ -	€ 2.294,02	€ 539,64	€ 29.821,74
	330	Toilet Badweg (vervanging)	€ 50.000,00	€ 50.000,00	€ -	€ -	€ 2.499,96	€ 840,00	€ 47.500,04
Totaal 6560303 Toiletgebouwen			€ 107.350,03	€ 82.115,76	€ -	€ -	€ 4.793,98	€ 1.379,64	€ 77.321,78
6560353 Overige baten en lasten recreatie	152	Verbeteren strandovergang Badweg	€ 53.537,53	€ 40.152,89	€ -	€ -	€ 1.338,48	€ 674,52	€ 38.814,41
Totaal 6560353 Overige baten en lasten recreatie			€ 53.537,53	€ 40.152,89	€ -	€ -	€ 1.338,48	€ 674,52	€ 38.814,41
6580107 Bezoekerscentrum	311	Gebouw met grond voormalig bezoekerscentrum	€ 410.544,43	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal 6580107 Bezoekerscentrum			€ 410.544,43	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
6662103 Maatschappelijke begeleiding	56	Werkkapitaal stichting GKB-Friesland	€ 2.268,90	€ 2.268,90	€ -	€ -	€ -	€ 38,16	€ 2.268,90
Totaal 6662103 Maatschappelijke begeleiding			€ 2.268,90	€ 2.268,90	€ -	€ -	€ -	€ 38,16	€ 2.268,90
6670106 Jeugd- en jongerenwerk	57	Aankoop Kittiwake	€ 207.411,93	€ 76.051,14	€ -	€ -	€ 6.913,74	€ 1.277,64	€ 69.137,40
	58	Verbetering Kittiwake	€ 61.009,37	€ 26.437,45	€ -	€ -	€ 2.033,64	€ 444,12	€ 24.403,81
Totaal 6670106 Jeugd- en jongerenwerk			€ 268.421,30	€ 102.488,59	€ -	€ -	€ 8.947,38	€ 1.721,76	€ 93.541,21
6670156 Dorpshuis	59	Verbouw dorps huis '94	€ 39.025,10	€ 9.344,70	€ -	€ -	€ 1.038,30	€ 156,96	€ 8.306,40
	60	Grond dorps huis	€ 52.597,71	€ 46.620,00	€ -	€ -	€ -	€ 783,24	€ 46.620,00
	315	Lening dorps huis 2020 (2020)	€ 50.000,00	€ 30.200,24	€ -	€ -	€ -	€ 90,60	€ 25.214,84
Totaal 6670156 Dorpshuis			€ 141.622,81	€ 86.164,94	€ -	€ -	€ 1.038,30	€ 1.030,80	€ 80.141,24
6721103 Huishoudelijk afval	116	Inrichting milieustraat	€ 221.062,80	€ 144.846,80	€ -	€ -	€ 5.364,72	€ 2.433,48	€ 139.482,08
	117	Aandelen	€ 20.420,11	€ 20.420,11	€ -	€ -	€ -	€ 343,08	€ 20.420,11

		afvalsturing Friesland							
	118	Deelname bv Fryslan	€ 2.178,15	€ 2.178,15	€ -	€ -	€ -	€ 36,60	€ 2.178,15
	122	Grond milieustraat	€ 135.434,41	€ 135.434,41	€ -	€ -	€ -	€ 2.275,32	€ 135.434,41
	245	Oud-papier magazijncontainer 38m3 (1)	€ 8.347,52	€ 834,78	€ -	€ -	€ 834,78	€ 14,04	€ -
	332	Oudpapier magazijncontainer 38m3 (1e)(vervanging)	€ -	€ -	€ 8.500,00	€ -	€ -	€ -	€ 8.500,00
	339	Indicator en printer weegbrug, deel huish.afval	€ 2.803,50	€ 1.121,40	€ -	€ -	€ 560,70	€ 18,84	€ 560,70
	341	Aanschaf unit milieustraat, deel huish.afval	€ 23.620,15	€ 20.343,21	€ -	€ -	€ 1.196,64	€ 341,76	€ 19.146,57
Totaal 6721103 Huishoudelijk afval			€ 413.866,64	€ 325.178,86	€ 8.500,00	€ -	€ 7.956,84	€ 5.463,12	€ 325.722,02
6721153 Bedrijfsafval	335	Oudpapier magazijncontainer 38m3 (2e) (vervanging)	€ -	€ -	€ 8.500,00	€ -	€ -	€ -	€ 8.500,00
	340	Indicator en printer weegbrug, deel bedrijfsafval	€ 2.803,50	€ 1.121,40	€ -	€ -	€ 560,70	€ 18,84	€ 560,70
	342	Aanschaf unit milieustraat, deel bedrijfsafval	€ 23.620,13	€ 20.343,19	€ -	€ -	€ 1.196,64	€ 341,76	€ 19.146,55
Totaal 6721153 Bedrijfsafval			€ 26.423,63	€ 21.464,59	€ 8.500,00	€ -	€ 1.757,34	€ 360,60	€ 28.207,25
6722103 Riolering	123	Riolering Martjeland 2010/2011	€ 179.053,07	€ 116.384,06	€ -	€ -	€ 4.476,36	€ 1.955,28	€ 111.907,70
	127	Rioolaansluiting Vuurtorenpad 24/26	€ 6.279,01	€ 244,98	€ -	€ -	€ 244,98	€ 4,08	€ -
	128	Riooloverst. Mellegrietjespad/Reeweg	€ 473.468,53	€ 61.934,49	€ -	€ -	€ 21.793,68	€ 1.040,52	€ 40.140,81
	150	Vervanging pompput rioolgemaal Heereweg/Reeweg	€ 67.470,07	€ 48.916,25	€ -	€ -	€ 1.686,72	€ 821,76	€ 47.229,53
	186	Vervangen drukriolering: 150m De Monnik	€ 10.553,68	€ 8.178,79	€ -	€ -	€ 263,88	€ 137,40	€ 7.914,91
	196	Vervangen pompen en gemalen (mech/elec)	€ 8.865,00	€ 4.875,51	€ -	€ -	€ 443,28	€ 81,96	€ 4.432,23
	197	Vervangen	€ 17.898,25	€ 15.213,37	€ -	€ -	€ 447,48	€ 255,60	€ 14.765,89

		pompen en gemalen (bouw.)							
	198	Rioolvervanging Willem Dijkstraat en Gasaustraat	€ 132.289,10	€ 102.524,21	€ -	€ -	€ 3.307,20	€ 1.722,36	€ 99.217,01
	235	Vrij verval riolering 06 (1)	€ 38.111,57	€ 31.441,97	€ -	€ -	€ 952,80	€ 528,24	€ 30.489,17
	254	Rioolvervanging Hazeblom + Buterblom	€ 64.760,49	€ 53.427,21	€ -	€ -	€ 1.619,04	€ 897,60	€ 51.808,17
	263	Vervangen randvoorziening en01 (mech/elec)	€ 53.053,50	€ 34.484,58	€ -	€ -	€ 2.652,66	€ 579,36	€ 31.831,92
	271	Afkoppeling	€ 88.080,00	€ 61.656,00	€ -	€ -	€ 4.404,00	€ 1.035,84	€ 57.252,00
	272	Grondw.meetnet: 2 peilbuizen Badweg 1 op Kapenglop	€ 4.775,00	€ 2.387,60	€ -	€ -	€ 477,48	€ 40,08	€ 1.910,12
	273	Drukrioolreiniger met afstandsbediening	€ 32.000,00	€ 12.799,92	€ -	€ -	€ 3.199,98	€ 215,04	€ 9.599,94
	274	Rioolinspectieset	€ 7.185,00	€ 2.874,00	€ -	€ -	€ 718,50	€ 48,24	€ 2.155,50
	280	Rioolvervanging + afkoppeling 2020	€ 69.999,90	€ 67.439,90	€ -	€ -	€ 1.822,68	€ 1.133,04	€ 65.617,22
	281	Rioolvervanging + afkoppeling 2021	€ 70.000,00	€ 70.000,00	€ -	€ -	€ 1.749,96	€ 1.176,00	€ 68.250,04
	282	Rioolvervanging + afkoppeling 2022	€ 70.000,00	€ 70.000,00	€ -	€ -	€ 1.749,96	€ 1.176,00	€ 68.250,04
	283	Pompen en gemalen (electromechanisch)	€ 6.000,00	€ 6.000,00	€ -	€ -	€ 300,00	€ 100,80	€ 5.700,00
	284	Pompen en gemalen (bouwkundig)	€ 5.225,00	€ 5.225,00	€ -	€ -	€ 130,68	€ 87,84	€ 5.094,32
	285	Riolering W.Dijkstrastraat (Gasaustr./Paaslandweg)	€ 50.440,10	€ 42.874,34	€ -	€ -	€ 1.260,96	€ 720,24	€ 41.613,38
	298	Rioolvervanging + afkoppeling 2023	€ 70.000,00	€ 70.000,00	€ -	€ -	€ 1.749,96	€ 1.176,00	€ 68.250,04
	316	Rioolvervanging + afkoppeling 2024	€ 70.000,00	€ 70.000,00	€ -	€ -	€ 1.749,96	€ 1.176,00	€ 68.250,04
	317	Rioolvervanging + afkoppeling 2025	€ -	€ -	€ 175.000,00	€ -	€ -	€ -	€ 175.000,00
Totaal 6722103 Riolering			€ 1.595.507,27	€ 958.882,18	€ 175.000,00	€ -	€ 57.202,20	€ 16.109,28	€ 1.076.679,98
6723107 Milieubeheer	278	Lening energiecoöperatie De Sintrale	€ 38.200,00	€ 23.702,56	€ -	€ -	€ -	€ 272,52	€ 21.188,08

	325	Lening Duurzame Energie Coöperatie Schiermonnikoo	€ 31.921,00	€ 23.981,61	€ -	€ -	€ -	€ 275,76	€ 21.939,33
Totaal 6723107 Milieubeheer			€ 70.121,00	€ 47.684,17	€ -	€ -	€ -	€ 548,28	€ 43.127,41
6724103 Aula	63	Grond aula	€ 6.245,98	€ 5.635,95	€ -	€ -	€ -	€ 94,68	€ 5.635,95
Totaal 6724103 Aula			€ 6.245,98	€ 5.635,95	€ -	€ -	€ -	€ 94,68	€ 5.635,95
6724153 Begraafplaats	66	Urnenmuur	€ 55.234,50	€ 17.674,98	€ -	€ -	€ 2.209,32	€ 296,88	€ 15.465,66
	353	Vervangen grafbekisting	€ 8.000,00	€ 8.000,00	€ -	€ -	€ 800,04	€ 134,40	€ 7.199,96
Totaal 6724153 Begraafplaats			€ 63.234,50	€ 25.674,98	€ -	€ -	€ 3.009,36	€ 431,28	€ 22.665,62
6820159 Woningen (verhuur)	102	Langestreek 130 restauratie	€ 51.103,35	€ 22.821,12	€ -	€ -	€ 703,80	€ 383,40	€ 22.117,32
	105	Vuurtorenpad 30	€ 70.271,84	€ 16.082,88	€ -	€ -	€ 2.680,44	€ 270,24	€ 13.402,44
	221	Garage Langestreek 130	€ 8.668,89	€ 3.901,00	€ -	€ -	€ 433,44	€ 65,52	€ 3.467,56
	241	Garage Vuurtorenpad 30	€ 16.275,27	€ 9.765,23	€ -	€ -	€ 651,00	€ 164,04	€ 9.114,23
Totaal 6820159 Woningen (verhuur)			€ 146.319,35	€ 52.570,23	€ -	€ -	€ 4.468,68	€ 883,20	€ 48.101,55
6820209 Doorstroomwoni ngen+winkelpa nd Langestreek	225	Bedrijfspand Langestreek 15	€ 1.190.107,11	€ 914.050,36	€ -	€ -	€ 23.674,92	€ 15.356,04	€ 890.375,44
	349	Inrichting urgente woningen	€ 5.000,16	€ 5.000,16	€ -	€ -	€ 500,04	€ 84,00	€ 4.500,12
Totaal 6820209 Doorstroomwoni ngen+winkelpa nd Langestreek			€ 1.195.107,27	€ 919.050,52	€ -	€ -	€ 24.174,96	€ 15.440,04	€ 894.875,56
6820259 Overige gebouwen	107	Autoboxen grond	€ 1.429,41	€ 1.039,00	€ -	€ -	€ -	€ 17,40	€ 1.039,00
	108	Ondergrond jeugdherberg IJsbergen	€ 40.406,88	€ 40.406,88	€ -	€ -	€ -	€ 678,84	€ 40.406,88
	109	Grond Reeweg- Oosterreeweg	€ 143.566,53	€ 132.131,72	€ -	€ -	€ -	€ 2.219,76	€ 132.131,72
Totaal 6820259 Overige gebouwen			€ 185.402,82	€ 173.577,60	€ -	€ -	€ -	€ 2.916,00	€ 173.577,60
6820309 Reddingsweg 2	110	Grond Reddingsweg 2	€ 69.961,00	€ 69.961,00	€ -	€ -	€ -	€ 1.175,40	€ 69.961,00
	111	Reddingsweg 2	€ 255.757,04	€ 112.244,88	€ -	€ -	€ 5.102,04	€ 1.885,68	€ 107.142,84
	324	Zonnepanelen Reddingsweg 2	€ 4.354,79	€ 3.483,95	€ -	€ -	€ 290,28	€ 58,56	€ 3.193,67
Totaal 6820309 Reddingsweg 2			€ 330.072,83	€ 185.689,83	€ -	€ -	€ 5.392,32	€ 3.119,64	€ 180.297,51

6820359 Willemshof 11/11a	239	Willemshof 11/13	€ 535.833,78	€ 488.948,34	€ -	€ -	€ 6.697,92	€ 8.214,36	€ 482.250,42
Totaal 6820359 Willemshof 11/11a			€ 535.833,78	€ 488.948,34	€ -	€ -	€ 6.697,92	€ 8.214,36	€ 482.250,42
6820459 Noorderstreek 40	38	Grond brandweergara ge	€ 36.461,24	€ 33.502,59	€ -	€ -	€ -	€ 562,80	€ 33.502,59
Totaal 6820459 Noorderstreek 40			€ 36.461,24	€ 33.502,59	€ -	€ -	€ -	€ 562,80	€ 33.502,59
6820509 Koningshuis, Nieuwestreek 1	270	Verbouw Koningshuis, Nieuwestreek 1	€ 290.081,60	€ 248.377,22	€ -	€ -	€ 11.289,84	€ 4.172,76	€ 237.087,38
Totaal 6820509 Koningshuis, Nieuwestreek 1			€ 290.081,60	€ 248.377,22	€ -	€ -	€ 11.289,84	€ 4.172,76	€ 237.087,38
6822107 Duurzaamheid	286	Lening SvN	€ 200.000,00	€ 157.226,10	€ -	€ -	€ -	€ 2.641,44	€ 157.226,10
Totaal 6822107 Duurzaamheid			€ 200.000,00	€ 157.226,10	€ -	€ -	€ -	€ 2.641,44	€ 157.226,10
6913102 Beleggingen	131	Aandelen Bouwfonds Nederlandse Gemeenten	€ 113,67	€ 113,67	€ -	€ -	€ -	€ 1,92	€ 113,67
	132	Aandelen bank voor Nederlandse Gemeenten	€ 15.927,69	€ 15.927,69	€ -	€ -	€ -	€ 267,60	€ 15.927,69
	326	Aandelen Stedin	€ 113.923,53	€ 113.923,53	€ -	€ -	€ -	€ 1.913,88	€ 113.923,53
Totaal 6913102 Beleggingen			€ 129.964,89	€ 129.964,89	€ -	€ -	€ -	€ 2.183,40	€ 129.964,89
6662004 WMO (collectief vervoer)	308	Renault Kangoo (1-VVF-84)	€ 8.468,02	€ 2.221,62	€ -	€ -	€ 1.561,62	€ 37,32	€ 660,00
Totaal 6662004 WMO (collectief vervoer)			€ 8.468,02	€ 2.221,62	€ -	€ -	€ 1.561,62	€ 37,32	€ 660,00
6661000 Maatwerkvoorzi eningen Natura materieel WMO (hulp)	155	Overname WMO hulpmiddelen	€ 47.606,01	€ 47.606,01	€ -	€ -	€ -	€ 799,80	€ 47.606,01
Totaal 6661000 Maatwerkvoorzi eningen Natura materieel WMO (hulp)			€ 47.606,01	€ 47.606,01	€ -	€ -	€ -	€ 799,80	€ 47.606,01
Eindtotaal			€ 22.721.115,0 4	€ 18.326.428,0 4	€ 199.800,00	€ -	€ 434.349,16	€ 307.459,92	€ 18.068.905,48

Bijlage 02 Staat van reserves en voorzieningen

	Saldo 31-12-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2025
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	605.126	35.000	-370.211	269.915
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	808.601	-	-	808.601
<i>subtotaal</i>	1.413.727	35.000	-370.211	1.078.516
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve Sociaal Domein	535.000	-	-102.572	432.428
4211202 Reserve lichtmasten	122.799	8.452	-105.000	26.251
4211203 Reserve veerdam	572.707	2.435	-9.650	565.492
4211205 Reserve resultaat riolering	54.508	-	-22.000	32.508
4211207 Reserve baggeren jachthaven	56.000	28.000	-	84.000
4211209 Reserve duurzame energie	296.050	-	-93.309	202.741
4211210 Reserve toerisme	75.000	-	-	75.000
4211211 Reserve dekking afschrijving	117.480	-	-6.915	110.565
4211212 Reserve Wet open overheid	191.184	98.000	-40.482	248.702
4211213 Reserve projecten	265.778	-	-	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	197.560	-	-	197.560
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	54.889	-	-	54.889
<i>subtotaal</i>	2.538.955	136.887	-379.928	2.295.914
Totaal reserves	3.952.682	171.887	-750.139	3.374.430
	Saldo 31-12-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2025
Pensioenvoorziening				
4212003 Pensioenvoorziening	563.717	22.052	-25.371	560.398
4212004 Voorziening verlofsparen	3.328	-	-	3.328
Onderhoudsefficientievoorzieningen				
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	403.444	216.659	-16.736	603.367
4212302 Voorziening riolering	351.445	11.657	-22.000	341.102
4212303 Voorziening onderhoud wegen	87.324	105.421	-140.784	51.961
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	16.948	21.000	-8.385	29.563
Totaal voorzieningen	1.426.205	376.789	-213.275	1.589.719
Totaal reserves en voorzieningen	5.378.887	548.676	-963.414	4.964.149

	Saldo 31-12-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2026
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	269.915	35.000	-2.500	302.415
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	808.601	-	-	808.601
<i>subtotaal</i>	1.078.516	35.000	-2.500	1.111.016
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve Sociaal Domein	432.428	-	-	432.428
4211202 Reserve lichtmasten	26.251	8.452	-	34.703
4211203 Reserve veerdam	565.492	7.215	-9.650	563.057
4211205 Reserve resultaat riolering	32.508	-	-	32.508
4211207 Reserve baggeren jachthaven	84.000	28.000	-	112.000
4211209 Reserve duurzame energie	202.741	-	-	202.741
4211210 Reserve toerisme	75.000	-	-	75.000
4211211 Reserve dekking afschrijving	110.565	-	-6.915	103.651
4211212 Reserve Wet open overheid	248.702	99.000	-41.939	305.763
4211213 Reserve projecten	265.778	-	-	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	197.560	8.409	-	205.969
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	54.889	-	-	54.889
<i>subtotaal</i>	2.295.914	151.076	-58.504	2.388.486
Totaal reserves	3.374.430	186.076	-61.004	3.499.502
	Saldo 31-12-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2026
Pensioenvoorziening				
4212003 Pensioenvoorziening	560.398	12.857	-31.209	542.046
4212004 Voorziening verlofsparen	3.328	-	-	3.328
Onderhoudsegalisatievoorzieningen				
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	603.367	216.659	-332.113	487.913
4212302 Voorziening riolering	341.102	11.270	-	352.372
4212303 Voorziening onderhoud wegen	51.961	105.421	-133.534	23.848
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	29.563	21.000	-20.319	30.244
Totaal voorzieningen	1.589.719	367.207	-517.176	1.439.750
Totaal reserves en voorzieningen	4.964.149	553.283	-578.180	4.939.252

	Saldo 31-12-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	302.415	35.000	-20.000	317.415
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	808.601	-	-72.854	735.747
<i>subtotaal</i>	1.111.016	35.000	-92.854	1.053.162
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve Sociaal Domein	432.428	-	-	432.428
4211202 Reserve lichtmasten	34.703	8.452	-	43.155
4211203 Reserve veerdam	563.057	7.215	-9.650	560.622
4211205 Reserve resultaat riolering	32.508	-	-	32.508
4211207 Reserve baggeren jachthaven	112.000	28.000	-70.000	70.000
4211209 Reserve duurzame energie	202.741	-	-	202.741
4211210 Reserve toerisme	75.000	-	-	75.000
4211211 Reserve dekking afschrijving	103.651	-	-6.915	96.736
4211212 Reserve Wet open overheid	305.763	55.000	-43.449	317.314
4211213 Reserve projecten	265.778	-	-	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	205.969	4.230	-	210.199
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	54.889	-	-	54.889
<i>subtotaal</i>	2.388.486	102.897	-130.014	2.361.370
Totaal reserves	3.499.502	137.897	-222.867	3.182.857
	Saldo 31-12-2026	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Pensioenvoorziening				
4212003 Pensioenvoorziening	542.046	12.857	-31.209	523.694
4212004 Voorziening verlofsparen	3.328	-	-	3.328
Onderhoudsegalisatievoorzieningen				
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	487.913	216.659	-332.113	372.459
4212302 Voorziening riolering	352.372	15.763	-	368.135
4212303 Voorziening onderhoud wegen	23.848	125.421	-147.911	1.358
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	30.244	21.000	-21.000	30.244
Totaal voorzieningen	1.439.750	391.700	-532.233	1.299.217
Totaal reserves en voorzieningen	4.939.252	529.597	-755.101	4.482.074

	Saldo 31-12-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2028
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	317.415	35.000	-2.500	349.915
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	735.747	-	-	735.747
<i>subtotaal</i>	1.053.162	35.000	-2.500	1.085.662
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve Sociaal Domein	432.428	-	-	432.428
4211202 Reserve lichtmasten	43.155	8.452	-	51.607
4211203 Reserve veerdam	560.622	7.215	-9.650	558.187
4211205 Reserve resultaat riolering	32.508	-	-	32.508
4211207 Reserve baggeren jachthaven	70.000	28.000	-	98.000
4211209 Reserve duurzame energie	202.741	-	-	202.741
4211210 Reserve toerisme	75.000	-	-	75.000
4211211 Reserve dekking afschrijving	96.736	-	-6.915	89.821
4211212 Reserve Wet open overheid	317.314	55.000	-43.449	328.864
4211213 Reserve projecten	265.778	-	-	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	210.199	4.230	-	214.430
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	54.889	-	-	54.889
<i>subtotaal</i>	2.361.370	102.897	-60.014	2.404.253
Totaal reserves	3.182.857	3.182.857	3.182.857	3.182.857
	Saldo 31-12-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2028
Pensioenvoorziening				
4212003 Pensioenvoorziening	523.694	12.857	-31.209	505.342
4212004 Voorziening verlofsparen	3.328	-	-	3.328
Onderhoudsegalisatievoorzieningen				
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	372.459	216.659	-332.113	257.004
4212302 Voorziening riolering	368.135	15.763	-	383.898
4212303 Voorziening onderhoud wegen	1.358	125.421	-147.911	-21.132
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	30.244	21.000	-21.000	30.244
Totaal voorzieningen	1.299.217	391.700	-532.233	1.158.684
Totaal reserves en voorzieningen	4.482.074	3.574.557	2.650.624	4.341.541

Bijlage 03 Staat van langlopende leningen

Opgenomen leningen

Omschrijving/nummer	Oorspronkelijk bedrag	Jaar van aflossing	Rente percentage	Saldo: 45658	Opgenomen gelden	Rente t.l.v. dienstjaar	Aflossing	Saldo 46022
Onderhandse leningen								
BNG 40.105559	500.000	2025	3,30%	33.333	0	550	33.333	0
BNG 40.106426	850.000	2035	4,68%	374.000		16.708	34.000	340.000
BNG 40.107310	600.000	2036	3,70%	288.000		10.212	24.000	264.000
BNG 40.112497	1.250.000	2033	0,987%	750.001	0	6.991	83.333	666.668
BNG 40.114994	1.250.000	2041	0,395%	1.062.500		4.032	62.500	1.000.000
Gemeente Huizen, nr. 65818	1.250.000	2031	0,95%	583.336		5.146	83.333	500.003
Gemeente Huizen, nr. 66729	1.250.000	2028	0,57%	500.000	0	2.197	125.000	375.000
AEAM Government nr.174424	1.250.000	2032	0,97%	666.669	0	6.332	83.333	583.336
Lening 2024	4.000.000	25 jr	3,50%	0	6.000.000	105.000	0	6.000.000
Totaal leningen	12.200.000			4.257.839	6.000.000	157.168	528.832	9.729.007
Waarborgsommen								
Jachthaven				9.618			91	9.527
Overig				1.156				1.156
Waarborgsommen				10.775	0	0	91	10.684
Totaal				4.268.614	6.000.000	157.168	528.923	9.739.691

Uitgezette leningen

Omschrijving/nummer	Oorspronkelijk bedrag	Jaar van aflossing	Rente percentage	Saldo: 45658	uitgegeven gelden	Rente	Aflossing	Saldo 46022
Stichting Veldsporten	180.000	2025	3,50%	12.927		452	12.213	714
Stichting dorps huis	70.000	2025	2,50%	1.215		30	1.208	7
Stichting dorps huis	50.000	2031	0,30%	30.193		91	4.992	25.201
SVn Stimuleringsfonds	200.000	2038	2,00%	151.561		3.031	7.502	144.059
Duurzame energie Cooperatie Schiermonnikoog	38.200	2033	1,15%	23.704		273	2.514	21.189
Duurzame energie Cooperatie Schiermonnikoog	31.912	2036	1,15%	23.982		276	2.042	21.940
VVV	25.000			25.000		0	5.000	20.000
	595.112			268.581	0	4.153	35.472	233.109

Bijlage 04 Staat van gegarandeerde geldleningen

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Aandeel gemeente	Restant bedrag begin dienstjaar	Ten laste van de gemeente	Opgenomen gelden	Totaal van de aflossingen	Restantbedrag einde van het dienstjaar	
								Totaal	t.l.v. gemeente
Gegarandeerde geldleningen als garant									
Onbekend		Hypotheeken eilanders	100%	651	651		0	651	651
Totaal gegarandeerde geldleningen				651	651			651	651

Bijlage 05a Meerjarige algemene uitkering

Opgave berekening

Gemeente: Schiermonnikoog
 Opgave: Meicirculaire 2024 (o.b.v. berekende eenheden BZK)
 Circulaire: Meicirculaire 2024 (nr. 2024 - 0000287430)
 Jaar: 2024, 2025, 2026, 2027
 Uitkeringsfactor: Constante prijzen
 2024: 1,4140 / 2025: 1,4570 / 2026: 1,4248 / 2027: 1,4348
 Uitgezette maatstaven: maatstafnummers: 0, 3i, 6b, 6c, 7c, 7d, 7e, 7f, 7g, 7h, 7i, 7j, 7k, 7l, 8c, 11b, 11c, 15d, 27a, 27b, 27c, 28, 29, 30, 32b, 39a, 40, 41, 42, 42a, 43, 351
 Uitgezette maatstaven met niet-0 waarden: geen
 Datum afgerond: 3-6-2024
 Eigen toelichting:
 Datum rapport: 3-10-2024 9:14

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
1g-2 WOZ niet-woningen eigenaren	-69.805,40	-77.203,37	-78.186,03	-79.181,42
1h-2 WOZ niet-woningen gebruikers	-53.097,80	-58.723,70	-59.471,15	-60.228,28
1a Waarde woningen eigenaren	-358.848,00	-400.773,20	-405.024,15	-409.321,15
Subtotaal	-481.751,20	-536.700,27	-542.681,33	-548.730,85

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
8a-3 Bijstandsontvangers	32.804,51	32.629,85	33.319,96	34.164,87
2 Inwoners	368.809,74	374.612,06	377.239,46	377.840,17
7c-4 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	233.101,79	233.687,93	202.600,74	204.231,07
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	11.188,20	11.548,99	11.848,53	12.136,42
3c Eenpersoonshuishoudens	54.676,51	56.178,05	54.196,21	54.781,46
8b Loonkostensubsidie	5.179,66	6.754,13	7.188,23	7.673,42
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	62.814,90	62.895,81	56.433,17	56.474,04
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	4.191,00	4.700,43	5.064,91	5.449,16
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	110.215,59	120.976,13	119.185,09	122.715,08
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	11.028,09	10.745,19	9.876,11	9.610,48
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	10.642,80	10.720,38	10.785,79	10.838,79
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	7.755,00	7.839,23	7.324,60	7.360,60

Pagina 1 van 5

14c-2 Landelijke centrumfunctie	454,10	457,41	460,20	462,46
15e Leerlingen VO	5.542,56	5.559,09	5.590,05	5.618,37
15h-3 Onderwijsachterstand	3.015,29	3.004,58	2.992,57	2.985,03
38 Bedrijfsvestigingen	24.934,30	26.438,60	27.850,38	29.493,40
36 Kernen	114.517,38	114.992,99	113.894,74	113.896,33
36a Kernen met 500 of meer adressen	75.166,66	75.166,66	75.166,66	75.166,66
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	11.084,20	11.084,20	11.084,20	11.084,20
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	1.137,13	1.137,13	1.137,13	1.137,13
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	38.885,21	40.178,87	42.826,70	43.129,61
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	8.807,85	8.841,57	8.877,95	8.921,76
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	128.922,12	130.192,00	131.466,06	132.723,89
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	23.775,30	23.866,32	23.865,41	23.983,18
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	81.822,12	82.686,64	83.370,20	84.186,06
19 Oppervlakte binnenwater	5.422,30	5.422,30	5.422,30	5.422,30
20 Oppervlakte buitenwater	398.900,00	398.900,00	398.900,00	398.900,00
16 Oppervlakte land	157.872,00	157.872,00	157.872,00	157.872,00
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	104.114,56	104.114,56	104.114,56	104.114,56
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	16.317,36	16.808,41	16.927,27	17.046,99
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	73.338,16	75.481,16	76.014,90	76.552,54
39 Vast bedrag	982.055,84	980.357,93	980.357,93	980.357,93
6a Inwoners Waddeneilanden tot en met 2500	264.246,38	268.976,60	270.617,59	271.947,50
Subtotaal	3.432.738,62	3.464.827,19	3.433.871,60	3.448.277,47

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2024	2025	2026	2027
Uitkeringsfactor	1,4140	1,4570	1,4248	1,4348
Subtotaal (B x C (=uf))	4.853.892,41	5.048.253,22	4.892.580,26	4.947.588,51

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	-107.983,00	-94.018,00	-94.018,00	-94.018,00
Subtotaal	-107.983,00	-94.018,00	-94.018,00	-94.018,00

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	12.161,00	12.161,00	12.161,00	12.161,00
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	1.685,00	1.685,00	1.685,00	1.685,00
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	2.017,00	1.332,00	1.332,00	1.332,00
280 Impulsgelden Weerbaar Bestuur/Veilig wonen (DU)	7.062,00	7.062,00	7.062,00	n.v.t.
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	28.516,00	28.516,00	28.516,00	28.516,00
427 Invoerings/uitvoeringskosten Omgevingswet (DU)	55.272,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	4.660,00	4.660,00	4.625,00	n.v.t.
435 Antidiscriminatie voorzieningen (DU)	138,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	111.511,00	55.416,00	55.381,00	43.694,00

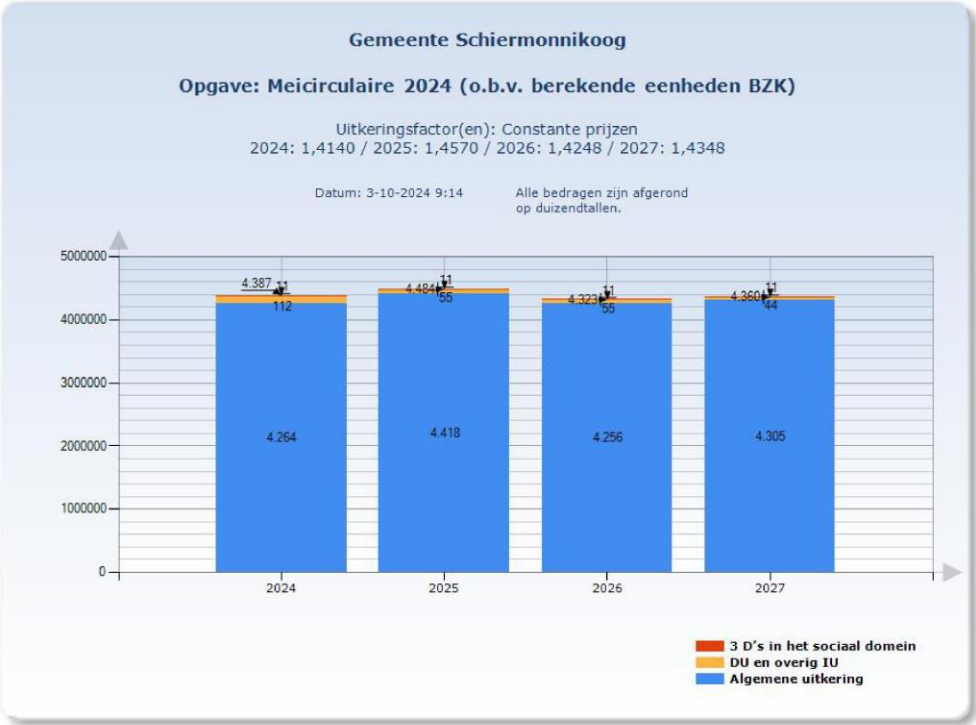
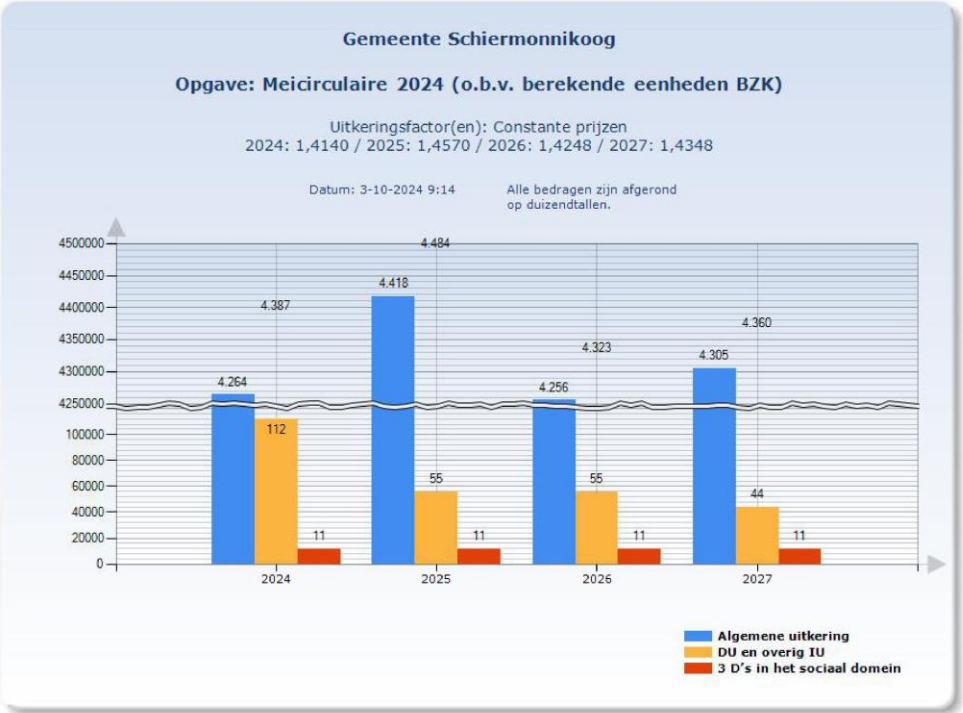
Onderdeel F - 3 DâC't's in het sociaal domein

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
260 Participatie (IU)	11.296,00	11.296,00	11.397,00	11.397,00
Subtotaal	11.296,00	11.296,00	11.397,00	11.397,00

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

Aanvullingen v/d gebruiker	2024	2025	2026	2027
Subtotaal	0,00	0,00	0,00	0,00

Totaal	4.386.965,21	4.484.246,94	4.322.658,92	4.359.930,66
---------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

Bijlage 05b Meerjarige vervangingsinvesteringen

Omschrijving	Fcl	Act.nr.	Afschr.	Invest.	Jaar	2025	2026	2027
			termijn	bedrag	jaar			
Vervangen Strooieraansluiting bij kraan	7.125.009	327	6	7.800	2025	7.800		
Vervangen Renault Kangoo (VL-948-F)	7.126.015	328	6	10.700	2025	10.700		
Verv 181 Vrachtauto met kraan (73-BG-D2)			15	190.000		190.000		
Totaal 5.200.153 Kostenplaats Werkplaats/tractiemiddelen buitendnst						208.500		
Vervangen Telefooncentrale	7.126.010	226	8	14.670	2024	0		
Totaal 6.000.100 Automatisering						0		
Vervangen Paternosterkast	7.126.009	215	12	20.030	2024			
Totaal 6.000.200 Gemeentehuis						0		
Vervangen Veegmachine	7.126.022	318	8	38.650	2024			
Vervangen Zoutstrooier+schuifbord	7.126.015	293	10	11.500	2023			
Totaal 6.210.10.3 Wegen, straten en pleinen						0		
Verv 69 In de Mande: gebouw 1986 v.m. OBS			40	220.000			220.000	
Verv 75 In de Mande: gebouw 1986 v.m. CBS			40	210.000			210.000	
Verv 78 Insp. Boelensschool: Vervanging noodlokale Mavo			40	300.000		300.000		
Verv 67 In de Mande: Zonnepanelen			15	55.000		55.000		
Totaal 6.421.10.4 Huisvesting Basisonderwijs (openbaar en bijzonder)						355.000	430.000	
Schoolgebouw leer- en ontwikkelcentrum	7.123.008	344	40	6.000.000	2023			
Totaal 6.461.10.4 Huisvesting leer- en ontwikkelcentrum						0		
Renovatie jachthaven	7.123.007	343	40	604.020	2023			
Totaal 6.560.20.3 Jachthaven						0		
Vervangen Toilet Badweg	7.123.004	330	20	50.000	2023			
Totaal 6.560.30.3 Toiletgebouwen						0		
Verv 61 In de Mande: Huisvesting peuterspeelzaal			40	300.000		300.000		
Totaal 6.650.10.6 Peuterspeelzaal en kinderopvang						300.000		
Verv 308 Vervangen Renault Kangoo (1-VVF-84)	geen	geen	10	9.000				
Totaal 6.662.00.3 Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel WMO								

Vervangen Oud-papier magazijncontainer 38m3	7.129.012	332	6	8.500	2025	8.500		
Weegbrug milieustraat (vervanging)	7.126.026	333	20	8.500		8.500		
Indicator printer weegbrug (2X)								10.000
Totaal 6.721.10.3 Huishoudelijk afval						17.000		10.000
Riolvervanging + afkoppeling 2023	7.124.008	298	40	70.000	2023			
Riolvervanging + afkoppeling 2024	7.124.009	316	40	70.000	2024			
Riolvervanging + afkoppeling 2025	7.124.010	317	40	87.500	2025	87.500		
Riolvervanging + afkoppeling 2026	7.124.011	318	40	85.000	2026		85.000	
Riolvervanging + afkoppeling 2027	7.124.012	319	40	85.000	2027			85.000
dekkingrechten + voorziening								
Totaal 6.722.10.3 Riolering						87.500	85.000	85.000
Totaal						8.455.870	968.000	515.000
							95.000	

Bijlage 06 Subsidie-overzicht

Product	Omschrijving product	Omschrijving subcategorie	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029
6000100	Overhead ICT	Shared Servicecenter Leeuwarden ICT kosten	339.744	350.435	361.469	368.698	376.072
6005100	Bestuurlijke samenwerking	Projectbureau Leader + cofinanciering	39.500	39.500	39.500	39.500	39.500
6005101	Bestuurlijke samenwerking	De Waddeneilanden	71.345	73.959	76.651	76.651	76.651
6006156	Raadsondersteuning	De Waddeneilanden	7.250	7.400	7.650	7.650	7.650
6120355	Regionale brandweer	VRF	315.892	326.735	337.550	344.301	351.187
6120451	Rampenbestrijding	VRF	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
6140101	Openbare orde	Veiligheidshuis Fryslân	360	370	370	370	370
6480104	Onderwijsbegeleiding	CEDIN	6.000	6.100	6.100	6.100	6.100
6480104	Onderwijsbegeleiding	logopedische screening	2.100	2.100	2.100	2.100	2.100
6480104	Onderwijsbegeleiding	Stichting Kinderopvang Friesland	10.325	10.575	10.800	11.016	11.236
6480154	Overige onderwijsvoorzieningen	WTOS / OV-kaarvergoedingen	9.886	9.886	9.886	9.886	9.886
6480304	Buurtspportcoach (onderwijs)	Buurtspportcoach	19.000	20.250	21.500	21.930	22.369
6510106	Openbare bibliotheek	Bibliotheek NOF	99.320	102.150	105.062	107.163	109.307
6511106	Muziekschool	OPUS3	34.600	35.200	35.904	35.904	35.904
6530006	Buurtspportcoach (sportverenigingen)	buurtspportcoach	19.000	20.250	21.500	21.500	21.500
6530106	Zwembad	Optisport	223.753	235.565	247.969	252.928	257.987
6530106	Zwembad	Winterzwemmen	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
6530206	Ruitersport	Concours Hippique	2.300	2.300	2.300	2.300	2.300
6530206	Ruitersport	Subsidie manege	5.000	2.500	-	-	-
6530256	Sport algemeen	Sport coördinator	43.344	-	-	-	-
6530256	Sport algemeen	Bijdrage uitvoeringsbudget sportraad	10.000	-	-	-	-
6540106	Kunst en cultuur	Subsidiebudget	6.800	6.800	6.800	6.800	6.800
6540106	Kunst en cultuur	't Heer en Feer	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
6540106	Kunst en cultuur	Kamermuziekfestival	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
6540106	Kunst en cultuur	Schrijvers- en dichtersfestival (oneven jaren)	1.300	-	1.300	1.300	1.300
6540106	Kunst en cultuur	Zang- en muziekfestival	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400
6540106	Kunst en cultuur	Muziekvereniging I.N.	4.600	4.600	4.600	4.600	4.600
6540106	Kunst en cultuur	NFK 2023 10 Cultuurinitiatieven	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
6540106	Kunst en cultuur	Verhogen subsidiebudget incidentele cultuursubsidies	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
6550107	Natuur- en landschapsbescherming	Nationaal Park	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
6560153	Kinderboerderij	stichting dierenweide	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
6560253	Bevordering toerisme	MAPS-bijdrage	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
6560253	Bevordering toerisme	VVV	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000
6560253	Bevordering toerisme	brede regiomarketing	3.850	3.850	3.850	3.850	3.850
6560253	Bevordering toerisme	Lytje Willem	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
6560253	Bevordering toerisme	Bevordering toerisme	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
6560403	Bijdrage SOV-fonds	Subsidie	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
6580107	Bezoekerscentrum	bezoekerscentrum	31.466	31.844	31.844	31.844	31.844
6614104	Bijzondere bijstandverlening	Voedselbank	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
6623304	Participatiebudget > reïntegratie	Inkomensoverdrachten - gemeenten	14.500	14.500	14.500	14.500	14.500

6662103	Maatschappelijke begeleiding	St. Maatschappelijk Werk Fryslân	38.648	42.610	42.610	42.610	42.610
6662103	Maatschappelijke begeleiding	Subsidie Stichting aan Zet	860	860	860	860	860
6662103	Maatschappelijke begeleiding	VNN (verslavingszorg Noord Nederland)	69.557	-	-	-	-
6662156	Overige maatschappelijke aangelegenheden	divers	535	545	555	555	555
6662156	Overige maatschappelijke aangelegenheden	Tumba	717	717	717	717	717
6662156	Overige maatschappelijke aangelegenheden	Veilig thuis	610	610	610	610	610
6662156	Overige maatschappelijke aangelegenheden	Uitvoeringsbudget participatie	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
6663002	Inloop GGZ	Veilig Thuis	9.400	9.500	9.500	9.500	9.500
6663002	Inloop GGZ	Dyslexie zorg	4.670	4.740	4.740	4.740	4.740
6663002	Inloop GGZ	Bevordering van een gezonde leefstijl, waaronder senioren gym	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
6670106	Jeugd- en jongerenwerk	Stichting Lytje Willem	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
6670156	Dorpshuis	St. Dorpshuis	43.600	43.600	43.600	43.600	43.600
6671001	Gebiedsteam, informatie en advies	diversen, waaronder bijdrage SDF en bureau Jeugdzorg	10.895	10.980	10.980	10.980	10.980
6714106	Openbare gezondheidszorg	VRF gezondheid	44.881	46.329	47.924	47.924	47.924
6714106	Openbare gezondheidszorg	GGD Fryslân	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
6714106	Openbare gezondheidszorg	Aanvullend pakket JGZ	7.000	7.100	7.200	7.200	7.200
6714106	Openbare gezondheidszorg	Bijdrage tandartsapparatuur	4.720	4.720	4.720	4.720	4.720
6715106	Jeugdgezondheidszorg C.J.G.	divers	-	-	-	-	-
6672024	Jeugdhulp zonder verblijf	PGB's via Yn de Mande	32.000	32.000	32.000	32.000	32.000
6672024	Jeugdhulp zonder verblijf	Subsidie Stichting AKJ, Stichting kindertelefoon, Stichting Sensor	955	960	960	960	960
6721103	Huishoudelijk afval	bijdrage oud papier	5.750	5.750	5.750	5.750	5.750
6721153	Bedrijfsafval	bijdrage oud papier	5.750	5.750	5.750	5.750	5.750
6722103	Riolering	Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden, kosten WION	1.580	1.580	1.580	1.580	1.580
6723107	Milieubeheer	bijdrage FUMO	67.529	69.549	71.630	71.630	71.630
6822159	Wabo-vergunningen	VRF (WABO)	1.140	1.210	1.210	1.210	1.210
6822209	Toezicht en handhaving bouwzaken	VRF	7.140	7.140	7.140	7.140	7.140
Totaal subsidies			1.965.572	1.889.519	1.935.641	1.957.328	1.979.449
verschil t.o.v. vorig jaar			35.080,00	-76.052,95	46.122,00	21.687,00	22.120,74
verschil t.o.v. vorig jaar in %			2,07%	-4,02%	2,38%	1,11%	1,12%

Bijlage 07 Incidentele baten en lasten

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2025		2026		2027		2028	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Sociaal								
Bijdrage Mobiliteitsbureau	3	-	3	-	-	-	-	-
LOC afboeken boekwaarde bestaande locaties ten laste van AR	72	-72	-	-	-	-	-	-
LOC aanvullend krediet sloopkosten tlv AR	128	-128	-	-	-	-	-	-
NFK 2024 14 extra uren formatie team zorg & welzijn voor 2024 en 2025, dekking BR sociaal domein	27	-27	-	-	-	-	-	-
NFK 2024 Buurtsportcoördinator, financiering en opwaardering aantal uren 2024 en 2025 dekking BR sociaal domein	43	-43	-	-	-	-	-	-
Vervallen budget buurtsportcoach, wordt gedekt door bijdrage Rijk SPUK GALA tm 2026	-33	33	-33	33	-	-	-	-
Spuk Integraal Zorg Akkoord (FrIZA (2025)	27	-27	27	-27	-	-	-	-
Dekking subsidie manage	5	-5	3	-3	-	-	-	-
Primaire begroting 2025	9	-2	-	-	-	-	-	-
Verschuiven budget PGB Yn de Mande	-	-44	-	-44	-	-44	-	-
Leefomgeving								
Verledden lichtmasten	105	-105	60	-60	-	-	-	-
PAW project, projectkosten en bijdragen rijk, looptijd tm 2028	370	-370	370	-370	370	-370	370	-370
Correctie budget PAW	-320	320	-320	320	-	-	-	-
Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2022-2026 gedekt uit reserve Duurzaamheid	63	-63	58	-58	-	-	-	-
PAW Project Aardgasvrij eiland	159	-143	107	-91	-	-	-	-
PAW Poject Aardgasvrij Nieuw-Dokkum	-	-2.125	-	-55	-	-	-	-
Warmtenet Investeringssubsidie (WIS)	1.000	-	-	-	-	-	-	-
Nationaal Isolatieprogramma (NIP)	1.157	-24	71	-	-	-	-	-
Natuurvriendelijk isoleren	-	-14	-	-	-	-14	-	-
Communicatie en participatie	-	-33	-	-33	-	-	-	-
Ecologisch werkprotocol elke 3 jaar	-	-10	-	-	-	-	-	-10
Onderzoek vleermuizen elke 3 jaar	-	-5	-	-	-	-	-	-
Energiescans gebouwde omgeving	8	-	-	-	-	-	-	-
Verkeer en vervoer	-	-31	-	-	-	-	-	-
Extra dotatie voorziening wegen	-	-	-	-	-	-20	-	-
KN2025: Rijverbod, auto en groen BrutiS, dekking AR	41	-41	-	-	-	-	-	-
Verschuiving electriciteitskosten	-	-6	-	-6	-	-6	-	-
Herinrichting Veerhaven, dekking BR Veerdam	30	-30	-	-	-	-	-	-
Storting voorziening riolering	22	-	-	-	-	-	-	-
Vrijval budget handhaving en toezicht	-	23	-	23	-	23	-	-
Doorbelasting vanuit kostenplaatsen		-70	-	-73				
Economie en werkgelegenheid								
Cutteren jachthaven om de 4 jaar 2027, 2031, 2035, ten laste van reserve jachthaven	-	-	-	-	70	-70	-	-

Renovatie drijvende steigers jachthaven om de vijf jaar 2028, 2033	-	-	-	-	-	-	80	-80
Burgers en bestuur								
Onttrekking ten laste van AR tbv wachtgeld oud wethouder tm 2025	8	-8	-	-	-	-	-	-
Eliminatie Yn de Mande	-83	83	-	-	-	-	-	-
Verkiezingen	-	-1	-	-10	-	-	-	-
Financiering en belastingen								
Pepperflow (vervanging B&V)	-	-	-	-4	-	-	-	-
Effect septembercirculaire 2023	99	-	103	-	-	-	-	-
Budget bezwaarcommissies	-	-8	-	-8	-	-	-	-
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (DMJOP) werkplaats ten laste van reserve duurzaamheid	-	-	-	-	73	-73	-	-
Meicirculaire 2021, Toevoeging reserve Wet Open Overheid (incidenteel 2022 t/m 2026)	44	-44	44	-44	-	-	-	-
Totaal	2.984	-3.020	493	-510	513	-574	450	-460

Bijlage 08 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma/reserves (bedragen x 1.000)	2025		2026		2027		2028	
	Toevoegingen	Onttrekkingen	Toevoegingen	Onttrekkingen	Toevoegingen	Onttrekkingen	Toevoegingen	Onttrekkingen
Sociaal								
Mutaties Reserve WMO	-	-80	-	-82	-	-85	-	-88
Mutaties Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	23	-	8	-	4	-	4	-
Leefomgeving								
Mutaties Reserve lichtmasten	8	-	8	-	8	-	8	-
Mutaties Reserve Veerдам	7	-10	7	-10	7	-10	7	-10
Mutaties Reserve Wet Open Overheid (WOO)	-	-40	-	-42	-	-43	-	-43
Economie en werkgelegenheid								
Mutaties Reserve baggeren jachthaven	28	-	28	-	28	-	28	-
Financiering en belastingen								
Mutaties Algemene reserve	35	-	35	-	35	-	35	-
Mutaties Reserve dekking afschrijvingen	-	-7	-	-7	-	-7	-	-7
Mutaties Reserve Wet Open Overheid (WOO)	55	-	55	-	55	-	55	-
Totaal	155	-137	141	-141	137	-145	137	-148

Bijlage 09 Overzicht baten en lasten per programma per taakveld

Programma/taakveld (bedragen x 1.000)	2025		2026		2027		2028	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Sociaal								
0.10 Mutaties reserves	322	-23	52	-8	85	-4	88	-4
1.2 Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-	-	-	-
4.1 Openbaar basisonderwijs	605	-645	513	-541	510	-542	510	-542
4.2 Onderwijshuisvesting	81	-394	81	-476	81	-468	81	-468
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	71	-143	71	-134	71	-134	71	-134
5.1 Sportbeleid en activering	61	-40	62	6	62	-30	62	-25
5.2 Sportaccommodaties	142	-439	147	-415	154	-426	163	-429
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	-79	-	-78	-	-79	-	-79
5.4 Musea	-	-28	-	-29	-	-30	-	-31
5.5 Cultureel erfgoed	-	-5	-	-5	-	-5	-	-5
5.6 Media	-	-99	-	-102	-	-105	-	-105
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-	-231	-	-231	-	-231	-	-231
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	-64	-	-66	-	-68	-	-70
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-	-129	-	-129	-	-129	-	-129
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	-4	-	-4	-	-4	-	-4
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	27	-27	27	-27	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	124	-167	124	-169	124	-170	124	-171
6.5 Arbeidsparticipatie	-	-17	-	-17	-	-17	-	-17
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-	-3	-	-3	-	-3	-	-3
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-	-103	-	-104	-	-123	-	-123
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-14	-	-14	-	-14	-	-14
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	6	-176	6	-179	6	-181	6	-183
6.712 Begeleiding (Wmo)	-	-26	-	-26	-	-26	-	-26
6.713 Dagbesteding (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-
6.71b Begeleiding (WMO)	-	-114	-	-117	-	-122	-	-124
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	-51	-	-51	-	-51	-	-7
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-122	-	-122	-	-122	-	-166
6.73b Gezinsgericht	-	-	-	-	-	-	-	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	-	-	-	-	-	-
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	-	-	-	-	-	-
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-	-	-	-	-	-
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-	-	-	-	-	-	-	-
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-	-150	-	-150	-	-150	-	-150
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-	-	-	-	-	-	-	-
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-	-	-	-	-	-	-
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-4	-	-4	-	-4	-	-4
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-	-	-	-	-	-	-
6.791 PGB Wmo	-	-5	-	-4	-	-4	-	-4
6.792 PGB Jeugd	-	-	-	-	-	-	-	-
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	9	-	-	-	-	-	-	-

6.812 Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	6	-6	6	-6	6	-6	6	-6
6.821 Jeugdbescherming	-	-	-	-	-	-	-	-
6.822 Jeugdreclassering	-	-	-	-	-	-	-	-
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	-	-4	-	-4	-	-4	-	-4
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-13	-	-13	-	-13	-	-13
7.4 Milieubeheer	-	-11	-	-12	-	-12	-	-12
Leefomgeving								
0.1 Bestuur	14	-21	14	-21	14	-21	14	-21
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	15	-9	16	-9	16	-9	16	-9
0.10 Mutaties reserves	288	-15	169	-15	53	-15	53	-15
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-315	-	-330	-	-352	-	-364
1.2 Openbare orde en veiligheid	5	-144	5	-144	5	-144	5	-144
2.1 Verkeer en Vervoer	64	-513	64	-439	64	-400	64	-379
2.4 Economische havens en waterwegen	10	-49	10	-19	10	-19	10	-19
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8	-11	8	-11	8	-10	8	-10
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	12	-437	12	-383	12	-399	12	-383
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3	-47	3	-47	3	-47	3	-47
7.2 Riolering	246	-170	229	-176	233	-176	233	-156
7.3 Afval	419	-398	428	-406	434	-405	436	-405
7.4 Milieubeheer	-	-83	-	-71	-	-73	-	-86
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	44	-32	44	-32	44	-32	44	-32
8.1 Ruimte en leefomgeving	-	-188	-	-188	-	-188	-	-188
8.3 Wonen en bouwen	2.725	-3.256	580	-1.106	722	-1.189	722	-1.212
Economie en werkgelegenheid								
0.10 Mutaties reserves	-	-28	-	-28	70	-28	80	-28
1.2 Openbare orde en veiligheid	2	-86	2	-87	2	-87	2	-87
2.3 Recreative havens	164	-204	177	-216	178	-301	178	-342
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-	-15	-	-15	-	-15	-	-15
3.4 Economische promotie	-	-130	-	-130	-	-130	-	-130
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1	-165	1	-164	1	-163	1	-163
Burgers en bestuur								
0.1 Bestuur	-	-976	-	-979	-	-994	-	-994
0.2 Burgerzaken	33	-71	33	-79	41	-69	41	-69
0.4 Overhead	-	-194	-	-284	-	-378	-	-378
0.8 Overige baten en lasten	-83	-333	-	-453	-	-470	-	-468
0.10 Mutaties reserves	8	-	-	-	-	-	-	-
Financiering en belastingen								
0.4 Overhead	-	-1.694	-	-1.699	-	-1.790	-	-1.728
0.5 Treasury	73	-64	73	-80	72	-93	72	-77
0.61 OZB woningen	550	-51	564	-52	579	-53	594	-54
0.62 OZB niet-woningen	226	-	233	-	239	-	246	-
0.64 Belastingen overig	2	-208	2	-212	2	-217	2	-218
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	4.465	50	4.482	77	4.370	69	4.370	69
0.8 Overige baten en lasten	-	-38	-	-38	-	-38	-	-38
0.10 Mutaties reserves	7	-134	7	-134	80	-90	7	-90
3.4 Economische promotie	2.755	-	2.808	-	2.835	-	2.862	-
Totaal	13.510	-13.365	11.052	-11.202	11.185	-11.597	11.184	-11.562

Bijlage 10 Toelichting nieuw beleid

Nr.	Omschrijving	2025	2026	2027	2028
1	<u>Kosten groot onderhoud Waddenhaven fase 3</u> Voor fase 3 bij het onderhoud van de Waddenhaven is een bedrag geraamd van € 110.000. De kapitaallasten hiervan bedragen € 3.900		-3.900	-3.900	-3.900
2	Natuurvriendelijke isoleren via een SMP. De verwachte kosten van ca. €40.000,- voor een SMP te dekken uit de €54.363 te ontvangen via SpUk Versnelling Natuurinclusief Isoleren (VNI);verwachte monitoringskosten van ca. €14.000 per 2,5 jaar. Onderzocht wordt nog of de extra lasten kunnen worden verhaald via de leges.	-14.000		-14.000	
3	Veiligheidsregio Fryslân (VRF). De begroting 2025 van de VRF laat een verminderde bijdrage van de gemeente zien.	72.468	68.562	56.898	45.469
4	Aanleg 2 nieuwe bluswaterbronnen. De waterleiding kan niet voldoen aan voldoende bluswater bij brand ten noorden van het dorp en bij camping Seedune. Daarom dienen 2 nieuwe bluswaterbronnen aangelegd te worden. De kosten hiervan bedragen € 40.000, waaruit een kapitaallast volgt van € 5.600.	0	-5.600	-5.600	-5.600
5	Vervanging materieel. Divers materieel moet worden vervangen.	-6.000	-10.000	-17.750	-21.500
6	LOC. Nieuwbouw oplevering 2025, eerste afschrijvingsjaar is 2026.	215.000	0	0	0
7	Ambulant medewerker van VNN voor 12 uur per week. Sinds de ambulant medewerker van VNN op het eiland begonnen is, zijn de kosten voor haar inhuur ten laste van de reserve sociaal domein gebracht of ten laste van een incidentele post. Jaarlijks komt in het collegeadvies m.b.t. de toekenning van de subsidie aan VNN het advies terug om structureel financiering op te nemen in de begroting.	-69.557	-71.991	-74.511	-77.119
8	Uitvoering woon(zorg)visie Schiermonnikoog. In 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met de woonzorgvisie "Zorgeloos thuis op Schiermonnikoog". De woonzorgvisie schetst een aantal ambitieuze opgaven tussen 2024 en 2029. Om aan deze ambities te kunnen voldoen is extra budget en mankracht noodzakelijk.	-69.713	-71.660	-73.681	-75.770
9	Indexatie tarieven Wmo en Jeugdwet. Middels het collegeadvies op 29-01 is het college geïnformeerd over de tarievenstijging Wmo en jeugdwet vanwege indexeringen. Voor 2024 zijn deze stijgingen in de lentenota doorgevoerd. Voor 2025 en verder gebeurt dit middels de NFK. (Mogelijke compensatie via de algemene uitkering).	-35.232	-36.465	-37.741	-39.062
10	Structurele bijdrage uitvoeringsbudget sportraad. In de NFK 2023 toegezegd het uitvoeringsbudget van de sportraad structureel aan te vullen tot € 10.000,- vanaf 2025. Deze kostenpost is slechts incidenteel in de begroting opgenomen en ten laste gebracht van de reserve sociaal domein. Hier is de reserve sociaal domein niet voor bedoeld. Geadviseerd wordt deze kostenpost structureel in de begroting op te nemen.	-10.000	-10.350	-10.712	-11.087
11	Gezonde leefstijl, preventie etc. In de begroting is een post opgenomen ter bevorderen van een gezonde leefstijl, preventie etc. (corr NFK 2023 13 Bevr. Van een gezonde leefstijl, senioren gym v. FCL 6530256 n. FCL 6663002). Afgelopen jaar is deze post gebruikt om kostenoverschrijdingen in andere begrotingsposten te dekken (o.a. uren zorg en welzijn, jongerenwerk en sportfunctionarissen). Middels deze mutatie worden de daadwerkelijke kosten weergegeven waar ze zich voordoen. Dit format moet uitdrukkelijk samen gezien worden met de toevoeging van de GALA-gelden in de begroting. Deze gelden zorgen deels voor de dekking van de overschrijding in uitgaven. Per saldo ontstaat er een tekort € 40.000	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
12	Organisatieontwikkeling. Voor het op orde brengen van de formatie is structureel € 225.000 nodig.	225.000	225.000	225.000	225.000

	Totaal structureel, ten laste van begrotingsresultaat	-	-	-	-
		182.034	406.404	445.997	453.569
	B. Ten laste van Algemene reserve				
13	Ontheffing rijverbod automatiseren verlenen en controle ontheffing. De beleidsregels hebben een update nodig en de controle op ontheffingen moet makkelijker gemaakt worden. De kosten bedragen € 30.000 en kunnen eenmalig ten laste van de algemene reserve worden gebracht.	30.000	0	0	0
14	Groen in BrutlS. Ieder jaar implementeren we een kapitaalgoed in beheerprogramma BrutlS. In 2025 doen we dat met het groen in de openbare ruimte. Daartoe gebruiken we de expertise van een adviesbureau. De kosten hiervan worden geraamd op € 10.500 en kunnen eenmalig ten laste van de reserves worden gebracht.	10.500	0	0	0
15	Projectbudget toekomstvisie en strategische formatie- en personeelsplanning	80.000	0	0	0
	Ten laste van AR	120.500	0	0	0
	C. Ten laste van Overige reserves				
	Reserve lichtmasten				
16	Verledden en verdonkeren openbare verlichting. Komend jaar zijn veel armaturen aan vervanging toe. Op basis van het in 2023 uitgevoerde onderzoek naar mogelijkheden om de openbare verlichting te verledden en te verdonkeren is een uitvoeringsplan gemaakt. De kosten hiervan bedragen € 105.000 en kunnen worden gedekt uit de reserve lichtmasten.	105.000	0	0	0
	Reserve Veerdam				
17	Herinrichting Veerhaven Schiermonnikoog. De verharding van het busterrein vertoont tekenen van slijtage. In 2025 willen we met alle betrokken partijen een ontwerp maken voor het veerhaventerrein. De kosten hiervan bedragen € 30.000 en kunnen worden gedekt uit de reserve veerdam.	30.000	0	0	0
	Reserve Riolering				
18	Gemeentelijk water en rioleringsprogramma. Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018 - 2027 is aan herziening toe. De kosten hiervan worden geraamd op €22.000 en kunnen worden gedekt uit de reserve riolering.	22.000	0	0	0
	Ten laste van Overige reserves	-	0	0	0
		237.000			